

JULKISTEN PALVELUJEN BAROMETRI 2025

SAKARI NURMELA

BAROMETRI 2025

Sisällys	sivu
1 Johdanto	2
2 Julkisten palvelujen käyttäminen.....	3
3 Tyytyväisyys julkisiin palveluihin.....	12
4 Toivottu tapa järjestää julkiset palvelut.....	23
5 Julkisiin palveluihin liitetyt mielikuvat	27
6 Julkisia palveluja koskevat mielipiteet	35
7 Sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvät käsitykset.....	52
8 Kuntavaalien merkitys ja äänestysaiheet.....	61
9 Lopuksi: julkisiin palveluihin luotetaan.....	65
Liitekuvat	68

Alkusanat

Julkiset palvelut ovat tärkeä osa Pohjoismaista yhteiskuntajärjestelmää – järjestäytyneiden työmarkkinoiden verrattain vahvan valtion lisäksi. Julkisten palveluiden barometrillä JHL pyrkii kartoittamaan mikä on kansalaisten ajankohtainen kokemus maamme julkisten palveluiden tilasta. Tämä on tärkeää tietopohjaa julkisten palveluiden kehittämiseen. Julkisten palveluiden toimivuus vaikuttaa myös JHL:n jäsenistöön, joista suuri enemmistö työskentelee julkisia palveluita tuottamassa.

Noin neljän vuoden välein toteutettava kysely mahdollistaa myös kehityksen seuraamisen yli ajan. Edellinen barometri tehtiin vuonna 2021, jolloin kysyttiin koronapandemian vaikutuksista julkisiin palveluihin. Vuoden 2025 barometrissa puolestaan kysytään sote-uudistuksen onnistumisesta. Oman paikkakunnan sotepalveluihin oltiin edellistä kyselyä tyytymättömpiä, ja moniin soteuudistuksen ääneen lausuttuihin tavoitteisiin suhtauduttiin varsin kriittisesti (luku 7).

Keskeisenä nostona sisällöstä jopa 69 prosenttia suomalaisista arvioi julkisten palveluiden tilan heikentyneen viimeisten vuosien aikana (luku 3). Kansalaisten kuva kehityksestä on nyt paljon synkempi kuin neljä vuotta aiemmin. Kirjastopalvelut saavat parhaan arvosanan, kun taas eniten ongelmia nähtiin perusterveydenhuollossa. Sairaana oleminen olikin yleisin tilanne, jossa julkista palvelua olisi kaivattu, mutta siitä jäätiin paitsi.

Kaiken kaikkiaan suomalaiset käyttävät paljon julkisia palveluita (luku 2). Kansalaiset myös kokevat saavansa verorahoilleen hyvin vastinetta julkisten palveluiden muodossa, ja huomattava osa olisi valmis maksamaan enemmän veroja (luku 6). Kansalaiset myös haluavat vaikuttaa palveluidensa järjestämiseen mm. äänestämällä – yli 60 % ilmoitti äänestävänsä kuntavaaleissa varmasti (luku 8).

Näistä, ja vähän muistakin teemoista löytyy lisätietoja tästä julkaisusta. JHL toivotaakin kaikille julkisista palveluista kiinnostuneille antoisia lukuhetkiä vuoden 2025 Julkisten palveluiden barometrin parissa!¹

Samuli Sinisalo, JHL

¹ Barometri ja JHL:n muita tutkimusjulkaisuja löytyy osoitteesta: <https://www.jhl.fi/tietoa-jhlsta/vaikuttaminen/tutkittu-tieto/>

1 Johdanto

Sakari Nurmela, Verian oy

Verian selvitti JHL ry:n toimeksiannosta suomalaisten käsityksiä julkisista palveluista sekä julkisten palveluiden käyttöä.

Tutkimus on verrattain laaja ja kattaa useita aihekokonaisuuksia. Suhtautumista julkisiin palveluihin selvitetään mm. palveluiden käyttämisen, saatavuuden, käytön toivotun järjestämisen sekä palveluihin kohdistetun tyytyväisyyden näkökulmasta.

Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin mm. suomalaisten näkemykset julkisten palveluiden tilan muuttumisesta sekä eräisiin palveluihin liitettävistä mielikuvista (niitä verrattiin vastaaviin yksityisen sektorin tuottamiin palveluihin).

Tutkimukseen osallistuneet ottivat myös kantaa sosiaali- ja terveystalouteen: kuinka niiden uudistamisen yhteydessä julkilausutut tavoitteet ovat toteutuneet, kuinka tyytyväisiä niihin ja niiden asiakasmaksuihin ollaan sekä miten pitäisi toimia, jos niitä joudutaan supistamaan. Oma kysymyksensä oli myös hyvinvointialueverosta.

Suoraan julkisiin palveluihin kohdistuvien arvioiden lisäksi selvitettiin niihin liittyviä asenteita. Myös palveluketjussa kunkin palvelun tuottamiseen tarvittavia tukipalveluita koskevat käsitykset selvitettiin.

Tarkastelu summautui kysymyksissä, jossa käsiteltiin taloudellisesti tiukkoina aikoina julkisiin palveluihin kohdistuvia, soveliaana pidettäviä toimenpiteitä sekä sitä, kuinka tehokkaina eri tapoja pidetään silloin, kun pyrkimyksenä on vaikuttaa julkisten palveluiden kehittämiseen.

Kunta- ja hyvinvointialuevaaleja koskevissa kysymyksissä tarkasteltiin äänestämisen todennäköisyyttä sekä sitä, kuinka tärkeänä näitä vaaleja pidetään.

Tutkimusaineisto on koottu Verianin käyttämässä Forum -vastaajapaneelissa tammi-helmikuussa 2025. Haastatteluja tehtiin yhteensä 2 204 kpl. Vastaajat edustavat maamme 18 vuotta täyttäneitä väestöä pl. Ahvenanmaalla asuvat.

Tulosten luottamusväli on koko maan väestöä koskevan aineiston osalta keskimäärin noin 2,1 prosenttiyksikköä suuntaansa.

Yllä olevasta sanapilvestä on poistettu näkemyksiä vahvimmin karakterisoitu viittaus palveluiden järjestäjätahoihin sekä sana palvelut.

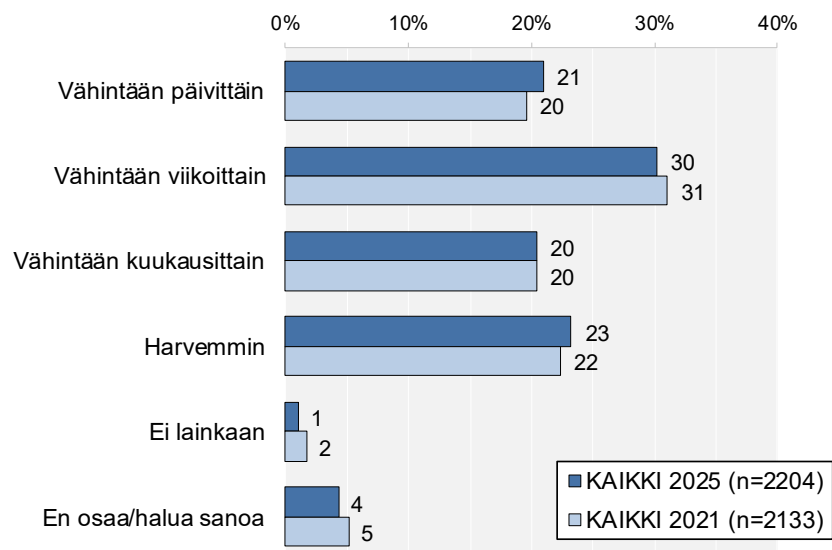
Näin päästään ikään kuin kurkistamaan ensimmäisen sanapilven takana oleviin asioihin ja saadaan selkeämpi kuva siitä, minkä tyyppisiä palveluja kaikkein useimmin pidetään julkisina.

E erityisesti sosiaali- ja terveydenhuolto, koulutus, kirjastolaitos sekä liikenne (etenkin joukkoliikenne) ja poliisikin nousevat silloin esiin.

Eräät ajattelevat spontaanisti myös erilaisia kulttuuripalveluja sekä infrastruktuuria, kun miettivät, mitkä asiat itse asiassa kuuluvat julkisten palveluiden joukkoon.

Julkiset palvelut ovat tärkeä osa suomalaisten arkipäivää. Kun kysyttiin, kuinka usein tutkimukseen osallistuneet omasta mielestään käyttävät julkisia palveluita, enemmistö (51 %) kertoi hyödyntävänsä niitä vähintään kerran viikossa. Joka viides hyödyntää niitä päivittäin.

KUINKA USEIN KÄYTÄT JULKISIA PALVELUJA YLEENSÄ? (%)

Yllä olevaan kuvioon on yhdistetty vastausluokkia. Todellisuudessa tiedetään, että sellaisiakin löytyy, jotka ajattelevat käyttävänsä julkisia palveluja useita kertoja päivässä. Heitä on koko joukosta kuusi prosenttia, 15 prosentin lukeutuessa palveluita kerran päivässä käytäviin.

Vastaavasti voi todeta, että 14 prosenttia käyttää julkisia palveluita useita kertoja viikossa, 16 prosentin hyödyntäessä niitä kerran viikossa. 14 prosenttia käyttää niitä pari-kolme kertaa kuukaudessa ja seitsemän prosenttia kerran samassa ajassa.

Tuoreen tuloksen voi sanoa olevan jopa hämmästyttävän samanlainen kuin neljä vuotta sitten mitatun. Kokonaisuudessaan suomalaiset näyttäisivät käyttävän julkisia palveluja samalla tavalla kuin silloinkin.

Seuraavan sivun kuviossa on tarkasteltu julkisia palveluita omasta mielestään kaikkein useimmin käyttävää 50 prosenttia eli mukaan on otettu ne, joiden käyttö on vähintään viikoittaista.

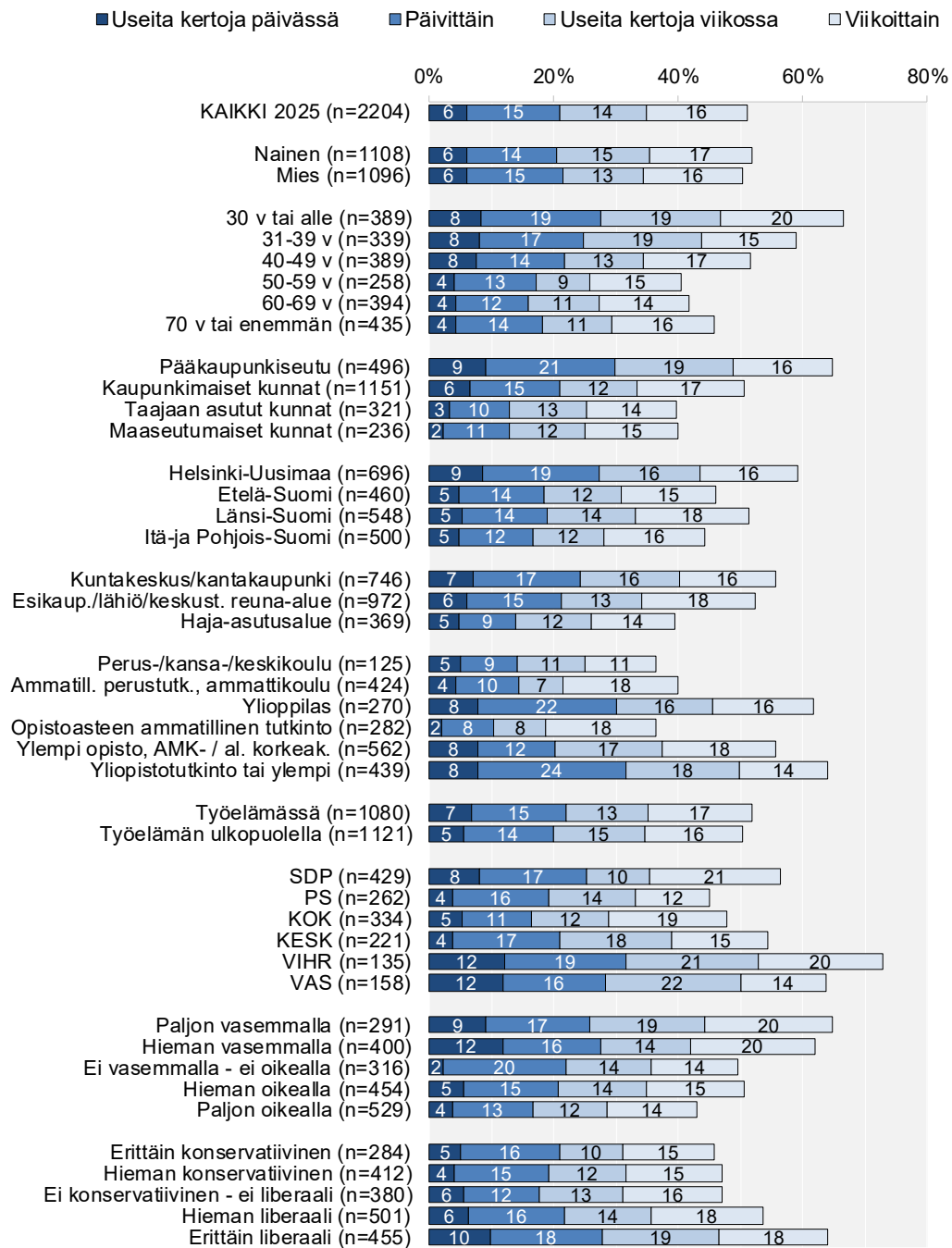
Naisten ja miesten välille ei synny käytännössä lainkaan eroa. Ikä sen sijaan jakaa hiukan vastauksia: nuoret kokevat käyttävänsä julkisia palveluja useammin kuin iäkkäät. Yli 50-vuotiaista 70 vuotta täyttäneet hyödyntävät niitä hieman aktiivisemmin kuin 50–69-vuotiaat.

Asuinpaikka vaikuttaa tilanteeseen vielä enemmän. Varsinkin pääkaupunkiseudulta löytää julkisia palveluita usein hyödyntäviä, samoin oman asuinkuntansa keskustassa tai sen liepeillä asuvista.

Korkeakoulutetuissa heitä on suhteellisesti ottaen enemmän kuin muunlaisen koulutuksen saaneissa.

Poliittiseen vasemmistoon itsensä sijoittavista hieman suurempi osa kuin itseään oikeistolaisena pitävistä käyttää aktiivisesti julkisia palveluita. Itseään arvoliberaalina pitävät ilmoittivat suuremmasta käytöstä kuin ne, jotka kokevat olevansa arvomaailmaltaan konservatiivisempia.

KUINKA USEIN KÄYTÄT JULKISIA PALVELUJA YLEENSÄ? (%)

Kun asiaa tarkastelee suhteessa puoluekannatukseen, havaitsee, että moni vihreä, vasemistoliihtolainen ja sosialidemokraatti kokee käyttävänsä usein julkisia palveluja.

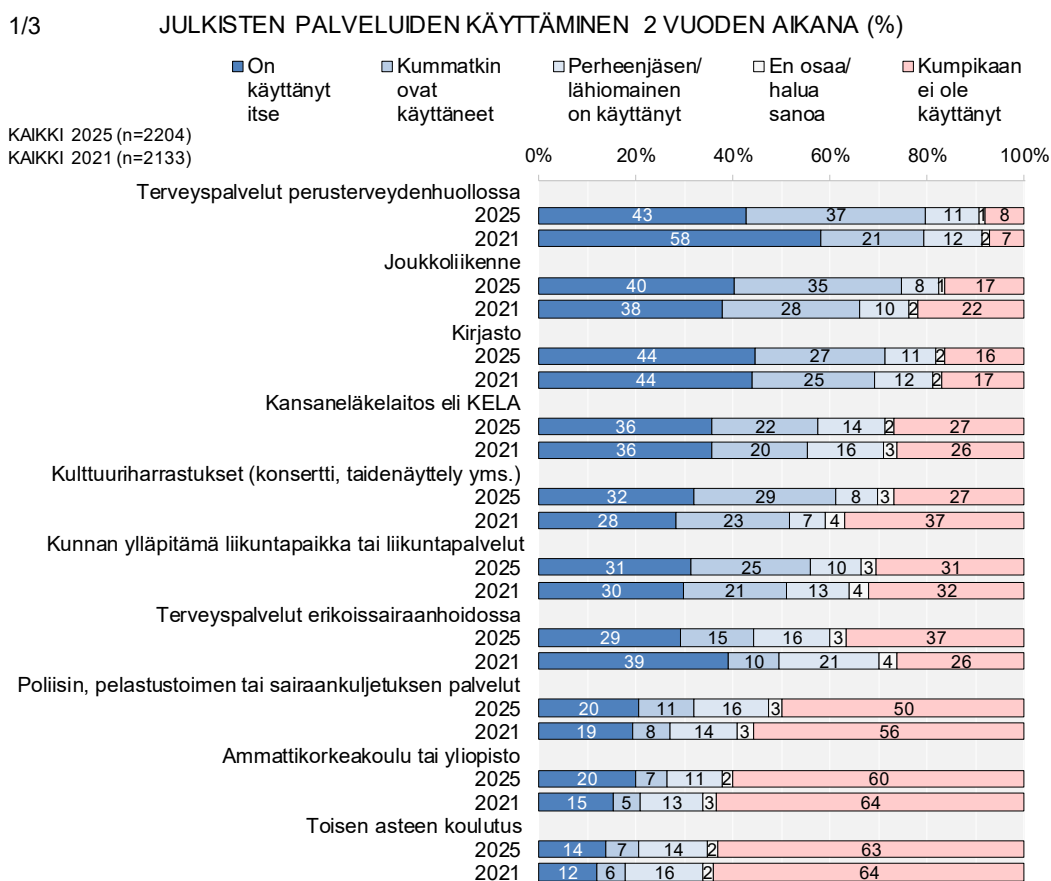
Myös moni keskustalainen ajattelee samalla tavalla. Ero edellä mainittuihin on kuitenkin havaittavissa ja selvä.

Perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat erottuvat joukosta. Heistä keskimääräistä hieman harvempi kertoi käyttävänsä paljon julkisia palveluja vähintään viikoittain.

Perusterveydenhuollon palvelut kaikkein käytetyimpiä

Edellä mainittujen spontaanien vastausten jälkeen tutkimukseen osallistuneille kerrottiin, että julkisilla palveluilla tarkoitetaan esim. kuntien ja alueiden järjestämiä ja tuottamia palveluja.

Sitten heille esitettiin 28 palvelun lista ja pyydettiin kertomaan, ovatko he itse tai heidän perheenjäsenensä tai muu lähiomainen käyttäneet kutakin viimeisen kahden vuoden aikana.

Vastausten perusteella on helppo todeta, että terveyspalvelut kunnan tarjoamassa perusterveydenhuollossa ovat kaikkein eniten käytetyt julkiset palvelut.

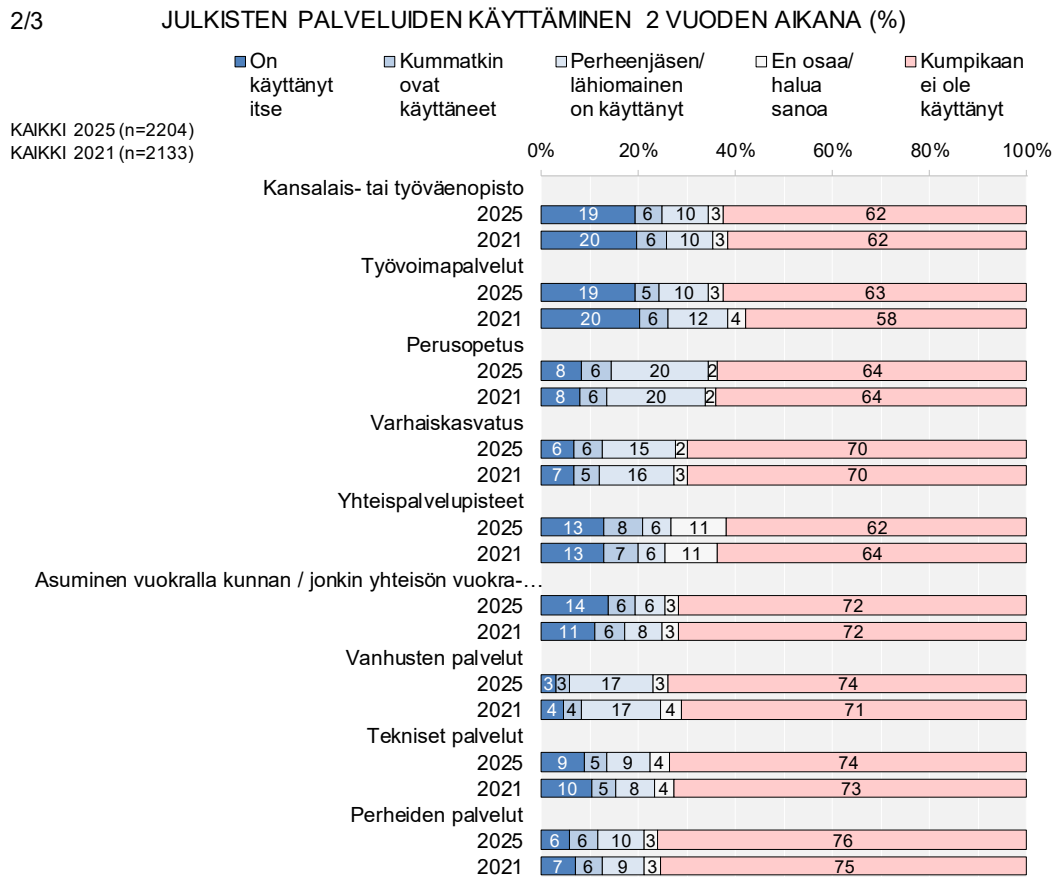
Neljä viidestä (80 %) on käyttänyt kunnan perusterveydenhuollon palveluita itse. Melkein joka toinen (48 %) totesi lähiomaisensa hyödyntäneen niitä.

Joukkoliikenne ja kirjasto ovat seuraavaksi käytetyimmät julkiset palvelut. Kolme neljästä (75 %) kertoi hyödyntäneensä joukkoliikennettä. 71 prosenttia sanoi käyneensä kirjastossa.

Kansaneläkelaitoksen palvelut (58 %), kulttuuriharrastukset (61 %) sekä kunnan ylläpitämät liikuntapaikat ja -palvelut (56 %) ovat muut vähintään noin joka toisen käyttämät julkiset palvelut.

44 prosenttia on käyttänyt erikoissairaanhoidon terveystalvuuja, noin joka kolmas poliisin, pelastustoiimen tai sairaankuljetuksen palveluita (31 %). Työvoimapalvelut (24 %) tai kansalais- ja työväenopistojen tarjontaa (25 %) ovat tulleet kyseeseen joka neljännelle.

Ammattikorkeakoulun tai yliopiston mainitsi 27 ja toisen asteen koulutuksen 21 prosenttia.

Muut palvelut ovat selvästi harvempien käyttämiä. Usein kyse on siitä, että palvelun luonne rajaa sen käyttäjäkuntaa.

Näin voi ajatella vaikkapa varhaiskasvatuksesta tai perusopetuksesta. Jos talouden jäsenistä kukaan ei ikänsä perusteella kuulu ns. palvelun kohderyhmään, ei käyttöäkään tietenkään ole.

Jos tarkastelee vaikkapa perusopetuksen käyttöä lapsiperheissä, tilanne on muuttunut huomattavasti. Esim. kaksilapsisista perheistä 53 prosentissa perheenjäsen on ollut kuluneen kahden vuoden aikana palvelun piirissä. Niissä talouksissa, joilla lapsia on kolme tai enemmän, vastaava luku nousee 70 prosenttiin.

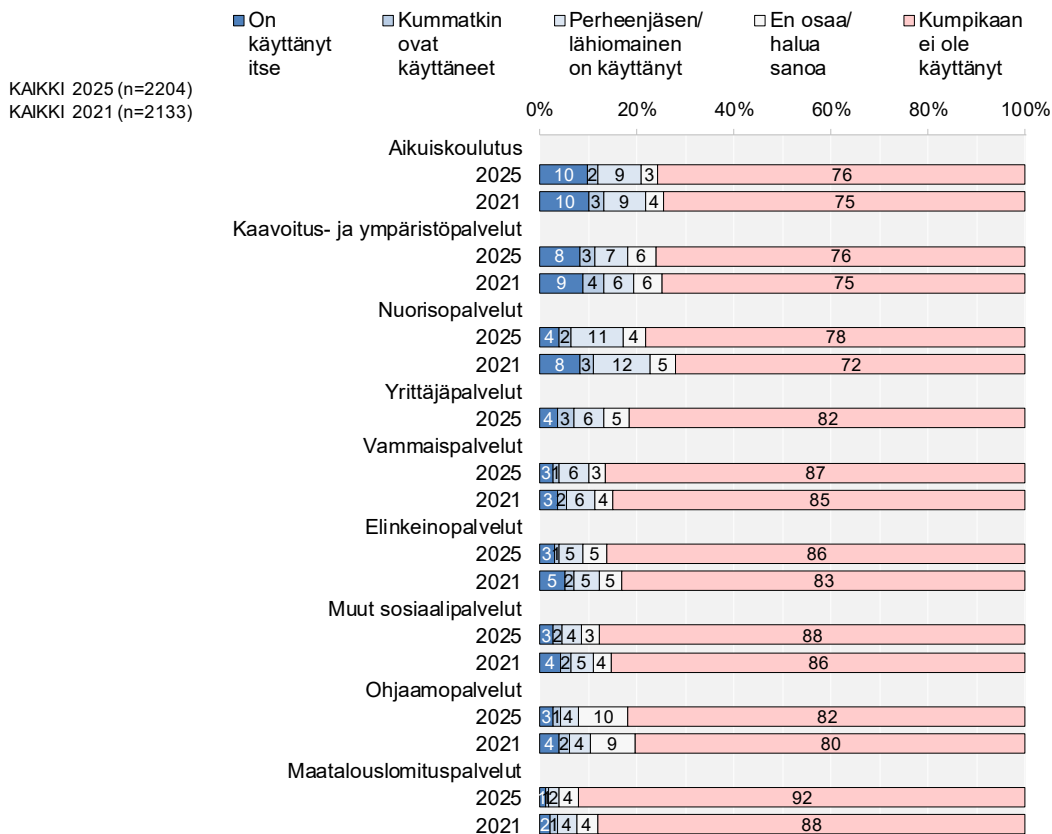
Samassa yhteydessä voi mainita esimerkiksi perheiden palvelut. Noin puolet lapsiperheistä (joko vastaaja itse tai hänen perheenjäsenensä) ovat hyödyntäneet niitä. Lapsettomiin talouksiin kuuluvista vain runsas kymmenesosa kertoi samasta.

On hyvä muistaa, että edellinen ei sinänsä kerro mitään eri palvelujen merkityksestä tai tärkeydestä, ainoastaan niiden käytön laajuudesta. Mikä tahansa palvelu voi olla hyvin tärkeä niille, jotka ovat niiden piirissä.

Se on kuitenkin selvää, että tietyt palvelut ovat sellaisia, jotka koskettavat hyvin laajaa osaa väestöstä.

3/3

JULKISTEN PALVELUIDEN KÄYTTÄMINEN 2 VUODEN AIKANA (%)

Vaikka ns. suuri kuva osoittautui samanlaiseksi kuin neljä vuotta sitten, tiettyjä muutoksia-kin tuloksiin kätkeytyy.

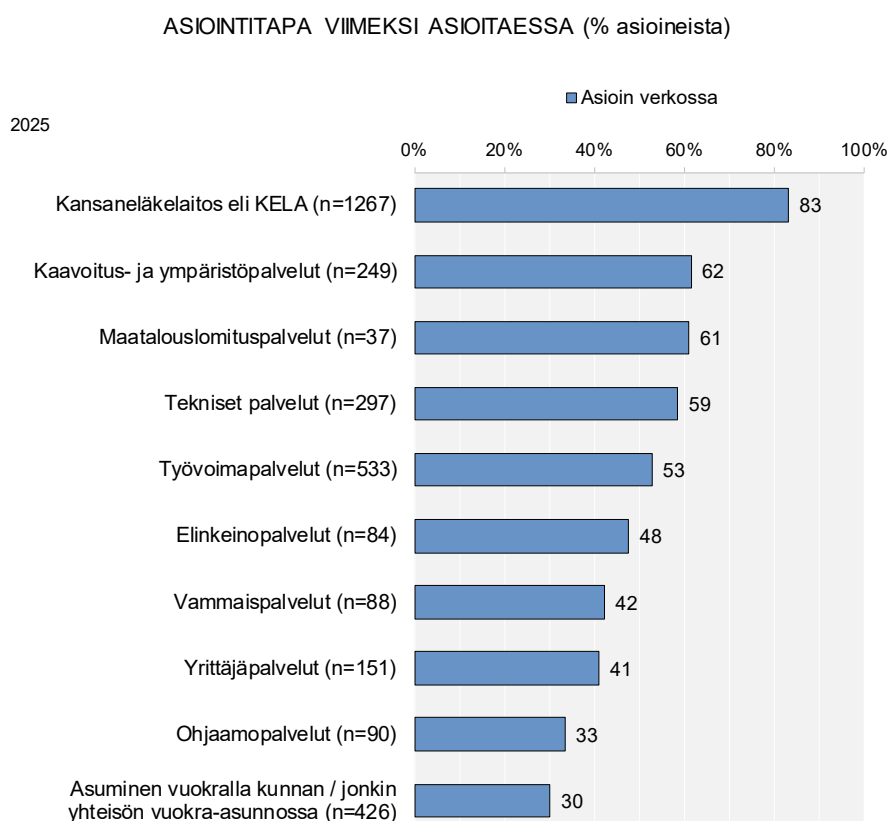
Esimerkiksi joukkoliikennettä oli nyt käyttänyt hieman useampi kuin silloin. Saman voi todeta kulttuuriharrastuksista ja kuntien ylläpitämien liikuntapaikkojen ja -palveluiden hyödyntämisestä.

Vastaavasti erikoissairaanhoidon terveyspalvelut valittiin nyt harvemmin kuin 2021. Yhteensä 11 prosenttiyksikköä harvempi kuin silloin kertoi, että joko itse tai lähiomainen oli käyttänyt niitä.

Valtaosa asioinnista tapahtuu paikan päällä, enemmistö Kelan ja työvoimapalveluiden käyttäjistä hoitivat asiansa viimeksi verkossa

Kutakin palvelua käyttäneelle esitettiin viimeisintä asiointia koskeva lisäkysymys. Siinä pyydettiin kertomaan, oliko asia hoidettu paikan päällä vai verkossa.

Koko tilanteen kertovat graafiset esitykset ovat yhteenvedon liitteenä. Niistä havaitsee, että huomattava osa asioinneista oli tapahtunut paikan päällä. Toisaalta löytyi sellaisiakin palveluja, joihin melko moni oli ollut yhteydessä verkon ylitse.

Valtaenemmistö (83 %) Kelan palveluita hyödyntäneistä oli hoitanut viimeisimmän asiointinsa verkossa.

Niin oli tehnyt myös moni kaavoitus- ja ympäristöpalveluita (62 %) sekä maatalouden lomituspalveluita (61 %) käyttänyt. Myös teknisiä (59 %) ja työvoimapalveluita (53 %) käyttäneiden enemmistöt olivat viimeksi asioineet verkossa.

Varsin merkittävä osa elinkeino (48 %), vammais- (42 %) ja yrittäjäpalvelujenkin (41 %) asiointeista oli tapahtunut verkkoympäristössä.

Noin joka kolmas ohjaamopalveluihin (33 %) käyttänyt ja vuokra-asuntoasioissa liikkeellä ollut (30 %) oli hoitanut asiointinsa.

Kaikissa niissä verkkoasiointi oli yleistynyt huomattavasti kuluneen neljän vuoden aikana. Aiempaa useampi oli asioinut verkossa myös Kansaneläkelaitoksen kanssa.

Varhaiskasvatus, perusopetus ja erityisesti ammattikorkeakoulut ja yliopistot voi mainita päinvastaisesta syystä. Varsinkin ammattikorkeakoulussa ja yliopistoissa oli asioitu paikan päällä huomattavasti enemmän (57 % → 75 %).

Tämä varmasti selittyy koronapandemian päättymisellä.

Tässäkin on hyvä muistaa, että kysymyksessä käsitellyt julkiset palvelut ovat hyvin erilaisia ja luonteisia.

Ajatellaanpa vaikka joukkoliikennettä tai kunnan ylläpitämiä liikuntapaikkoja tai -palveluita. Verkkoasiointi tulee näissä kyseeseen vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Tavanomainen asiointi edellyttää paikallaoloa.

Silti on järkevää sisällyttää kaikki palvelut tähän kysymykseen. Jatkossa on edelleen hyvin mielenkiintoista seurata sitä, kuinka paikan päällä ja verkossa tapahtuvien asiointien välinen suhde kehittyy kunkin palvelun osalta.

3 Tyytyväisyys julkisiin palveluihin

Julkisten palveluiden tila muuttunut huonommaksi, kirjastoa pidetään edelleen kaikkein parhaana

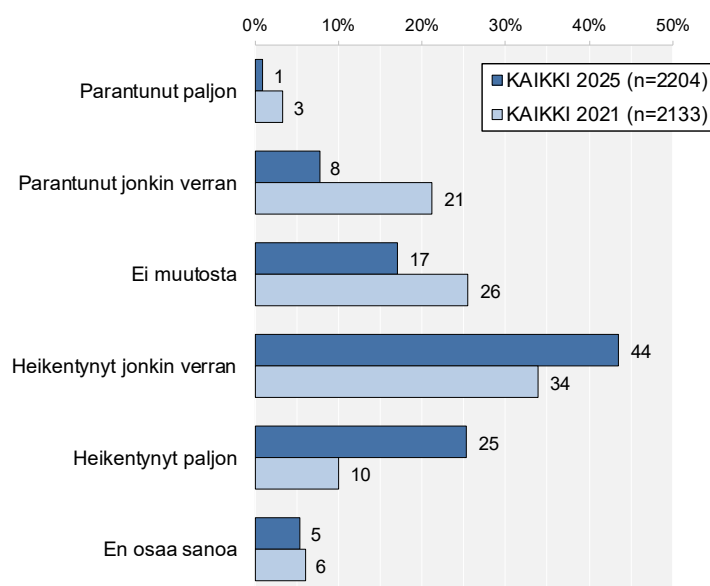
Näkemykset julkisten palveluiden yleisen tason kehittymisestä ovat muuttuneet yleensä ottaen kielteisemmiksi.

Kun neljä vuotta sitten joka neljäs (24 %) uskoi tilanteen parantuneen, nyt samaa mieltä on enää joka kymmenes (9 %).

Myös neutraalisti suhtautuneiden osuus on pienentynyt 26 prosentista 17 prosenttiin. Tämän seurauksena tilanteen heikkenemiseen uskovien määrä on kasvanut 44 prosentista 69 prosenttiin.

Eroa on siis peräti 25 prosenttiyksikköä. Tämä tarkoittaa sitä, että ainakin miljoona suomalaista on kuluneen neljän vuoden aikana muuttanut käsitystään julkisten palveluiden tilasta yleensä ottaen huonommaksi.

MIHIN SUUNTAAN MAAMME JULKISTEN PALVELUIDEN TILA ON MUUTTUNUT VIIMEISTEN VUOSIEN AIKANA YLEENSÄ OTTAEN? (%)

Yhteenvedon liitteenä on graafinen esitys, josta käy ilmi eräiden väestöryhmien käsitykset julkisten palveluiden tilan mahdollisesta muuttumisesta.

Yhteenvedon omaisesti voi todeta naisten näkemysten olevan hieman pessimistisempiä kuin miesten.

Keskimääräistä useampi keski-ikäinen ja eläkeikää lähestyvä (50–59- ja 60–69-vuotiaat) puolestaan kokee julkisten palvelujen tilan heikentyneen.

Erityyppisillä paikkakunnilla asuvien käsityksissä on eroja. Eniten pessimismiiä on maaseutumaisissa kunnissa asuvien arvioissa. Heistä 76 prosenttia uskoo julkisten palveluiden tilan heikentyneen viimeisten vuosien aikana. Pääkaupunkiseutulaisista jonkin verran pienemmän osan (65 %) mielestä on syytä ajatella samoin.

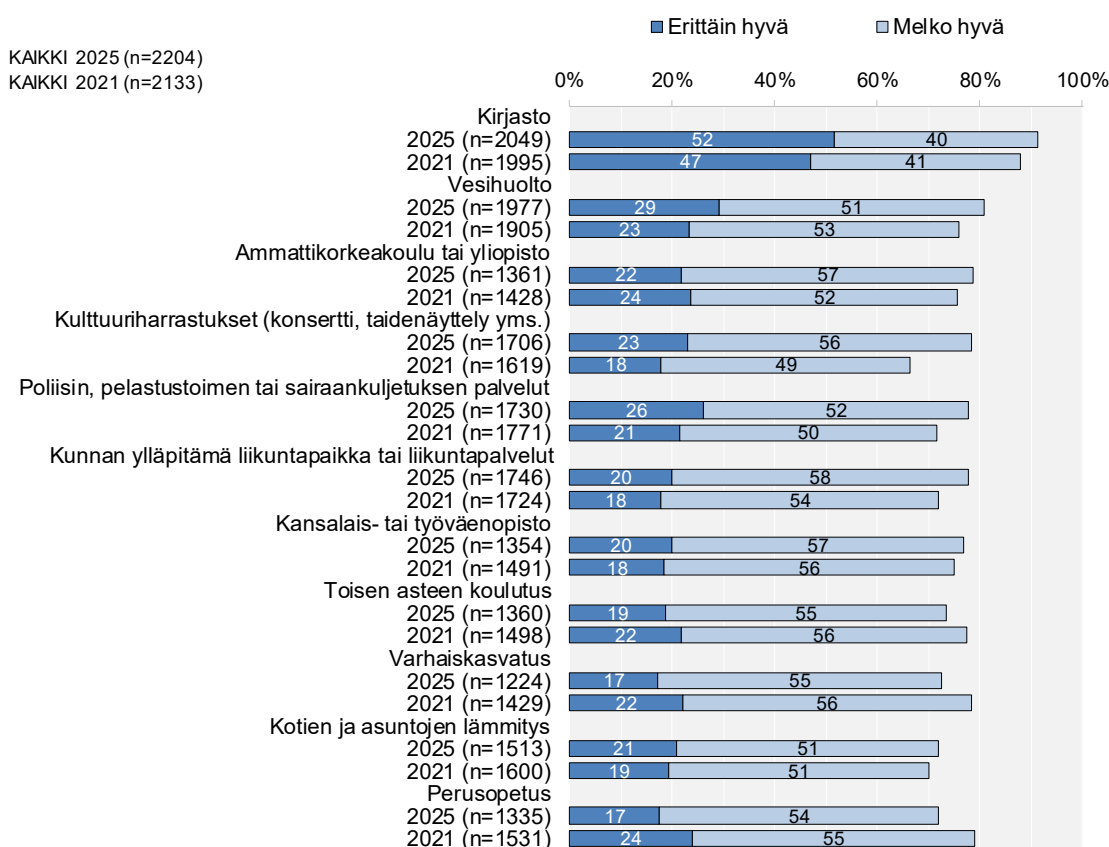
Haja-asutusalueella asuvista 74 prosentilla on negatiivinen näkemys tilanteesta, esikauptunkien, lähiöiden ja keskustojen reuna-alueiden ihmisistä (68 %) sekä kuntakeskusten tai kantakaupungin asukkaistakin (65 %) varsin monella.

Alla olevasta ja seuraavista kuvioista käyvät ilmi julkisille palveluille annetut arvosanat. Lista on muuten sama kuin palveluiden käyttämisestä koskevassa kysymyksessä paitsi, että tähän kysymykseen lisättiin seuraavat viisi palvelua: *katujen ja teiden kunnostus ja puhtaanapito, kotien ja asuntojen lämmitys, kotien ja asuntojen muu energiantuotanto, viherpalvelut sekä vesihuolto.*

Annetut arviot näkyvät kokonaisuudessaan yhteenvedon liitteenä olevista graafisista esityksistä.

1/3

ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (% niistä, joilla oli mielipide palvelun tasosta)

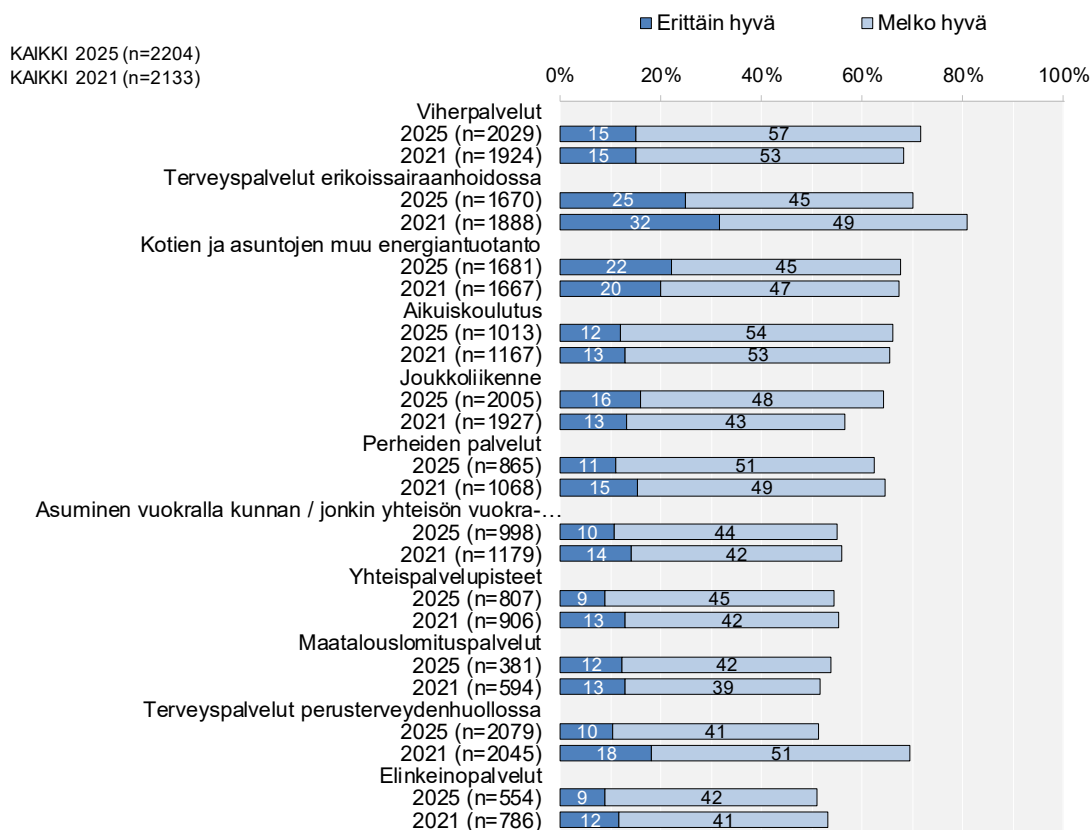

Niistä havaitsee, että jälleen monella oli vaikeuksia arvioida palveluiden tilaa. Esimerkiksi 77 prosenttia tutkimukseen osallistuneista ei osannut sanoa, ovatko julkiset yrittäjäpalvelut maassamme hyviä vai huonoja.

Siksi tässä esitettäviin kuvioihin on laskettu erittäin ja melko hyvä -arvosanan antaneiden prosenttiosuus siitä joukosta, jolla oli mielipide kulloinkin arvioinnin kohteena olleesta palvelusta.

2/3

ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (% niistä, joilla oli mielipide palvelun tasosta)

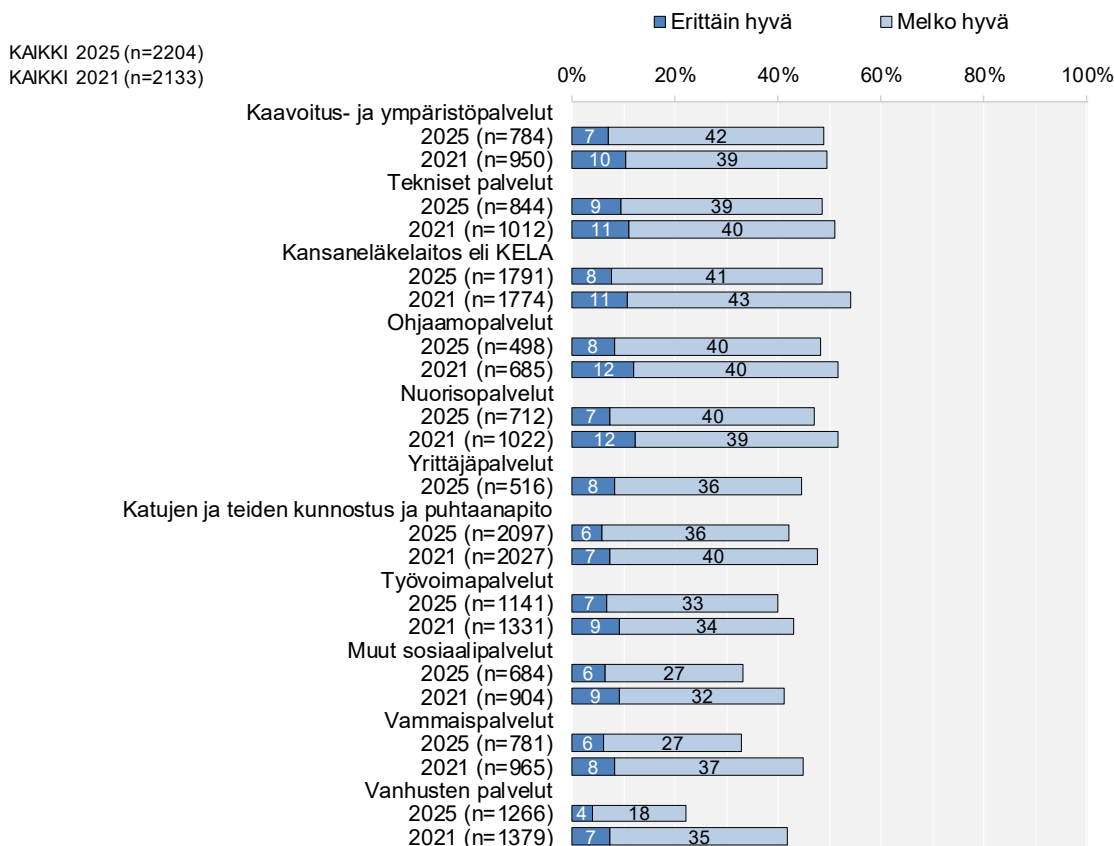
Kuvioiden välittämä kuva tilanteesta on kokonaisuudessaan varsin positiivinen. Valtaosassa palveluja myönteistä palautetta antavia löytyi selvästi enemmän kuin palvelun tasoon kriittisesti suhtautuvia.

Tietyissä tapauksissa kuten esim. kirjaston, vesihuollon, lämmityksen, viherpalveluiden, koulutuslaitosten, poliisin ja pelastustoimen, liikunnan ja kulttuurin kuten monen muunkin palvelun kohdalla myönteistä palautetta antavia oli merkittävä enemmistö niistä, joilla oli mielipide.

Vähiten kiitosta annettiin vanhusten ja vammaispalveluille sekä muille sosiaalipalveluille. Myös työvoimapalvelut, yrittäjä- ja nuorisopalvelut sekä katujen ja teiden kunnostus ja puh-taanapito ovat esimerkkejä asioista, joissa myönteistä palautetta säästettiin keskimääräistä selvästi enemmän.

Joukkoliikenne, vuokra-asuminen sekä terveystalvelut niin perusterveydenhuollossa kuin erikoissairaanhoidossakin ovat esimerkkejä palveluista, joille kyllä annettiin varsin hyvää palautetta, mutta joiden saamat arviot eivät olleet aivan huippuluokkaa.

3/3 ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN
(% niistä, joilla oli mielipide palvelun tasosta)

Terveystalveluiden voi mainita siksin, että niitä hyvänä pitäviä löytyi nyt vähemmän kuin neljä vuotta sitten.

Erityisesti tämä koskee perusterveydenhuoltoa. Kun neljä vuotta sitten sitä arvioi myönteisesti 69 prosenttia niistä, joilla oli siitä mielipiteitä ja -kuvia, nyt vastaavalla tavalla ajattelevia on enää 51 prosenttia.

Arviot erikoissairaanhoidosta ovat edelleen erinomaiset ja muuttuneet vähemmän kuin näkemykset perusterveydenhuollosta. Silti silläkin suunta on negatiivinen: 11 prosenttiyksikköä harvempi antoi sille nyt kiitosta.

Samoin voi todeta perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Suunta on niukasti alaspäin.

Reilumpi pudotus taas koskee vanhusten ja vammaispalveluita. Myös muille sosiaalipalveluille annettiin nyt hieman huonompaa palautetta kuin neljä vuotta sitten.

Yhteenvedon liitteenä on graafiset esitykset myös eri palveluita käyttäneiden antamasta palautteesta.

Hyvä uutinen on se, että melko monessa palvelussa enemmistö pitää saamaansa palvelua hyvänä. Suoranaisesta kritiikistä on kyse varsin harvoin.

28 mahdollisesta käyttäjien enemmistö antoi hyvää palautetta (erittäin tai melko hyvä) 17 palvelulle.

Kun käytössä oli myös neutraali vastausvaihtoehto (ei hyvä eikä huono), kielteisten arvioiden osuus jäi lähes järkiään pienemmäksi kuin positiivista palautetta antaneiden.

Ainoastaan vammaispalvelut muodostavat tämän säännön vahvistavan poikkeuksen. 36 prosenttia niitä käyttäneistä pitää niitä erittäin tai melko huonoina. Myönteinen käsitys on 31 prosentilla, 25 prosentin suhtautuessa niihin neutraalisti.

Kirjastojen käyttäjät ovat ylivoimaisesti tyytyväisin joukko. Heidän enemmistönsä (58 %) pitää kirjastojen palveluja erittäin hyvinä.

Kansalais- ja työväenopistot, kulttuuri- ja liikuntatilaisuudet ja paikat, ammattikorkeakoulut ja yliopistot, poliisi ja pelastustoimi sekä erikoissairaanhoidon terveyspalvelut ovat myös esimerkkejä palveluista, joista käyttäjät pitävät erityisen paljon.

Melkein joka toinen saa vastinetta maksamilleen veroille julkisista palveluista

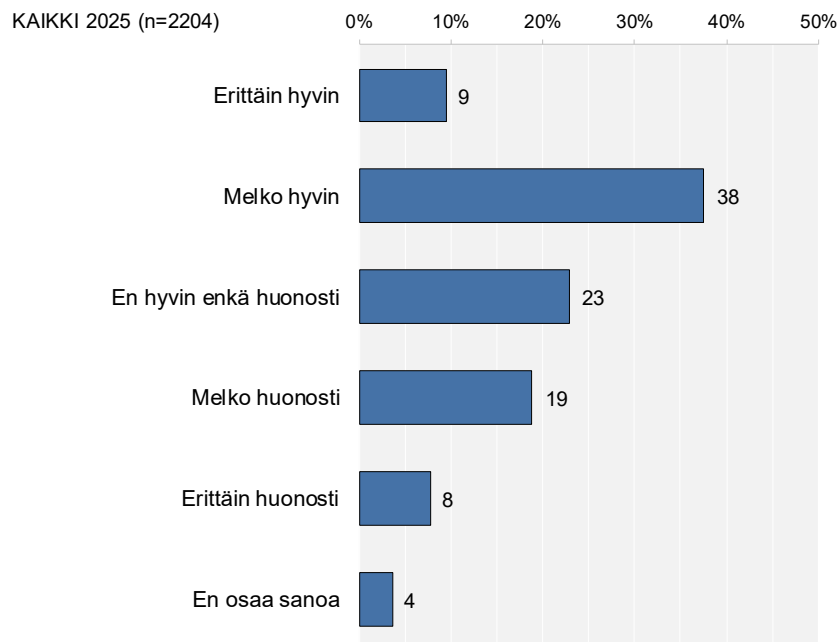
Melkein joka toinen (47 %) suomalainen kokee saavansa hyvin vastinetta maksamilleen veroille julkisten palveluiden muodossa.

Joka kymmenes (9 %) saa sitä erittäin ja hieman harvempi kuin kaksi viidestä (38 %) melko hyvin.

Noin joka neljäs (23 %) suhtautuu asiaan neutraalisti, eikä pidä julkisten palvelujen tarjoamaan vastinetta sen enempää hyvänä kuin huononakaan.

Melko huonosti tai erittäin huonosti vastinetta verovaroiilleen kokee saavansa 27 % vastaajista.

KUINKA HYVIN TAI HUONOSTI KOET SAAVASI VASTINETTA
MAKSAMILLESI VEROILLE JULKISTEN PALVELUIDEN MUODOSSA? (%)

Yhteenvedon liitteenä olevaan kuvioon on kerätty eräiden väestöryhmien käsitykset asiasta.

Kaikista väestöryhmistä löytää sekä niitä, joiden mielestä vastine on hyvä, että sellaisia, jotka ovat toista mieltä.

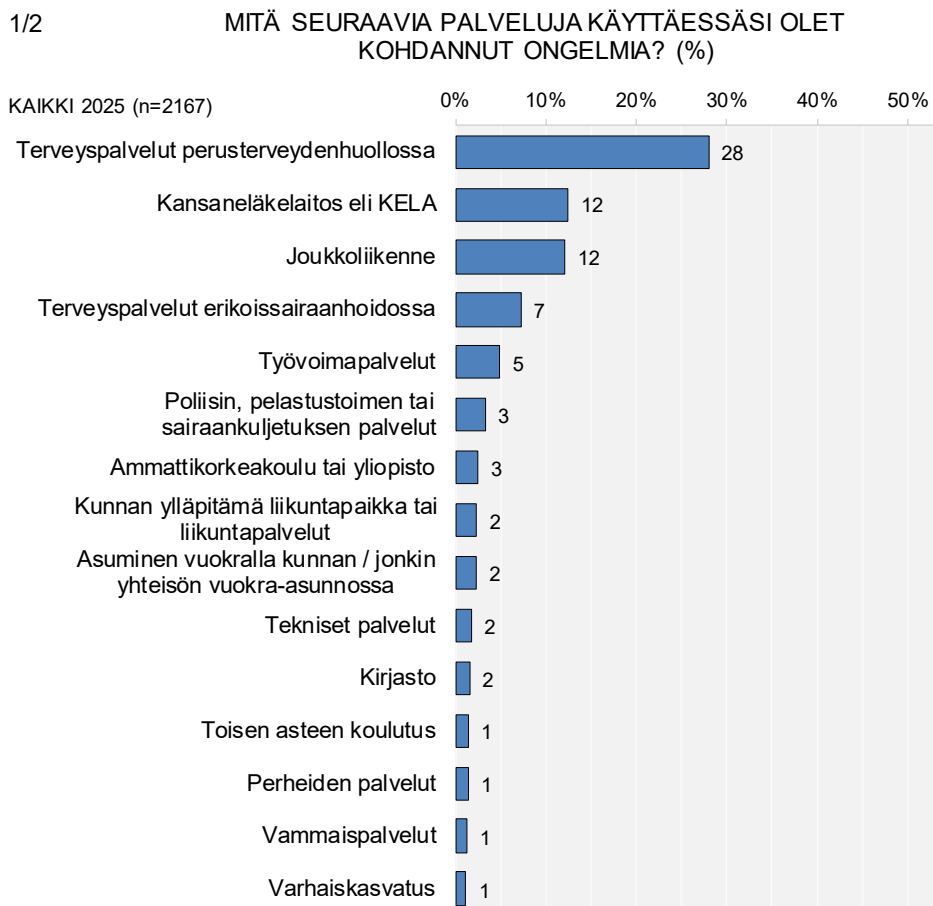
Eniten epäilyksiä on mm. 50–59-vuotiailla, maaseutumaisissa kunnissa ja haja-asutusalueilla asuvilla sekä vähiten koulutetuilla. Myös konservatiivinen arvomaailma ja sijoittuminen poliittisesti oikealle lisäävät todennäköisyyttä sille, että henkilöllä on epäilyksiä julkisten palveluiden verorahoille antamasta vastineesta.

Erikseen voi mainita erikoissairaanhoidon terveystalvelut, nuoriso-, vanhusten- ja perheiden palvelut, ammattikorkeakoulut ja yliopistot, kansalais- ja työväenopistot, kirjastot, kunnan liikuntapaikat ja palvelut, kulttuuriharrastukset, poliisin ja pelastustoimen sekä joukko-liikenteen.

Näitä palveluja hyödyntäneiden enemmistöt kokevat saaneena julkisista palveluista hyvin vastinetta maksamilleen veroille.

Vähemmistö on kohdannut jonkinlaisia ongelmia julkisia palveluita käyttäessään

45 prosenttia suomalaisista on kohdannut jonkinlaisia ongelmia käyttäessään joskus joitakin julkisia palveluja. Useimpien palveluiden ongelmat ovat kuitenkin muodostuneet ongelmaksi vain harvoille.

Perusterveydenhuollon terveystalvuuista niin ei kuitenkaan voi sanoa. Peräti 28 prosenttia suomalaisista kokee joutuneensa joskus ongelmiin niitä käyttäessään.

Kansaneläkelaitos ja joukkoliikenne ovat aiheuttaneet niitä runsaalle kymmenesosalle, erikoissairaanhoidon terveystalvuu ja työvoimapalvelut jo harvemmalle.

Muista palveluista käytettäessä – ja tämän edellisen sivun kuviokin antaa ymmärtää –, ongelmia on kohdannut selvästi harvempi. Useimmissa palveluissa ongelmia kohdanneita käyttäjiä voi sanoa olleen vain kourallinen.

Ongelmista ilmoittaneilta kysyttiin, minkälaisia ne ovat olleet. Vastaukset olivat spontaaneja.

Yleisesti ottaen voi todeta, että perusterveydenhuollon ongelmat tuntuvat hyvin usein liittyvän vaikeuksiin vastaanottoajan saamisessa, hoitoon pääsyn hitauteen sekä pitkiin jonoihin.

Pitkät jonot ja palvelun hitaus liitettiin myös Kansaneläkelaitokseen. Eräät olivat kokeneet myös byrokraattisuutta, pallottelua ja vaikeaselkoisuutta asioidessaan siellä.

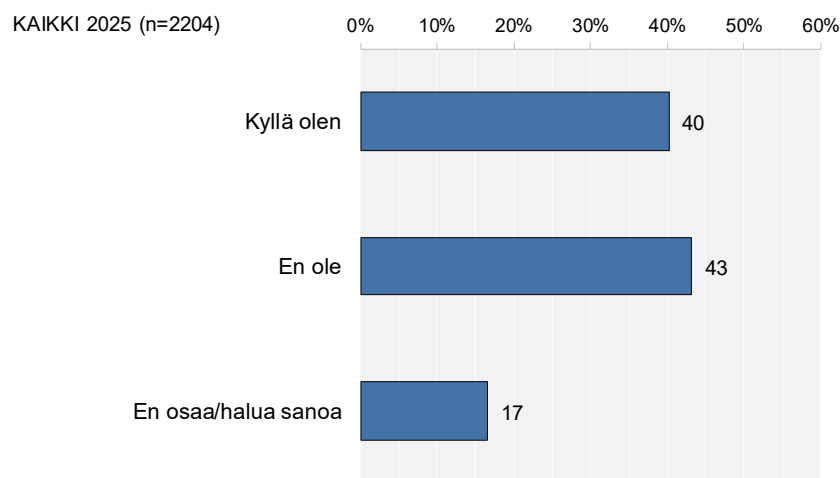
Aikataulujen heikko pitävyys, myöhästelyt, välistä jäävät vuorot sekä huonot yhteydet puolestaan olivat tyypillisiä joukkoliikenteeseen liitettyjä ongelmia.

Kaksi suomalaista viidestä on joskus jäänyt vaille julkisia palveluja

40 prosenttia tutkimukseen osallistuneista kertoi jääneensä elämänsä jossain vaiheessa tai elämäntilanteessa vaille julkisia palveluja, vaikka olisi niitä silloin kaivannut.

43 prosentille niin ei ole koskaan käynyt. 17 prosenttia ei osannut tai halunnut kertoa omasta tilanteestaan.

ENTÄ OLETKO ELÄMÄSI JOSSAIN VAIHEESSA TAI ELÄMÄNTILANTEESSA KAVANNUT JULKISIA PALVELUJA, MUTTA JÄÄNYT NIITÄ VAILLE? (%)

Palvelua vaille jääneitä löytää kaikista väestöryhmistä. Kyse ei tunnu oleva mitenkään merkittävästi sosioekonomisin perustein järjestyvistä asiasta.

Silti voi todeta, että naisista (47 %) niin on käynyt useammalle kuin miehistä (33 %). Eri ikäryhmistä 50–59-vuotiaat mainitsivat asiasta useammin (47 %) kuin muut. Esimerkiksi 70 vuotta täyttäneistä vain 32 prosenttia kokee jääneensä joskus vaille julkisia palveluja.

Vaikka erot ovat yleensä ottaen vähäisiä, sellainen syntyy vasemmistoliittolaisten ja kokoomuslaisten välille.

Vasemmistoliittolaisten enemmistö (57 %) on joskus jäänyt vaille palveluja niitä tarvitseensa. Kokoomuslaisista vain 30 prosenttia kertoi samasta, keskustalaisista 32 prosenttia.

MISSÄ ELÄMÄNTILANTEESSA TAI -TILANTEISSA NIIN ON KÄYNYT?
(% niistä, jotka kaivanneet julkisia palveluja, mutta jääneet niitä vaille)

Yleisimmin tilanne on sattunut silloin, kun on oltu sairaana. 51 prosenttia kertoi jääneensä silloin vailla tarvitsemaansa palvelua.

20 prosenttia on kokenut jääneensä palvelua vaille työttömänä tai lomautettuna ollessaan, 18 prosenttia opiskeluaikanaan.

17 prosentille tämä tilanne on tullut eteen silloin, kun on yrittänyt auttaa ja tukea omia vanhempiaan tai muita ikäihmisiä.

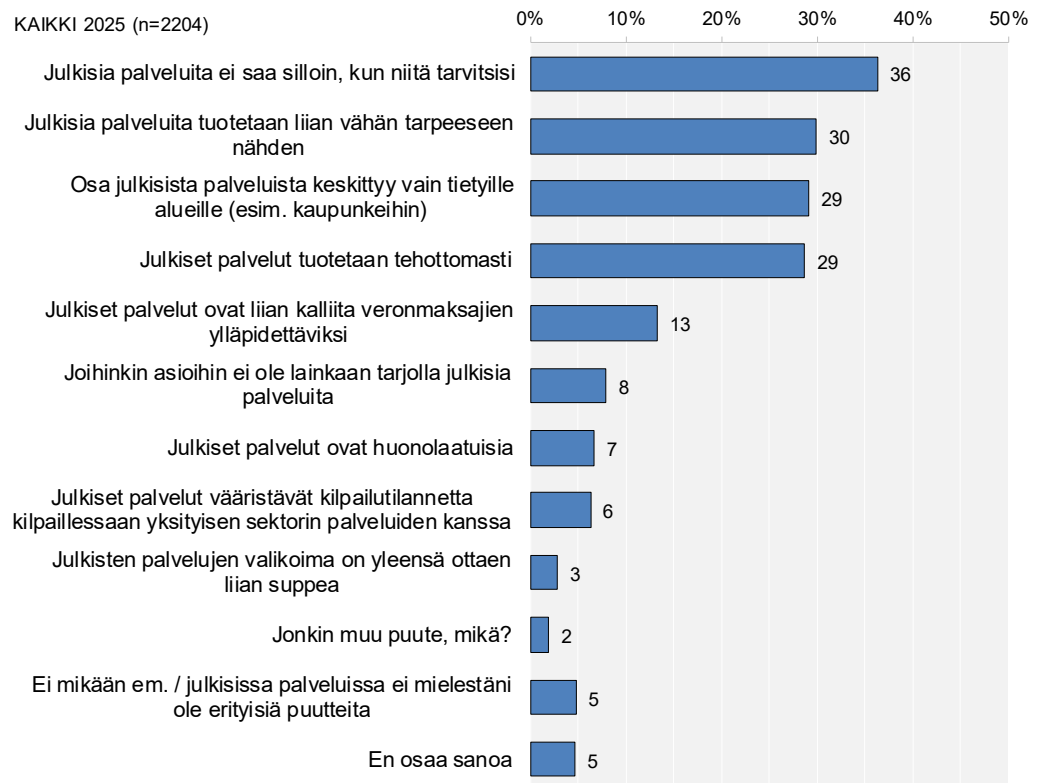
Omien lastensa kanssa palvelua on jäänyt vaille 16 prosenttia, joka kymmenes silloin kun olisi olla tarvetta sosiaalipalveluille.

Heikko saatavuus julkisten palvelujen suurin ongelma

Runsa kolmasosa suomalaisista (36 %) pitää julkisten palvelujen ongelmana sitä, ettei niitä aina saa silloin kun niitä tarvitsisi.

Niiden liian vähäinen määrä, keskittyminen sekä tehottomuus ovat muut useimmiten mainitut puutteet.

KUN AJATTELET MAAMME JULKISIA PALVELUITA, MITKÄ OVAT MIELESTÄSI NIIDEN PAHIMMAT PUUTTEET? (%)

30 prosentin mielestä julkisia palveluja tuotetaan Suomessa liian vähän niiden tarpeeseen nähden. Käytännössä yhtä monen mielestä ne keskittyvät vain tietyille alueille kuten kaupunkeihin (29 %) tai ne tuotetaan tehottomasti (29 %).

Muitakin puutteita löydettiin, joskin vähäisemmässä määrin.

13 prosenttia pitää julkisia palveluja liian kalliina veronmaksajien ylläpidettäväksi. Jotkut kaipaavat niitä sellaisiin asioihin, joihin niitä tällä hetkellä ei ole tarjolla, ajattelevat niiden vääristävän kilpailutilannetta yksityisen sektorin palveluiden kanssa tai moittivat niiden laatua.

Vain kolme prosenttia pitää julkisten palvelujen valikoimaa yleensä ottaen liian suppeana.

Eri puolueiden kannattajilla on tässä erilaiset painopisteet.

Keskimääräistä useampi kokoomuslainen moittii palveluita tehottomiksi (50 %) ja kalliiksi (23 %). He saavat tukea näkemyksilleen usealta perussuomalaiselta (42 % ja 26 %).

Vasemmistoliittolaiset (56 %) ja sosialidemokraatit (45 %) puolestaan ajattelevat, että julkisia palveluja tuotetaan liian vähän niiden tarpeeseen nähden.

Keskustalaisia puolestaan huolestuttaa palveluiden keskittyminen vain tietyille alueille kuten kaupunkeihin (42 %).

Keskimääräistä hieman useampi vihreä (42 %) ja vasemmistoliittolainen (46 %) huolehtii siitä, että julkisia palveluja ei saa silloin, kun niitä tarvitsisi.

Tämä on myös yksi naisten ja miesten näkemyksiä erottava tekijä. Naisista (44 %) huomattavasti useampi kuin miehistä (28 %) pitää tätä asiaa julkisten palvelujen yhtenä puutteena.

Naisista useampi kuin miehistä ajattelee myös, että julkisia palveluja tuotetaan liian vähän niiden tarpeeseen nähden. Miehistä suurempi osa kuin naisista puolestaan moittii julkisia palveluja tehottomasti tuotetuiksi.

4 Toivottu tapa järjestää julkiset palvelut

Palvelut tulee järjestää julkisena tuotantona

Valtaosa haluaisi, että julkiset palvelut järjestetään valtion, alueen tai kunnan omana tuotantona.

Voimakkaimmin tällä tavalla otettiin kantaa silloin, kun mietittiin, kuinka, poliisin, pelastustoimen tai sairaankuljetuksen palvelut (89 %), kirjasto (87 %), perusopetus (87 %), Kansaneläkelaitos (86 %), toisen asteen koulutus (82 %), erikoissairaanhoidon terveystalot (81 %) tai vesihuolto (80 %) tulisi järjestää.

Neljä viidestä tai useampi on sitä mieltä, että nämä palvelut pitäisi järjestää julkisena palvelutuotantona.

Enemmistö tai ainakin enemmistö niistä, joilla oli mielipide, toivoo tätä minkä tahansa tarkastellun palvelun osalta.

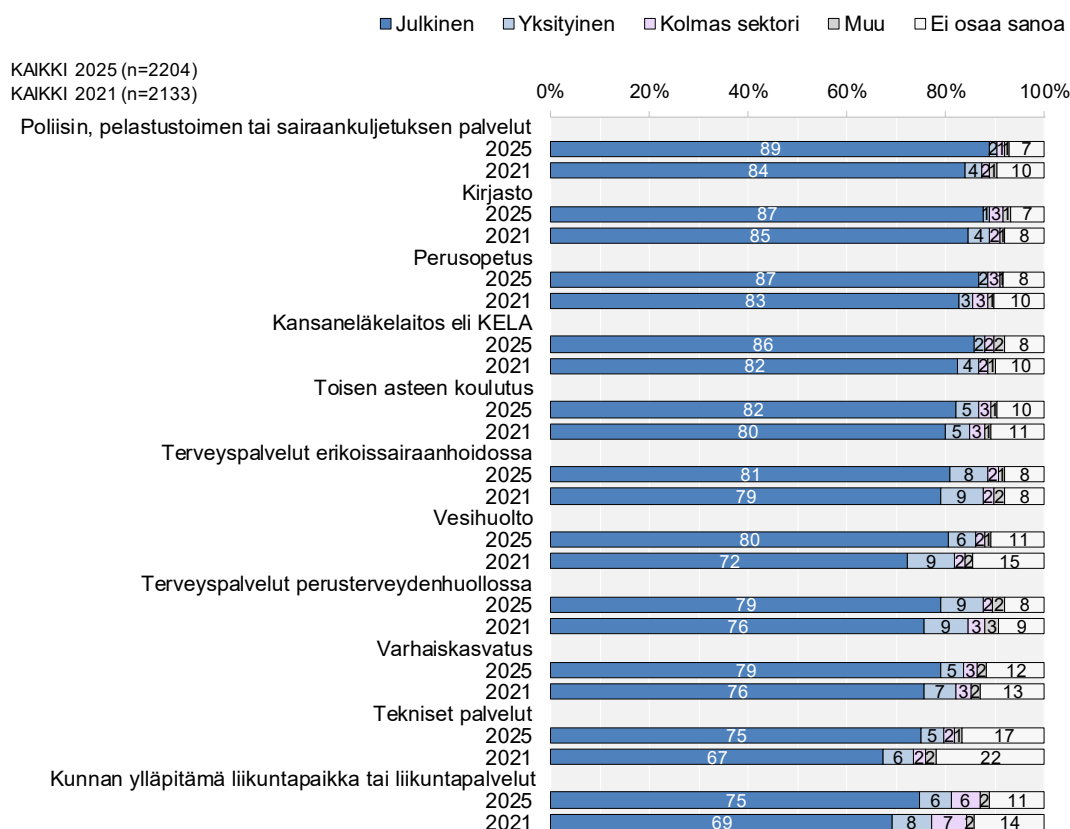
Yleisesti ottaen voi kuitenkin sanoa, että koulutukseen, kasvatukseen ja sivistykseen, terveydenhuoltoon sekä viranomaistoimintaan rinnastuvat työvoima-, kaavoitus- ja teknisten palveluiden tapaiset asiat ovat tyypillisesti sellaisia, joiden taustalle toivotaan vahvaa julkisen vallan otetta.

Saman voi todeta vammaispalveluista tai vanhuksille suunnatuista palveluista, miksei myös tietyistä toimivan infrastruktuurin varmistavista tehtävistä.

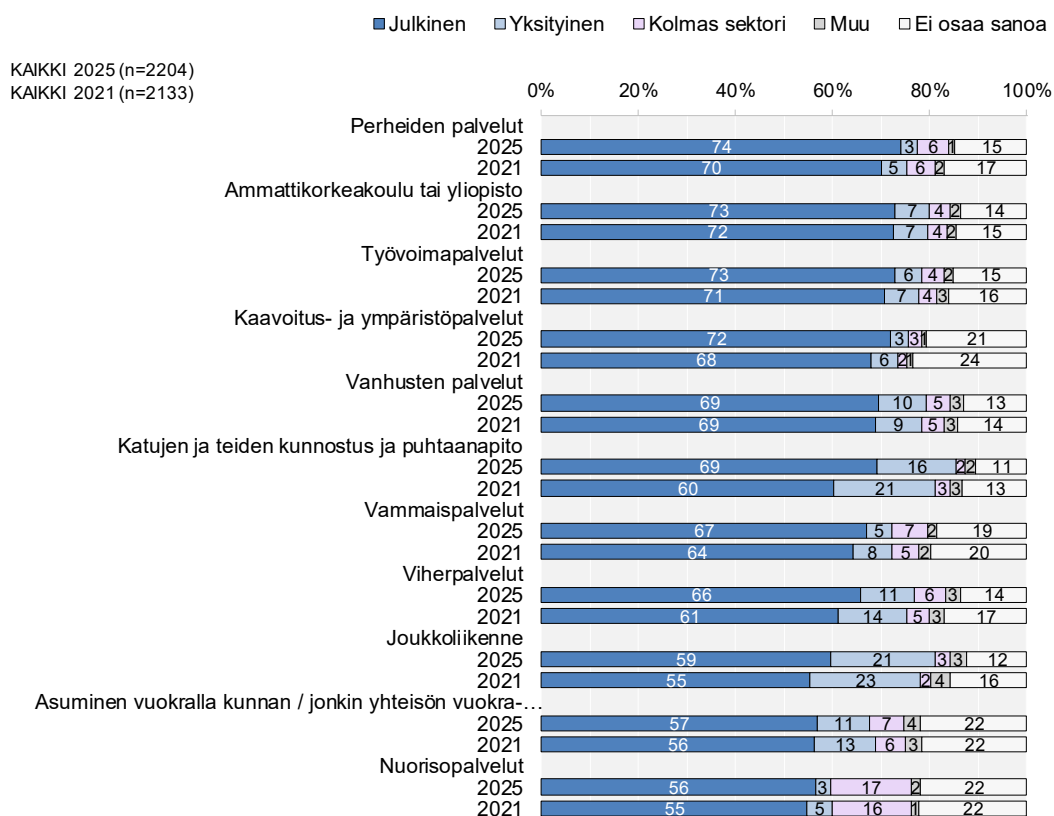
Vain muutamat palvelut ovat sellaisia, että kohtalaisen moni toivoisi jonkin muun tahon kuin valtion, alueen tai kunnan tuottavan niitä.

Eräiden mielestä kotien ja asuntojen lämmitys (17 %) ja niiden muu energiantuotanto (21 %) voitaisiin antaa yksityisten yritysten vastuulle.

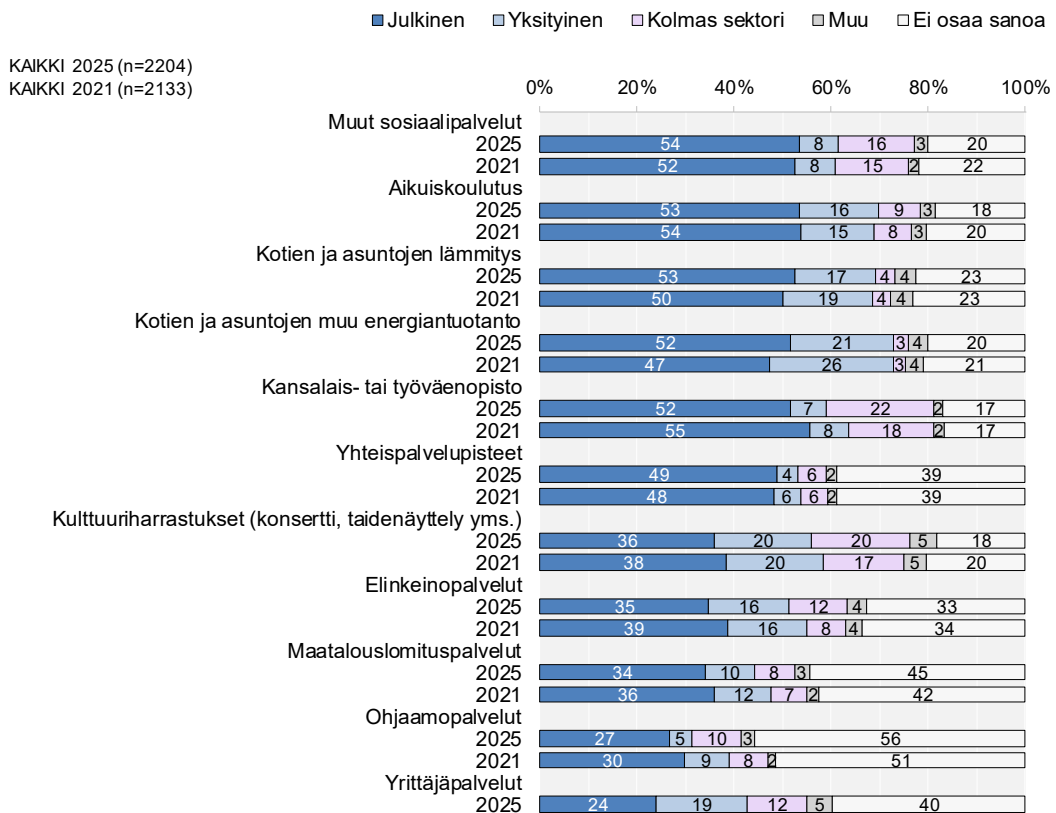
1/3 PARAS TAPA TUOTTAA JULKISET PALVELUT KANSALAISILLE (%)

2/3 PARAS TAPA TUOTTAA JULKISET PALVELUT KANSALAISILLE (%)

3/3 PARAS TAPA TUOTTAJAA JULKISET PALVELUT KANSALAISILLE (%)

Käytännössä yhtä monen mielestä samaa tulisi harkita myös joukkoliikenteessä (21 %), katu- ja teiden kunnostuksessa sekä puhtaanapidossa (16 %) kuten myös kulttuuriharrastuksissa (20 %).

22 prosenttia pitäisi parhaana, että kolmas sektori tai tarkemmin sanottuna järjestöt vastaisivat kansalais- ja työväenopistojen toiminnasta. 17 prosenttia ajattelee samaa nuorisopalveluiden, 16 prosenttia päihdehuollon tapaisten sosiaalipalvelujen ja 20 prosenttia kulttuuriharrastusten järjestämisestä.

Näkemykset eivät ole käytännössä muuttuneet neljässä vuodessa. Silti voi todeta, tarve järjestää palveluita julkisen vallan kautta ei ole vähentynyt, vaan pikemminkin aavistuksen verran voimistunut.

Vahva konsensus vallitsee palveluiden tuottamis- ja rahoittamisesta

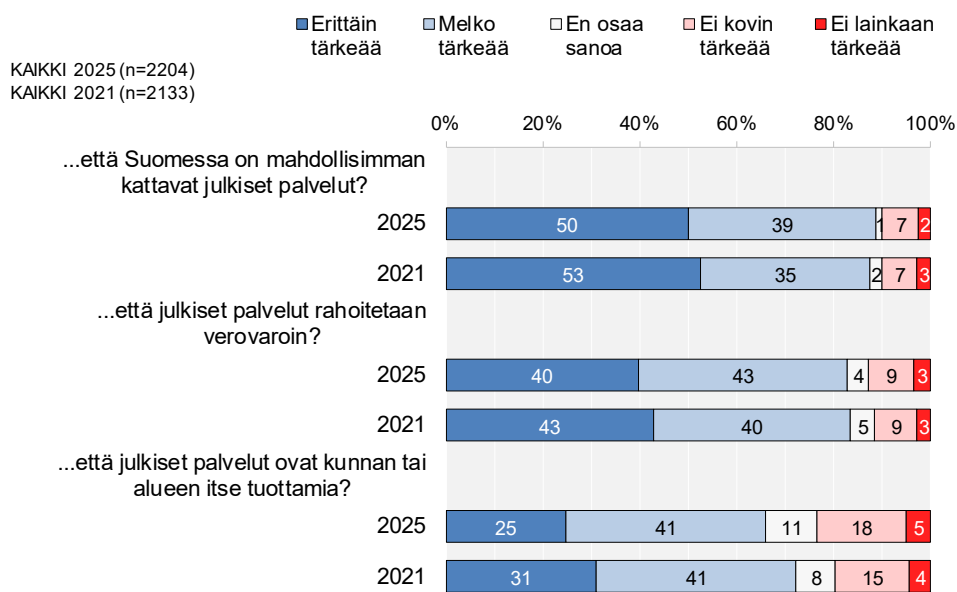
Valtaosa pitää vähintään melko tärkeänä sitä, että julkiset palvelut ovat kunnan tai alueen itse tuottamia.

Kaikkiaan 66 prosenttia on tätä mieltä. Erittäin tärkeä asia tämä on joka neljännelle (25 %), kahden viidesosan (41 %) pitäessä sitä melko tärkeänä.

Vielä useampi korostaa sitä, että julkiset palvelut pitää tuottaa verovaroin. Tämä on merkittävää useammalle kuin neljälle viidestä (83 %). 40 prosenttia pitää asiaa erittäin ja 43 prosenttia melko tärkeänä.

Lisäksi pidetään hyvin tärkeänä sitäkin, että julkisin varoin ja julkisen vallan toimesta tuotetut julkiset palvelut ovat mahdollisimman kattavat. Käytännössä yhdeksän kymmenestä (89 %) on sitä mieltä. Enemmistö (50 %) pitää tätä erittäin tärkeänä.

ERÄIDEN ASIOIDEN TÄRKEYS. KUINKA TÄRKEÄÄ ON... (%)

Vaikka vaatimus siitä, että julkiset palvelut ovat kunnan tai alueen itse tuottamia on vahva, hieman harvempi kuin neljä vuotta sitten vaatii sitä ehdottomasti.

Muuten mielipiteet ovat entiset. Sekään ei ole muuttunut, että yksimielisyys mistä tahansa edellä mainitusta asiasta on melkoinen.

Niissäkin väestöryhmissä, joissa keskimääräistä useampi ei pidä näitä asioita tärkeänä, enemmistö tekee niin.

Tämä pätee myös kokoomuslasiin, perussuomalasiin sekä itsensä kauas poliittiseen oikeistoon sijoittaviin. Keskimääräistä useampi kokoomuslainen ei pidä tärkeänä sitä, että julkiset palvelut ovat juuri kunnan tai alueen itse tuottamia. Enemmistö heistä kuitenkin on tätä mieltä.

Vasemmistopuolueiden kannattajien kohdalla puhutaan tässä kuitenkin valtaenemmistöstä.

Tilanne on vastaava silloinkin, kun mietitään sitä, pitääkö julkiset palvelut tuottaa verovaroin.

Vasemmistoon lukeutuvat pitävät asiaa selviönä. Kokoomuslaisista ja perussuomalaisista keskimääräistä harvempi ottaa tämän puolesta vahvasti kantaa. Heidän enemmistönsä kuitenkin on vähintään jokseenkin sitä mieltä, että verovaraja tulee käyttää julkisen palvelujen tuottamiseen.

5 Julkisiin palveluihin liitetyt mielikuvat

Julkisesti tuotetut palvelut mielikuvissa luotettavia, vastuullisia ja laadukkaita, teho, modernius ja nopeus liitetään yksityiseen sektoriin

Seuraavaksi joukko jaettiin satunnaisesti kahteen samanlaiseen suomalaisia edustavaan joukkoon.

Toinen puoli sai tehtäväkseen kertoa, mitä ominaisuuksia liittyy julkisesti tuotettuihin varhaiskasvatuspalveluihin. Toinen puoli arvioi samalla tavalla perusterveydenhuoltoa. Sitten kumpikin kertoi, mitä ominaisuuksia liittyy vastaavaan yksityisen sektorin tuottamaan palveluun.

Kyse oli strukturoidusta tarkastelusta. Vastaajille näytettiin 23 ominaisuutta, joista pyydettiin valitsemaan kaikki heidän mielestään kyseeseen tulevat.

Tätä ennen tutkimukseen osallistuneita kuitenkin pyydettiin kertomaan vapaamuotoisesti, mitä asioita ja ominaisuuksia liittävät arvioimaansa palveluun. Tulokset on esitetty seuraavassa sanapilvinä.

Alla oleva ensimmäinen sanapilvi perustuu varhaiskasvatusta arvioineiden kaikkiin spontaaneihin vastauksiin.

Vahvimmin esiin nousevat sanat ovat neutraaleja: lasten, päivähoito, päiväkoti ja esikoulu.

Kun nämä sanat poistetaan tarkastelusta toisen sanapilven yhteydessä, esiin nousee kaksi sanaa: ei ja liian. Jotain varhaiskasvatuksessa jää puuttumaan tai siinä liikaa jotain. Kun nämä kaksi sanaa poistettiin, saatiin kolmas sanapilvi. Siinä korostuu hoito sekä kasvatus.

Perusterveydenhuolto 1

Perusterveydenhuolto 2

Perusterveydenhuolto 3

Perusterveydenhuoltoon liittyi hyvin vahvasti sana ei. Monen mielestä siinä jää jokin toteutumatta.

Tyypillisesti ei tarkoittaa tässä sitä, että vastaanottoaikoja ei saa, potilasta ei aina oteta todesta tai häneen ei keretä perehtyä tai keskittyä.

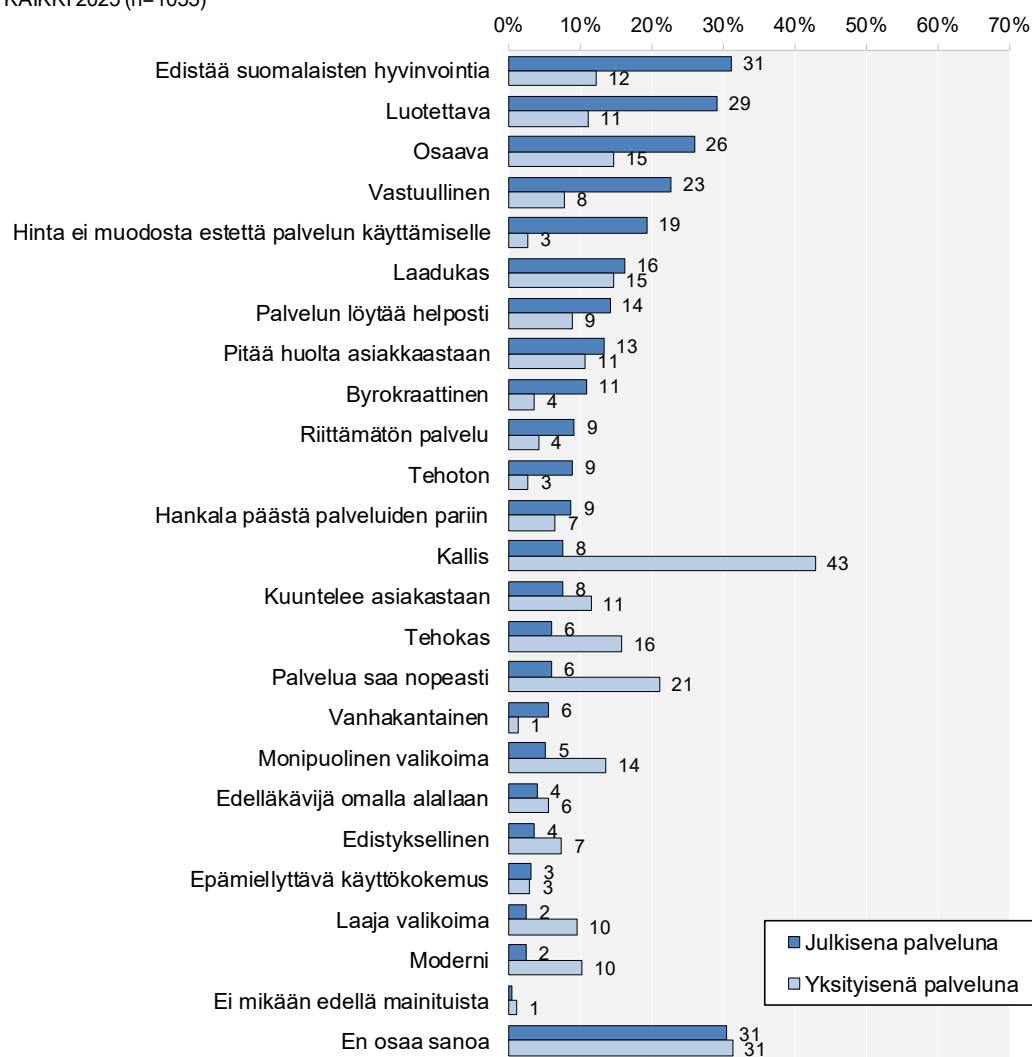
Jos jättää ottamatta sanat ei ja palvelut huomioon, sanat hoito, terveyskeskus, hammas-hoito, lääkäri ja päivystys nousivat vahvimmin esiin. Kun tarkastelusta poistettiin sana hoito, edellä mainittujen rinnalle tulivat mm. sanat mutta, pitäisi, hoitoon, pääsy, liian ja pitäisi.

Hoitoon pääsyyn näyttäisi siis liittyvän jotain ongelmia.

Strukturoitu tarkastelu paljastaa julkisesti ja yksityisesti tuotettujen palveluiden imagoerot.

VARHAISKASVATUSPALVELUIHIN LIITETYT MIELIKUVAT (%)

KAIKKI 2025 (n=1055)

Julkisesti tuotetut varhaiskasvatuspalvelut koetaan yksityisiä selvästi luotettavammiksi, laadukkaammiksi ja helpommin löydettäviksi.

Julkisella sektorilla niitä toteuttavat osaavat ihmiset vastuullisella ja suomalaisten hyvinvointia edistävällä tavalla.

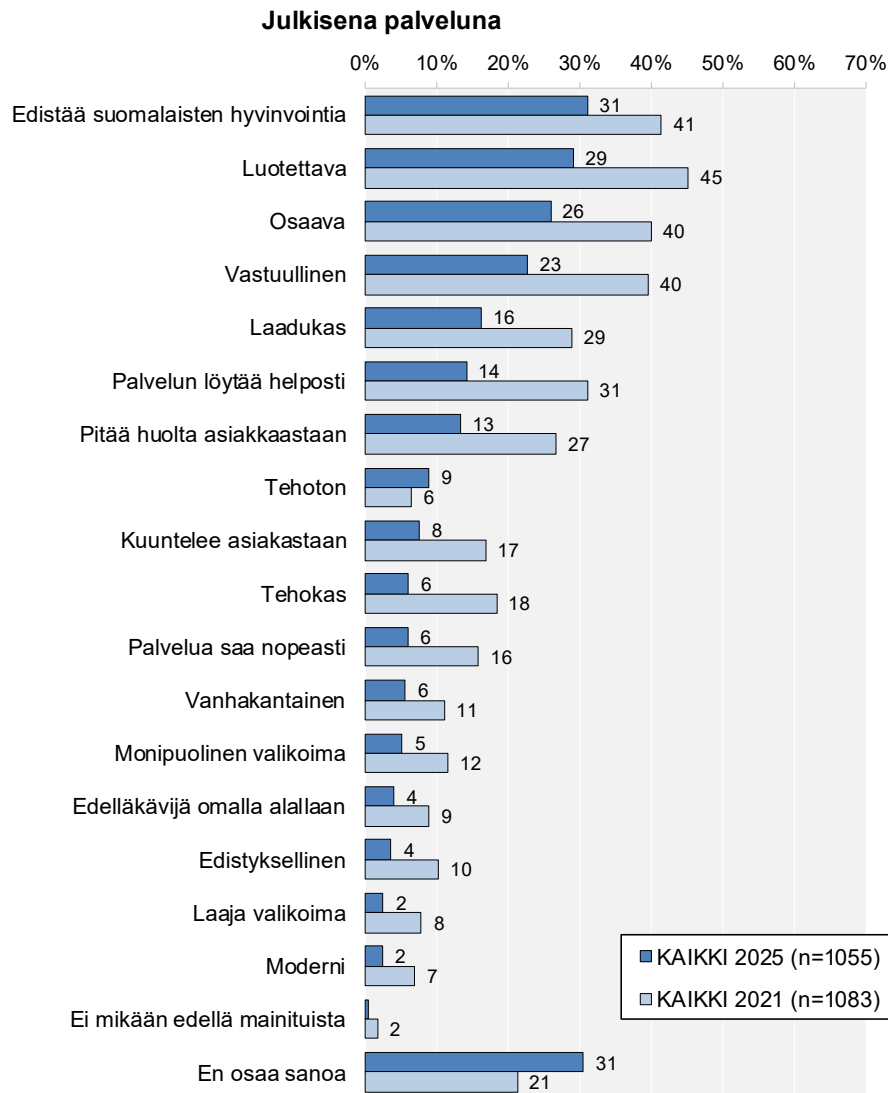
Yksityisesti tuotetut varhaiskasvatuspalvelut ovat julkisia edellä palvelun saamisen tehokkuudessa, nopeudessa, valikoiman monipuolisuudessa ja laajuudessa sekä nykyaikaisuudessa.

Yksityisiin varhaiskasvatuspalveluihin liitetään kalleus selvästi voimakkaammin kuin julkisesti tuotettuihin.

17 kysymyksen sisältänyttä ominaisuutta oli mukana neljä vuotta sitten toteutetussa julkisten palvelujen barometrissä.

Käytännössä jokainen niistä ominaisuuksista mainittiin silloin useammin kuin nyt. Kysymykseen lisättiin viisi vaihtoehtoa, mikä on saattanut vaikuttaa valintoihin.

VARHAISKASVATUSPALVELUIHIN LIITETYT MIELIKUVAT (%)

Oli niin tai näin, ominaisuuksien välinen suhde ja järjestys ovat käytännössä melkein samat kuin neljä vuotta sitten. Mielikuvien voi siis sanoa olevan aika lailla entiset.

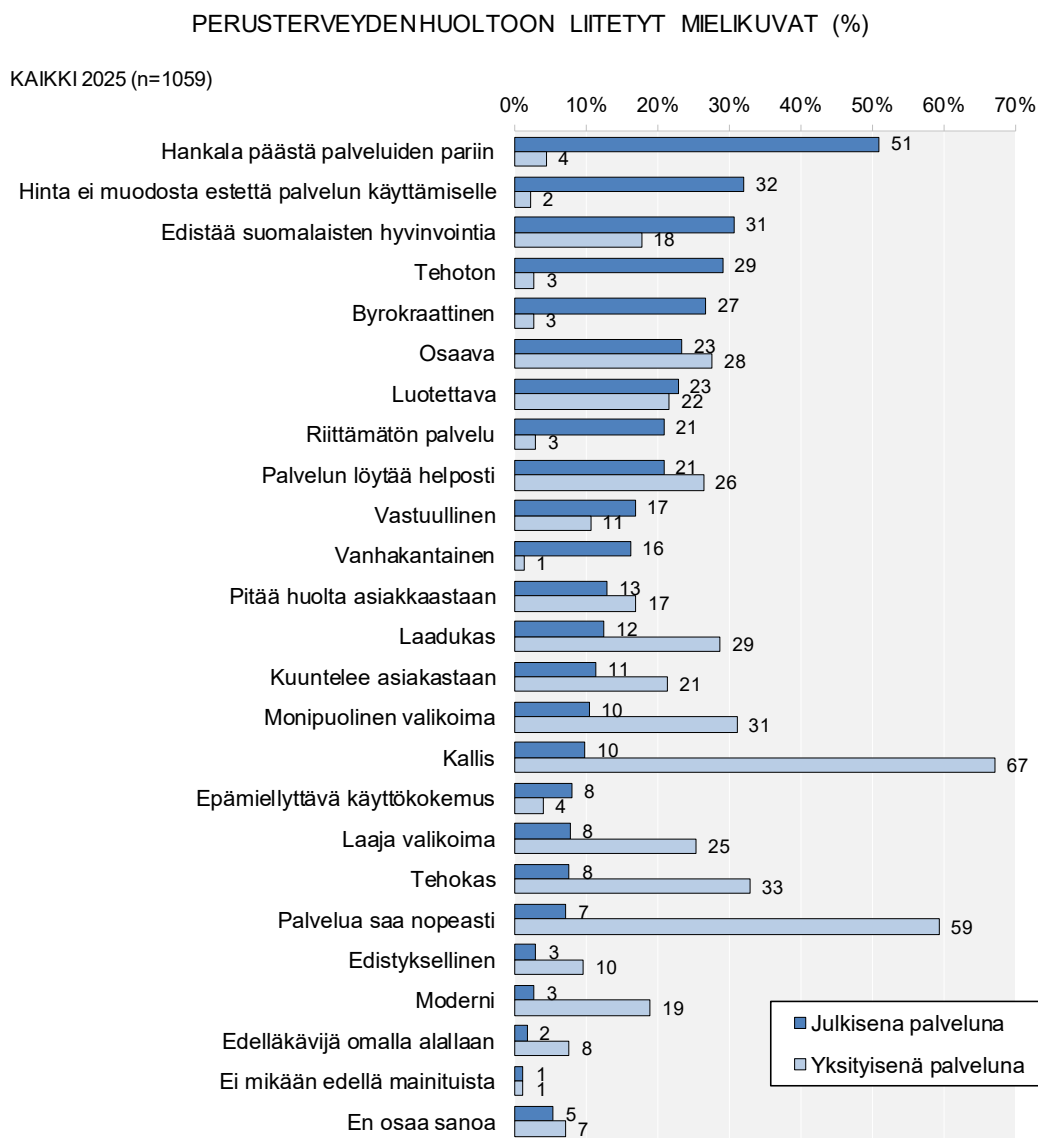
Julkisen ja yksityisen perusterveydenhuollon imagot ovat huomattavan erilaiset. Yhtä moni liittyy kumpaankin luotettavuuden ja vastuullisuuden. Molempia on suomalaisten mielestä syytä pitää yhtä osaavina, asiakkaistaan huolta pitävinä ja helposti löydettävänä.

Muuten eroja on paljon. Julkiseen palveluun liitetään yksityistä selvästi vahvemmin tehottomuus, byrokraattisuus, riittämättömyys, vanhakantaisuus sekä erityisesti vaikeus päästä palveluiden piiriin.

Toisaalta julkisella puolella hinta ei juurikaan muodosta estettä palvelun käyttämiselle ja edistää yksityisiä palveluja paremmin suomalaisten hyvinvointia.

Yksityistä sektoria pidetään julkista paremmin modernina, tehokkaana, valikoimaltaan laajana ja laadukkaana.

Palvelua saa sieltä nopeasti huomattavasti useamman mielestä kuin julkiselta sektorilta. Toisaalta yksityiseen perusterveydenhuoltoon liitetään myös kalleus. Yksityistä perusterveydenhuoltoa pitää kalliina melkein seitsemän kertaa useampi kuin julkista vastaavaa palvelua.

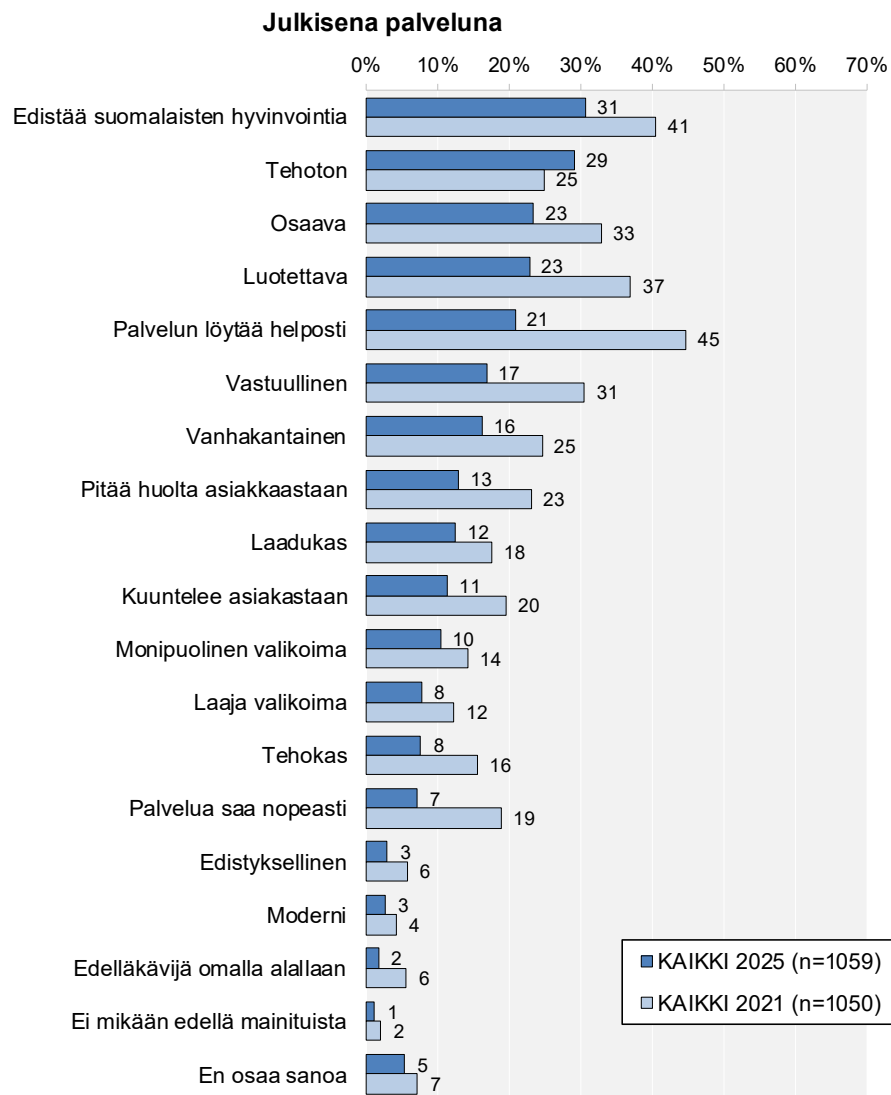
Myös julkista perusterveydenhuollon osalta voi todeta sen, että imagotekijöiden keskinäinen järjestys on entinen, mutta että nyt useimmat ominaisuudet mainittiin harvemmin kuin 2021 toteutetussa tutkimuksessa.

Syyt lienevät samat kuin julkisia varhaiskasvatuspalveluita koskevien arvioiden yhteydessä.

Suurin muutos liittyy siihen, kuinka helposti palvelun löytää. Nyt peräti 24 prosenttiyksikköä harvempi liittyy siihen tämän ominaisuuden

Luotettavana tai vastuullisena sitä pitää 14 prosenttiyksikköä harvempi. 10 prosenttiyksikköä harvempi ajattelee sen pitävän huolta asiakkaistaan tai edistävän suomalaisten hyvinvointia.

PERUSTERVEYDENHUOLTOON LIITETYT MIELIKUVAT (%)

Edellisen ja tuoreen tutkimuksen väliin osui hyvinvointialueiden muodostaminen. Voi olla, että tuloksissa on heijastumaa siitä.

6 Julkisia palveluja koskevat mielipiteet

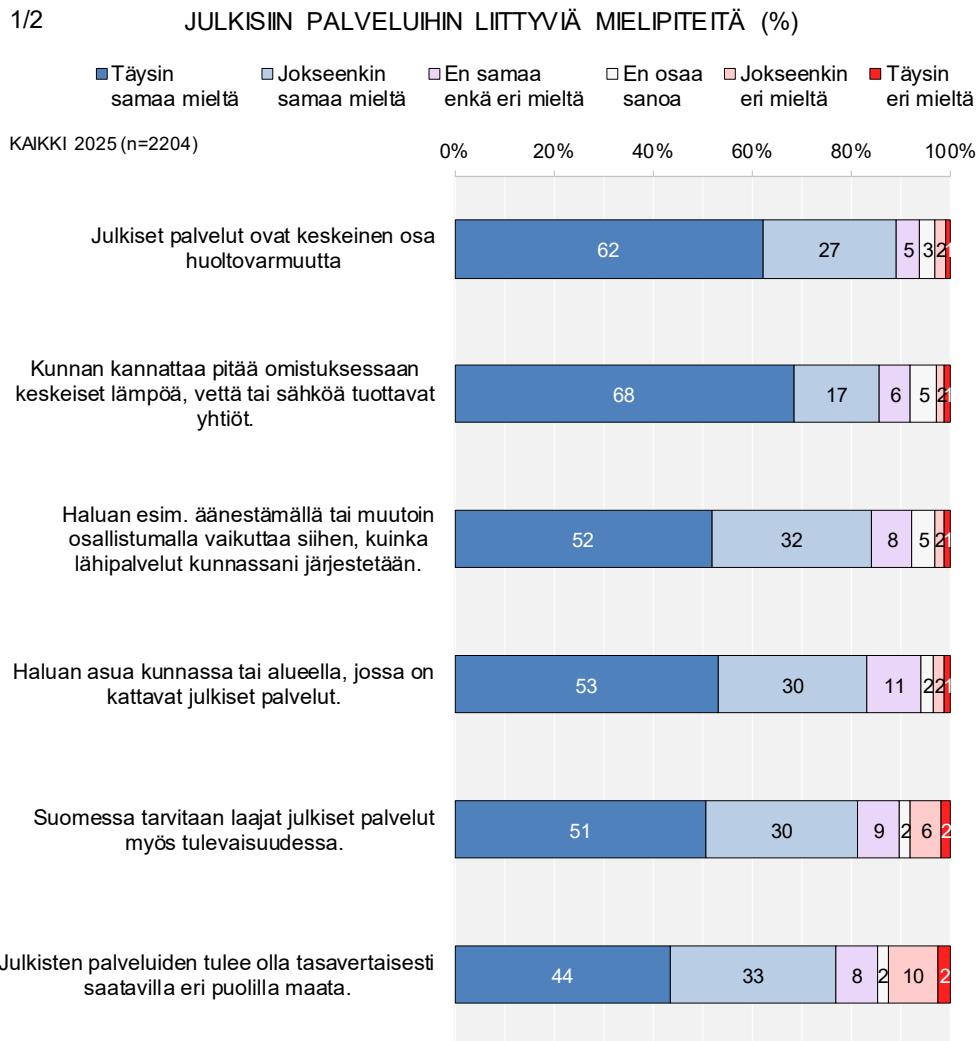
Omalta asuinalueelta toivotaan hyviä palveluita, julkisten palveluiden edellytetään olevan tasavertaisesti tarjolla maan eri osissa

Julkisiin palveluihin liittyvää asennepohjaa selvitettiin 12 aiheeseen liittyvän väittämän avulla. Vastaaajia pyydettiin kertomaan, kuinka samaa tai eri mieltä ovat kunkin kanssa.

Osa väitteistä sai huomattavan yksimielisen vastaanoton, osan jakaessa vastaajat kahteen erimieliseen leiriin.

Valtaenemmistö (83 %) haluaa *”asua kunnassa tai alueella, jossa on kattavat julkiset palvelut”*. Useampi kuin joka toinen (53 %) on täysin tätä mieltä. Hyvin moni (77 %) vaatii lisäksi, että *”julkisten palveluiden tulee olla tasavertaisesti saatavilla eri puolilla maata”*.

Julkisilla palveluilla on paljon tehtäviä, mutta melkeinpä yhdeksän suomalaista kymmenestä (89 %) kokee niiden olevan myös *”keskeinen osa huoltovarmuutta”*.

Julkiset palvelut ovat tarpeellisia myös tulevaisuudessa. Tällä mieltä on neljä viidestä (81 %), joka toisen (51 %) ollessa täysin tämän ajatuksen takana.

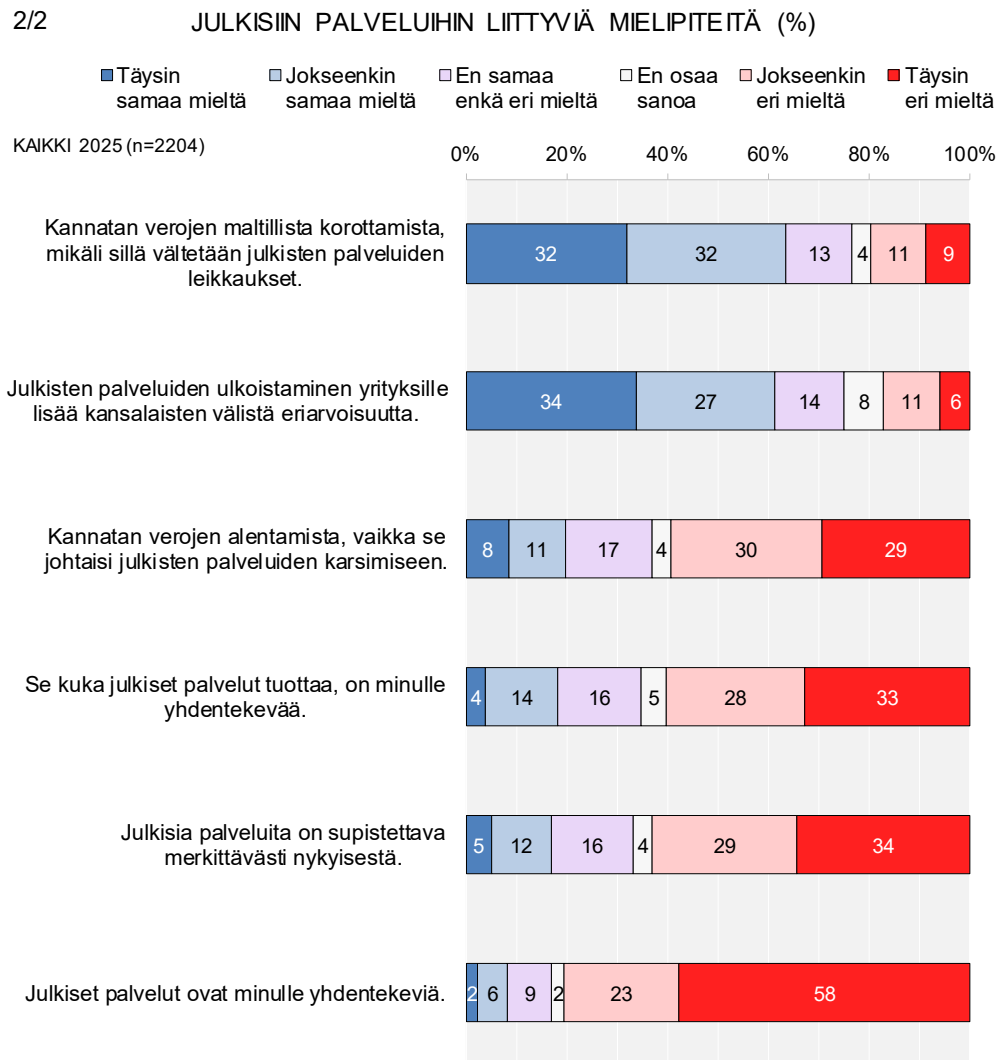
Kolme suomalaista neljästä (77 %) vaatii, että ”julkisten palveluiden tulee olla tasavertaisesti saatavilla eri puolilla maata”.

Peräti 85 prosentin mielestä ”kunnan kannattaa pitää omistuksessaan keskeiset lämpöä, vettä tai sähköä tuottavat yhtiöt”. Peräti 68 prosenttia on täysin tätä mieltä.

61 prosenttia pelkää, että ”julkisten palveluiden ulkoistaminen yrityksille lisää kansalaisten välistä eriarvoisuutta”.

Palveluiden järjestämiseen liittyvät asiat koetaan tärkeiksi. Tästä kertoo mm. se, että 84 prosenttia haluaa esimerkiksi äänestämällä tai muutoin osallistumalla vaikuttaa siihen, kuinka lähipalvelut järjestetään omassa kotikunnassa. Enemmistö (53 %) on täysin tätä mieltä.

Kun taas väitettiin, että ”se, kuka julkiset palvelut tuottaa, on minulle yhdentekevää, enemmistö (61 %) ilmoitti olevansa eri mieltä. Joka kolmas (33 %) ajattelee asiasta täysin päinvastaisella tavalla.

Julkiset palvelut ovat tärkeitä. Vain kahdelle prosentille ne ovat täysin ja kuudelle jokseenkin yhdentekeviä. Neljä suomalaista viidestä (81 %) on eri mieltä, 58 prosenttia täysin.

Verotuksen ja julkisten palveluiden välinen suhde oli aiheena kahdessa väittämässä. Enemmistö (64 %) kertoi kannattavansa ”verojen maltillista korottamista, mikäli sillä vältetään julkisten palveluiden leikkaukset”.

59 prosenttia ei puolestaan halua verojen alentamista, vaikka se johtaisi julkisten palvelujen karsimiseen.

Harvat (17 %) vaativat julkisten palveluiden supistamista nykyisestä ainakaan merkittävästi. Enemmistö (63 %) on ainakin jonkin verran sitä vastaan.

Yhteenvedon liitteenä olevista kuvista näkee, että mielipiteet julkisista palveluista ovat hyvin samantyyppiset kuin neljä vuotta sitten.

Silti voi todeta aikaisempaa useamman vaalivan ajatusta, että kunnan kannattaa pitää omistuksessaan keskeiset lämpö-, vettä tai sähköä tuottavat yhtiönsä. 12 prosenttiyksikköä useampi kuin aiemmin on nyt täysin tätä mieltä.

Seitsemän prosenttiyksikköä kuin aikaisemmin puolestaan ajattelee julkisten palvelujen olevan osa huoltovarmuutta.

Taulukko 1. Julkisiin palveluihin liittyviä mielipiteitä puoluekannatuksen mukaan. Täysin samaa mieltä -osuuksia (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Kunnan kannattaa pitää omistuksessaan keskeiset lämpö-/vesi-/sähköyhtiöt	77	76	67	73	56	72
Kannattaa maltillista verojen korottamista, mikäli sillä vältetään julk. palveluiden leikkaukset	49	20	17	27	36	58
Julkisten palveluiden ulkoistaminen lisää kansalaisten välistä eriarvoisuutta	51	29	10	29	35	63
Kannattaa verojen alentamista, vaikka se johtaisi palveluiden karsimiseen	2	20	16	8	6	2
Julkisten palveluiden tulee olla tasavertaisesti saatavilla eri puolilla maata	53	34	25	54	34	55
Julkisia palveluja on supistettava merkitt. nykyisestä	1	13	11	3	5	1
Suomessa tarvitaan laajat julkiset palvelut myös tulevaisuudessa	66	38	27	48	55	82
Haluaa asua kunnassa/alueella, jossa kattavat julkiset palvelut	71	39	33	44	60	81
Julkiset palvelut ovat yhdenentekeviä	2	5	2	2	1	1
Se kuka julkiset palvelut tuottaa, on yhdenentekevää	3	7	7	2	0	1
Julkiset palvelut ovat keskeinen osa huoltovarmuutta	77	58	51	62	21	85
Haluaa esim. äänestämällä/osallistumalla vaikuttaa siihen, kuinka lähipalvelut kunnassa järjestetään	65	52	47	51	54	74

Yllä olevaan taulukkoon on kerätty suurimpien puolueiden kannattajien mielipiteet. Taulukon luvut ovat väitetyin kanssa täysin samaa mieltä olevien osuuksia.

Kaikkien ryhmien enemmistöt pitävät hyvänä ajatuksena sitä, että kunta pitää omistuksessaan tietyt keskeiset yhtiöt. Saman voi todeta halukkuudesta äänestämällä tai jotenkin muuten osallistumalla pyrkiä vaikuttamaan siihen, kuinka lähipalvelut kunnassa järjestetään.

Juuri kukaan yhdenkään suuren puolueen kannattajista ei suhtaudu täysin välinpitämättömästi sen enempää julkisiin palveluihin yleensä kuin siihen, kuka ne tuottaa.

Osaan mielipiteistä poliittinen suuntautuminen sen sijaan vaikuttaa melko paljon.

Pelko siitä, että julkisten palveluiden ulkoistaminen lisäisi kansalaisten eriarvoisuutta on hyvä esimerkki sellaisista.

Vasemmistoliittolaisten (63 %) ja sosialidemokraattien (51 %) enemmistöt ovat täysin tätä mieltä. Kokoomuslaisista ajatuksen jakaa vain joka kymmenes (10 %).

Keskimääräistä selvästi useampi SDP:n (71 %) ja vasemmistoliiton (81 %) kannattaja on täysin sitä mieltä, että haluaa asua kunnassa tai alueella, jossa on kattavat julkiset palvelut. Samaa mieltä on myös moni vihreä (60 %).

SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajat saavat seurata keskustalaisista, kun kyse on siitä, pitäisikö julkisten palvelujen olla tasavertaisesti saatavilla eri puolilla maata. Heidän enemmistönsä on täysin ajatuksen takana. Tämä on erittäin tärkeää esim. joka kolmannelle perussuomalaiselle ja joka neljännelle kokoomuslaiselle.

Vasemmisto on voimakkaasti sitäkin mieltä, että Suomessa tarvitaan laajat julkiset palvelut myös tulevaisuudessa. Keskustalaisista melkein joka toinen jakaa tämän käsityksen, perussuomalaisista ja kokoomuslaisista selvästi harvempi.

Myös veroja koskevat väittämät jakavat suomalaisten käsityksiä.

Vasemmistoliittolaisten ja sosialidemokraattien enemmistöt ovat täysin verojen maltillisen korottamisen kannalla, jos sillä tavalla pystytään välttämään palveluiden leikkaukset. Muiden puolueiden kannattajat eivät ota kantaa läheskään yhtä tiukasti asian puolesta.

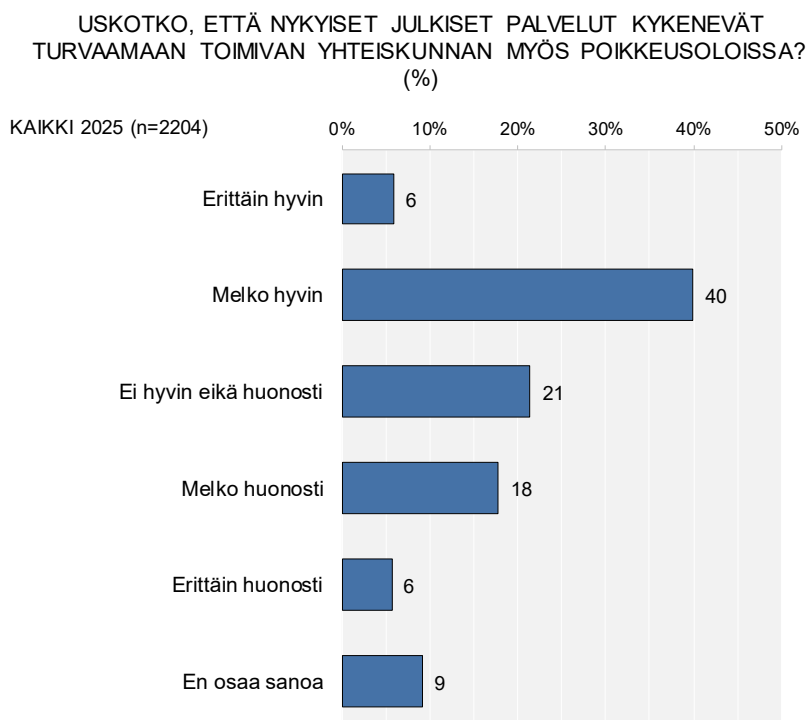
Vähemmistö minkään suuren puolueen kannattajista kannattaa verojen alentamista, vaikka se johtaisi palveluiden karsimiseen.

Siinä missä SDP:n ja vasemmistoliiton kannattajista täysin tätä mieltä olevia löytää kaksi sadasta, perussuomalaisten parissa ajatus saa kymmenkertaisen (20 %) kannatuksen. Kokoomuslaisista 16 prosenttia on täysin tätä mieltä.

Suomalaiset suhteellisen luottavaisia julkisten palvelujen kykyyn turvata toimiva yhteiskunta myös poikkeusoloissa

Lähestulkoon puolet suomalaisista uskoo, että nykyiset julkiset palvelut kykenevät turvaamaan toimivan yhteiskunnan myös poikkeusoloissa.

Vaikka vain kuusi prosenttia uskoo, että asia sujuisi erittäin hyvin, 40 prosenttia arvelee sen onnistuvan melko hyvin.

Kun joka viides (21 %) suhtautuu asiaan neutraalisti, eikä usko asian onnistuvan sen enempää hyvin kuin huonostikaan ja joka kymmenes (9 %) on vailla mielipidettä, siihen suoraan epäilevästi suhtautuvien määrä jää 24 prosenttiin.

Heistä valtaosa (18 %) arvelee julkisten palvelujen onnistuvan kyseisessä tilanteessa melko huonosti. Erittäin huonosti asiat olisivat vain kuuden prosentin mielestä.

Kaikista väestöryhmistä löytää sekä niitä, jotka luottavat julkisiin palveluihin, että sellaisia, jotka epäilevät niiden kykyä turvata nykyiset palvelut myös poikkeusoloissa.

Miehistä (50 %) hieman useampi kuin naisista (41 %) uskoo asioiden sujuvan poikkeusoloisakin vähintään melko hyvin.

Myös keskimääräistä useampi 70 vuotta täyttänyt (55 %) ja korkeakoulutettu (55 %) suhtautuu asiaan optimistisesti.

Mitä urbaanimmassa ympäristössä henkilö asuu, sitä todennäköisemmin hän näkee aihetta suhtautua toiveikkaasti kysymyksessä mainittuun tilanteeseen.

Tässä ääripäät muodostuvat kuntakeskuksessa tai kantakaupungissa (52 %) ja haja-asutusalueella asuvien (41 %) välille.

Keskustalaisilla (58 %), kokoomuslaisilla (56 %) ja sosialidemokraateilla (50 %) usko julkisten palvelujen turvaamiseen myös poikkeusoloissa on hieman suurempi kuin vasemmistoliittolaisilla (41 %) ja perussuomalaisilla (41 %). Vihreät (48 %) ovat näkemyksineen lähimpänä koko vastaajajoukon keskiarvoa.

Tukipalveluja pidetään julkisten palvelujen tärkeänä osana

Vastaajien suhtautumista tukipalveluihin tutkittiin seitsemän väittämän avulla. Ensin käsitettä avattiin vastaajille.

Tukipalveluiden kerrottiin olevan palveluita, joita tarvitaan palveluketjussa kunkin palvelun tuottamiseen.

Käytännön esimerkkinä mainittiin sairaalan ruokapalvelu, joka takaa, että sairaaloissa voidaan tarjota potilaille näiden terveydentilaan sopivaa ruokaa.

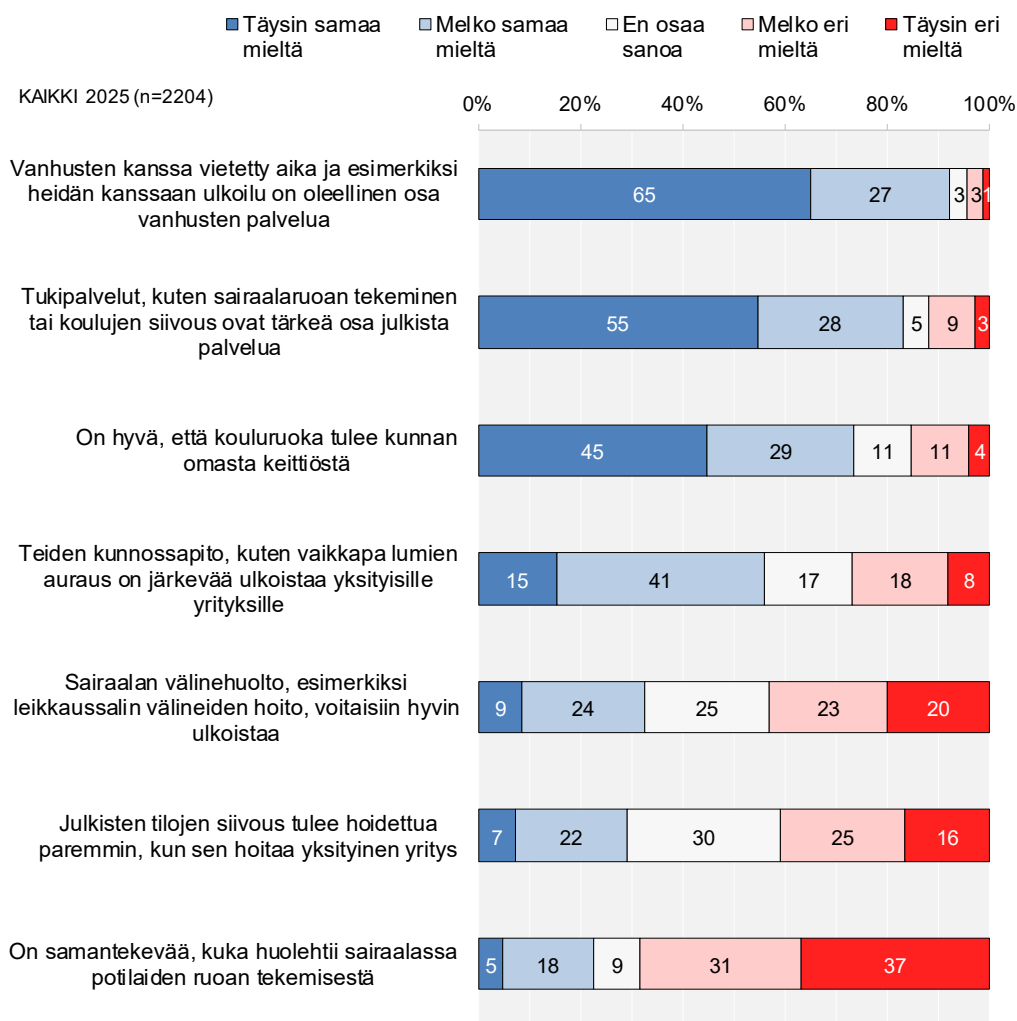
Valtaenemmistö (83 %) kertoi pitävänsä tukipalveluja julkisten palvelujen tärkeänä osana.

Erikseen otettiin kantaa vanhusten kanssa vietettyyn aikaan ja heidän kanssaan ulkoiluun. Sen väitettiin olevan oleellinen osa vanhusten palvelua.

Melkein kaksi kolmesta (65 %) oli väitetyn kanssa täysin ja runsas neljäsosa (27 %) jokseenkin samaa mieltä. Suomalaisista siis useampi kuin yhdeksän kymmenestä (92 %) on taipuvainen ajattelemaan näin.

Valtaenemmistö pitää lisäksi hyvänä, että kouluruoka tulee kunnan omasta keittiöstä. 74 prosenttia pitää sitä tärkeänä. Moni (68 %) totesi myös, ettei pidä lainkaan samantekevänä sitä, kuka huolehtii sairaalassa potilaiden ruoan tekemisestä.

TUKIPALVELUITA KOSKEVIA MIELIPITEITÄ (%)

Enemmistö (56 %) on ainakin jokseenkin vakuuttunut siitä, että teiden kunnossapidon ja esimerkiksi aurauksen voisi ulkoistaa yksityisten yritysten tehtäväksi.

Kaksi väittämää jakoi jonkin verran mielipiteitä. 33 prosentin mielestä sairaalan välinehuollon voisi hyvin ulkoistaa. Jonkin verran useampi (43 %) oli kuitenkin päinvastaista mieltä.

29 prosenttia uskoo julkisten tilojen siivouksen tulevan paremmin hoidetuksi, kun sen hoitaa yksityinen yritys. 41 prosenttia ei usko asian olevan niin.

Seuraavan sivun kuvioista käy ilmi, kuinka tukipalveluita koskevat mielipiteet ovat muuttuneet kuluneen neljän vuoden aikana.

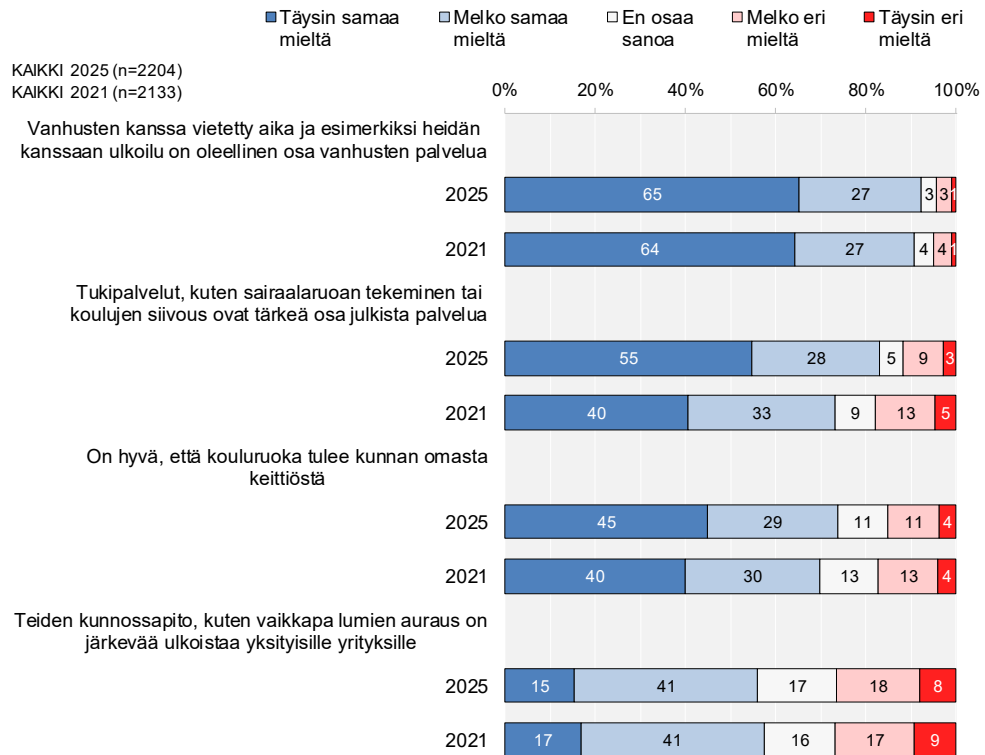
Muutokset ovat yleensä ottaen melko vähäisiä, joskin johdonmukaisia.

Suurin muutos koskee sitä, että tukipalvelut luetaan entistäkin vahvemmin tärkeäksi osaksi julkista palvelua.

Tällä tavalla ajattelevien määrä on kasvanut 10 prosenttiyksikköä. Täysin tätä mieltä on nyt 15 prosenttiyksikköä useampi kuin neljä vuotta sitten.

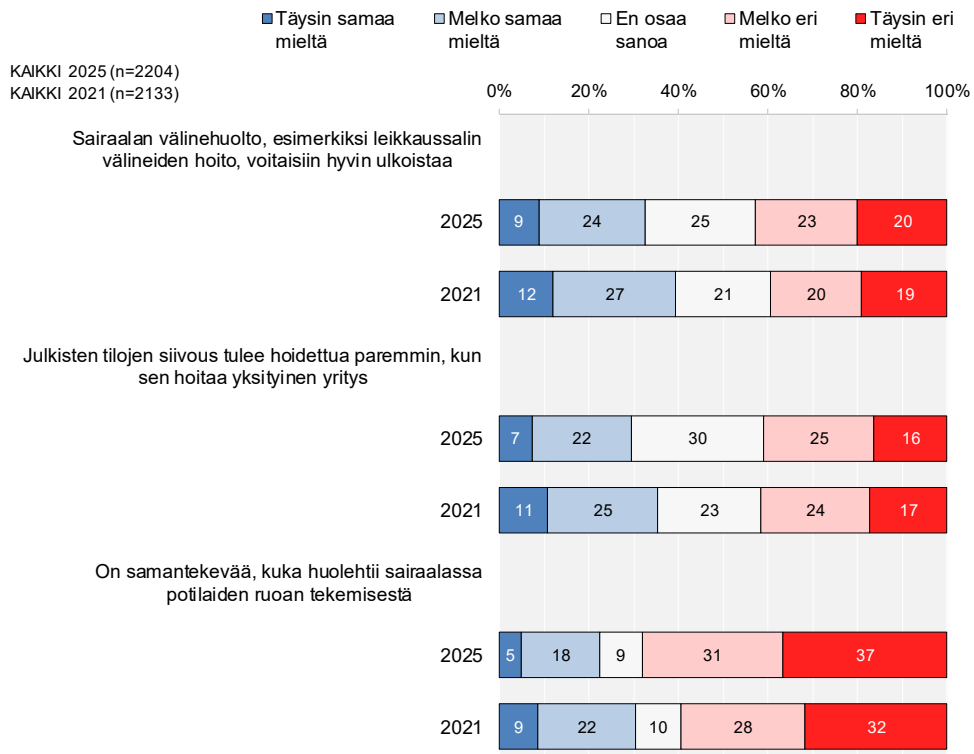
1/2

TUKIPALVELUITA KOSKEVIA MIELIPITEITÄ (%)

2/2

TUKIPALVELUITA KOSKEVIA MIELIPITEITÄ (%)

Aiempaa aavistuksen verran useampi pitää hyvänä, että kouluruoka tulee kunnan omasta keittiöstä. Vastaavasti ulkoistamiseen ja yksityistämiseen suhtaudutaan nyt hivenerkin kielteisemmin kuin neljä vuotta sitten.

Niitäkin löytää nyt vähemmän, joiden mielestä on samantekevää, kuka huolehtii sairaalassa potilaiden ruoan tekemisestä.

Jos on taloudellisesti tiukkaa, palveluiden tason turvaaminen edellyttää monenlaisia keinoja

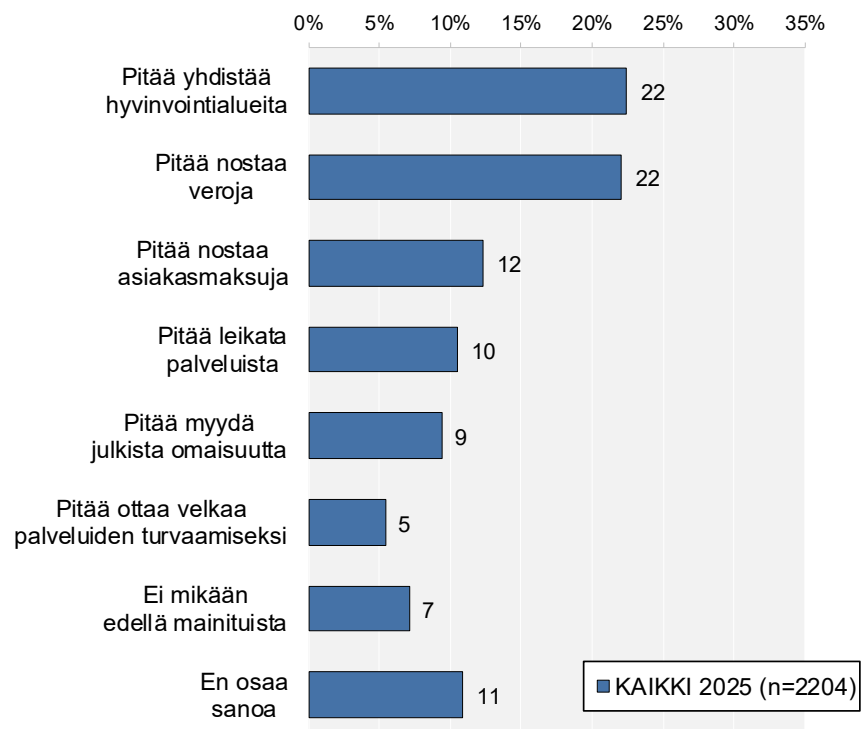
Vaikka olisi taloudellisesti tiukkaa, palveluiden tason turvaaminen on tärkeää. Vain seitsemän prosenttia ei olisi valinnut mitään keinoja, jonka avulla yrittäisi säilyttää palveluiden tason heikossa taloudellisessa tilanteessa.

Kaksi keinoa tulisi kyseeseen runsaalle viidesosalle. 22 prosenttia on sitä mieltä, että hyvinvointialueiden yhdistäminen on paras tapa. Yhtä moni (22 %) nostaisi veroja.

Noin joka kymmenennen mielestä asiakasmaksuja tulee nostaa (12 %), leikata julkisista palveluista (10 %) tai myydä julkista omaisuutta (9 %).

Vain viisi suomalaista sadasta ottaisi velkaa palveluiden turvaamiseksi.

JOS ON TALOUDELLISESTI TIUKKAA, EIKÄ NYKYISTÄ PALVELUTASOA PYSTYTÄ YLLÄPITÄMÄÄN, MITÄ PITÄISI TEHDÄ? (%)

Asiasta esitettiin kysymys myös edellisessä Julkisten palvelujen barometrissä 2021. Nyt kysymystä kuitenkin muutettiin sen verran, ettei tulosten suora vertaaminen ole täysin mahdollista.

Varovasti voi kuitenkin todeta sen, että suurin piirtein yhtä moni hakisi asiaan ratkaisua korottamalla veroja.

Asiakasmaksujen nostaminen, palvelujen leikkaaminen, julkisen omaisuuden myyminen sekä velan ottaminen tulisi nyt aiempaa harvemman mielestä kyseeseen.

Asian ajankohtaisuus on kuitenkin muuttumaton. Tähän johtopäätökseen rohkaisee tieto siitä, että täsmälleen yhtä moni (7 %) sanoi nyt ja neljä vuotta sitten, ettei tekisi mitään.

Taulukko 2. Jos on taloudellisesti tiukkaa, eikä nykyistä palvelutasoa pystytä ylläpitämään, mitä pitäisi tehdä? Mielenpitoet puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Pitää leikata palveluista	5	20	17	11	10	2
Pitää nostaa veroja	39	14	11	22	25	39
Pitää nostaa asiakasmaksuja.....	9	17	18	13	10	3
Pitää ottaa velkaa palveluiden turvaamiseksi.....	7	2	2	3	8	17
Pitää myydä julkista omaisuutta.....	9	10	5	9	8	12
Pitää yhdistää hyvinvointialueita	18	23	37	26	22	11
Ei mitään edellä mainituista	3	9	3	7	4	6
Ei osaa sanoa	9	5	8	9	13	11

Poliittinen suuntautuminen jakaa tässäkin näkemyksiä. Verojen nostaminen sopisi paremmin vasemmisto- kuin oikeistopuolueiden kannattajille.

Kaksi viidestä (39 %) niin SDP:n kuin vasemmistoliitonkin kannattajasta oli tätä mieltä. Vähiten verojen nostaminen sai kannatusta kokoomuslaisilta (11 %) ja perussuomalaisilta (14 %).

Heistä jonkin verran suurempi osa kuin muiden puolueiden kannattajista on sitä mieltä, että jos nykyistä palvelutasoa ei pystytä ylläpitämään, palveluista tulee leikata. Kokoomuslaiset ja perussuomalaiset ovat vahvimmin myös asiakasmaksujen nostamisen kannalla. Se sopisi vain harvoille vasemmistoliiton ja SDP:n kannattajille.

Varsinkin kokoomuslaiset yhdistäisivät hyvinvointialueita (37 %). Muiden puolueiden kannattajista noin joka viides - joka neljäs on samaa mieltä. Vain vasemmistoliittolaiset suhtautuvat ajatukseen kriittisemmin. Heistä ainoastaan 11 prosenttia hyväksyisi hyvinvointialueiden yhdistämisen.

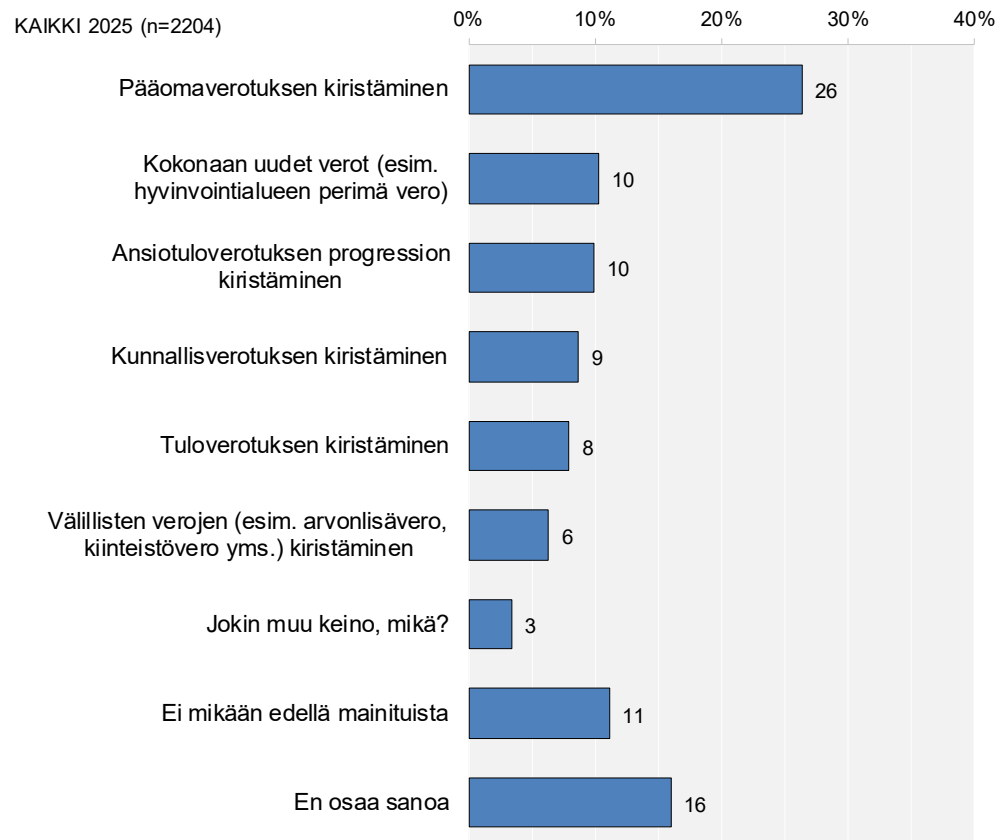
Varsinaisesti vain vasemmistoliiton riveistä löytää niitä, jotka turvaisivat palvelun lisää velkaa ottamalla. Heistäkin vain 17 prosenttia suosittelisi tätä ratkaisua. Muiden puolueiden kannattajien parissa ajatus ei ole läheskään yhtä suosittu.

Velka on kaikille epämieluisampi vaihtoehto kuin verojen korottaminen.

Pääomaverotuksen kiristäminen parhaana pidetty tapa, jos julkisten palvelujen rahoitus edellyttää verotuksen kiristämistä

Jos joudutaan tilanteeseen, missä julkisten palvelujen rahoituksen varmistaminen vaatii verotuksen kiristämistä, on mahdollista valita erilaisten vaihtoehtojen välillä. Vastaaajia pyydettiin valitsemaan heille tarjotusta kuudesta vaihtoehdosta heidän mielestään paras tapa.

JOS JULKISTEN PALVELUIDEN RAHOITUKSEN VARMISTAMINEN VAATII VEROTUKSEN KIRISTÄMISTÄ, MIKÄ OLISI MIELESTÄSI PARAS TAPA HOITAA ASIA? (%)

Se on pääomaverotuksen kiristäminen. Joka neljäs (26 %) pitää sitä parhaana tapana. Joka kymmenes kiristäisi ansioverotuksen progressiota, lähes yhtä moni kuntaveroa tai tuloverotusta yleensä.

Kuuden prosentin mielestä paras tapa on kiristää välillistä verotusta. Kokonaan uudet verot kuten hyvinvointialueen perimä vero olisi kymmenen prosentin mielestä paras ratkaisu.

Taulukko 3. Paras tapa hoitaa asia, jos julkisten palvelujen rahoituksen varmistaminen vaatii verotuksen kiristämistä. Mielenpiteet puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Tuloverotuksen kiristäminen	10	7	8	13	10	6
Pääomaverotuksen kiristäminen	38	21	15	20	20	49
Ansiotuloverotuksen progression kiristäminen.....	11	10	7	14	11	13
Välillisten verojen kiristäminen.....	4	9	14	7	3	3
Kunnallisverotuksen kiristäminen.....	10	9	11	87	11	4
Kokonaan uudet verot.....	12	4	9	11	22	9
Ei mikään edellä mainituista.....	1	23	21	8	3	2
Ei osaa sanoa	12	11	11	16	17	12

Yllä olevasta taulukosta näkee suurimpien puolueiden kannattajien mielenpiteet.

Ensimmäisenä huomio kiinnittyy siihen, että joka viides kokoomuslainen ja melkein joka neljäs perussuomalainen on sitä mieltä, ettei mitään kysymyksessä mainittua verotukseen liittyvää asiaa pitäisi toteuttaa.

Pääomaverotuksen kiristäminen on eritoten vasemmistoliittolaisten ja sosialidemokraattien mieleen. Kokoomuslaisilta ehdotus kerää keskimääräistä vähemmän kannatusta.

Keskimääräistä selvästi useampi vihreä on sitä mieltä, että palvelujen rahoitus varmistettaisiin kaikkein parhaiten uudella verolla kuten hyvinvointialueen perimällä verolla. 22 prosenttia heistä eli yli kaksi kertaa useampi kuin koko vastaajajoukosta keskimäärin oli tätä mieltä.

Huonosti toimivat ulkoistetut palvelut pitäisi ottaa takaisin kunnan omaksi työksi, satsaaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin auttaa myös kustannusten nousuun

Julkisia palveluja koskeva tarkastelu täydentyi osiolla, jossa esitettiin seitsemän aiheeseen liittyvää tavoitetta ja ehdotusta.

Vastaajia pyydettiin kertomaan, ovatko he ehdotusten kannalla vai niitä vastaan.

Ehdotuksista eniten yksimielisyyttä herätti väite siitä, että ennaltaehkäiseviin palveluihin (kuten sosiaalihuoltoon) kannattaa satsata, koska se auttaa vähentämään raskaampien palveluiden tarvetta sekä kustannusten nousua.

79 prosenttia tutkimukseen osallistuneista kertoi kannattavansa esitettyä. Melkein yhtä moni (77 %) totesi lisäksi, että sellaiset ulkoistetut palvelut, jotka eivät toimi halutulla tavalla, pitäisi ottaa takaisin kunnan töiksi.

Enemmistö kertoi kannattavansa lisäksi neljää ehdotusta.

Työ ilmaston suojelemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi koskettaa vahvasti myös kuntia ja maakuntia. Tätä mieltä oli kaksi kolmesta (64 %) tutkimukseen osallistuneesta

62 prosentin mielestä kuntien henkilöstö-, hallinto- ja talousasiat tulee aina hoitaa kunnan omin voimin.

59 prosenttia pitää tärkeänä sitä, että julkisen sektorin työsuhteet tulee aina olla kokoaikaisia ja vakituisia. Lisäksi 51 prosenttia totesi, että kuntien ruokapalvelut tulee aina hoitaa kunnan omin voimin.

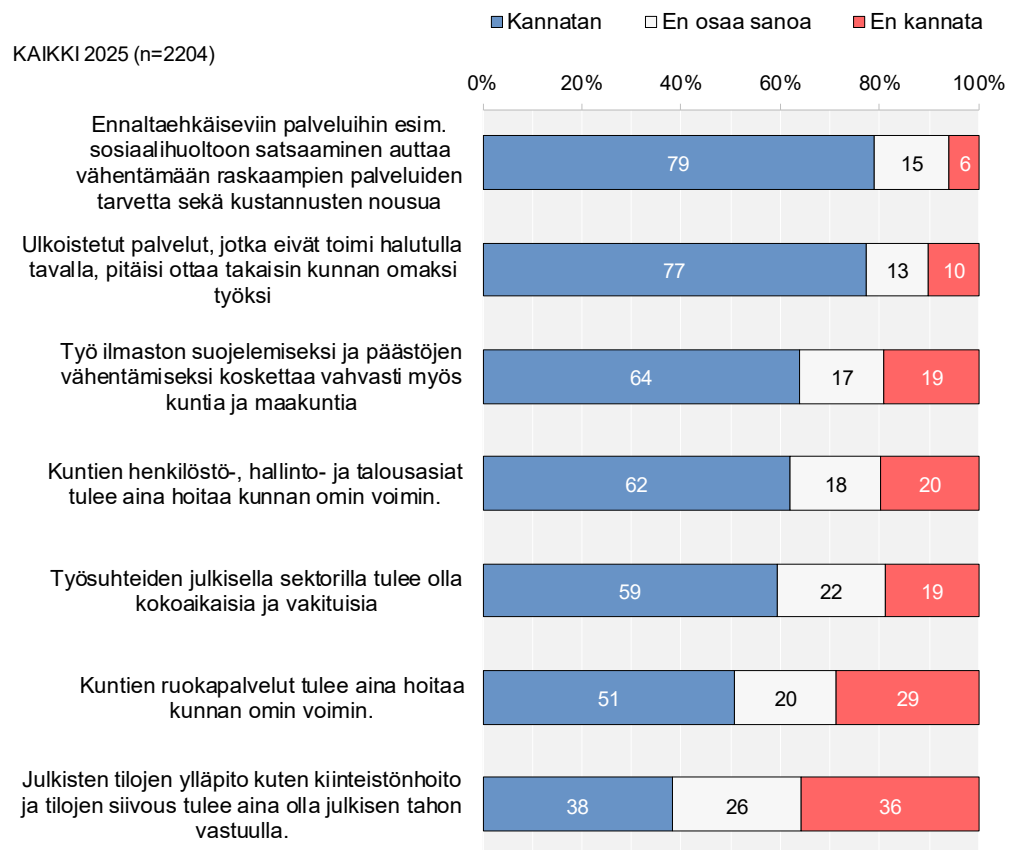
Yksi ehdotus jakoi tutkimukseen osallistuneista vahvasti.

38 prosentin mielestä julkisten tilojen ylläpidon kuten kiinteistönhoidon ja tilojen siivouksen pitää olla aina julkisen tahon vastuulla. Käytännössä yhtä moni (36 %) yhtä moni on siitä toista mieltä, 26 prosentin oltua vailla mielipidettä.

29 prosenttia oli eri mieltä ruokapalvelua koskeneen ehdotuksen kanssa. Lisäksi voi todeta viidesosan (19 %) olleen sitä mieltä, ettei julkisen sektorin työsuhteiden tarvitse olla koko-aikaisia ja vakituisia.

Neljässä vuodessa näkemykset näistä ehdotuksista ovat pysyneet ennallaan. Vain kerran ero ylsi neljään prosenttiyksikköön: nyt aiempaa aavistuksen harvempi on sitä mieltä, että työ ilmaston suojelemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi koskettaa vahvasti myös kuntia ja maakuntia.

ALLA ON ESITETTY ERÄITÄ JULKISIA PALVELUITA KOSKEVIA TAVOITTEITA JA EHDOTUKSIA. MITKÄ KAIKKIA NIISTÄ KANNATAT? (%)

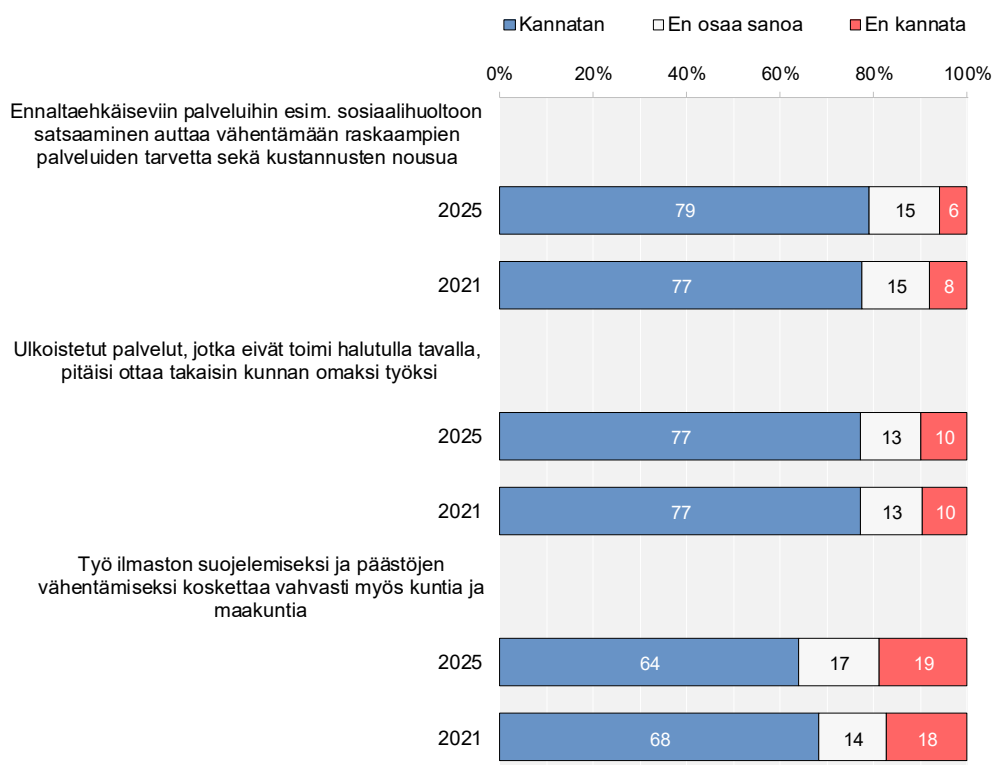

Vaikka vain kolme prosenttiyksikköä useampi kuin neljä vuotta sitten kertoi kannattavansa sitä, että kuntien ruokapalvelut tulee aina hoitaa kunnan omin voimin, pieni lisäys riitti tekemään tällä tavalla ajattelevista vastaajien enemmistön.

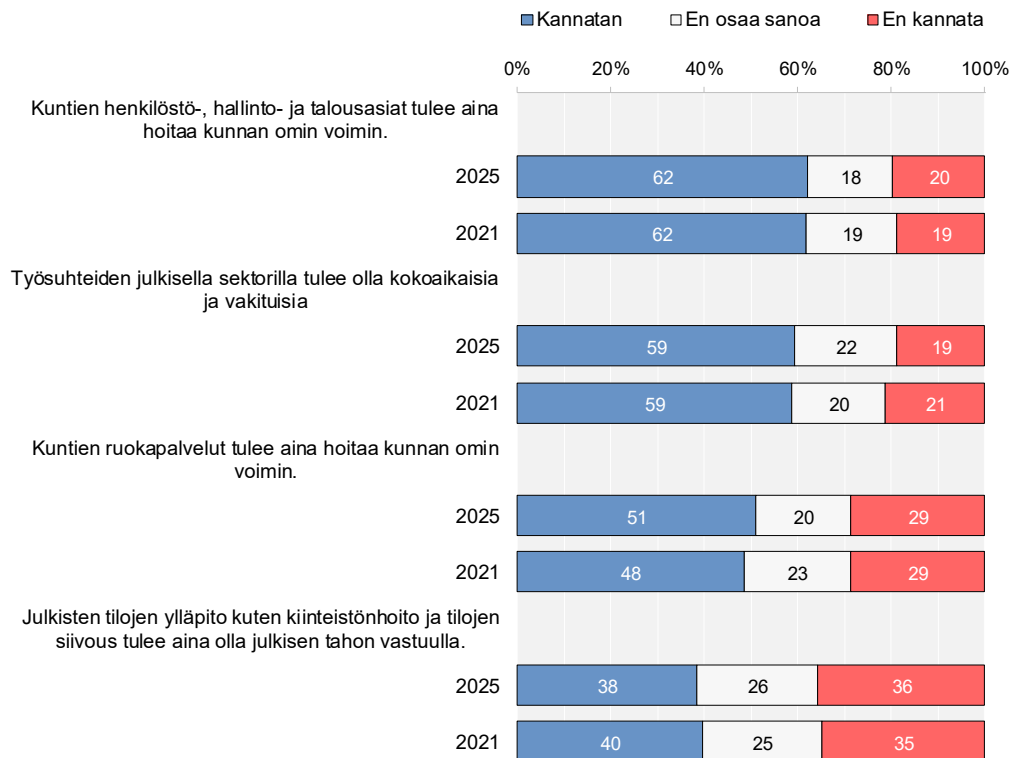
Taulukko 4. Julkisia palveluita koskevat ehdotukset. Ehdotuksia kannattavien osuuksia puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Julkkisten tilojen ylläpito aina julkisen tahon vastuulla	46	41	29	41	29	49
Kuntien henkilöstö-/hallinto-/talousasiat tulee aina hoitaa kunnan omin voimin	72	63	53	63	51	72
Kuntien ruokapalvelut tulee aina hoitaa kunnan omin voimin.....	59	54	35	51	37	60
Ulkoistetut palvelut, jotka eivät toimi halutulla tavalla, pitäisi ottaa takaisin kunnan omaksi työksi	87	82	67	81	69	83
Työsuhteiden julkisella sektorilla tulee olla kokoaikaisia ja vakituisia	73	62	46	59	47	72
Työ ilmaston suojelemiseksi/päästöjen vähent. koskee vahvasti myös kuntia ja maakuntia	78	32	69	65	85	84
Ennaltaehkäiseviin palveluihin satsaaminen auttaa vähent. raskaampien palvelujen tarvetta/kustannuksia	82	71	79	81	82	88

1/2 ALLA ON ESITETTY ERÄITÄ JULKISIA PALVELUITA KOSKEVIA TAVOITTEITA JA EHDOTUKSIA. MITKÄ KAIKKIA NIISTÄ KANNATAT? (%)

2/2 ALLA ON ESITETTY ERÄITÄ JULKISIA PALVELUITA KOSKEVIA TAVOITTEITA JA EHDOTUKSIA. MITKÄ KAIKKIA NIISTÄ KANNATAT? (%)

Kun asiaa tarkastelee puoluekannatuksen tasolla, havaitsee valtaosan kokoomuksenkin kannattajista (53 %) olevan sitä mieltä, että kuntien henkilöstö-, hallinto- ja talousasiat tulee aina hoitaa kunnan omin voimin.

Heidänkin valtaenemmistönsä (67 %) on sillä kannalla, että ne ulkoistetut palvelut, jotka eivät toimi halutulla tavalla, pitäisi ottaa takaisin kunnan omaksi työksi.

Moni vihreä ajattelee näistä kahdesta asiasta samoin kuin kokoomuslaiset. Yhteisymmärrys heidän välilleen syntyy myös mietittäessä sitä, pitääkö kuntien ruokapalvelut aina hoitaa kunnan omin voimin tai tuleeko julkisen sektorin työsuhteiden olla kokoaikaisia ja vakituisia. Keskimääräistä harvempi vihreä ja kokoomuslainen edellyttää kumpaakaan.

Sosialidemokraatit ja vasemmistoliittolaiset ottivat vahvasti kantaa oikeastaan minkä tahansa ehdotuksen puolesta. Vain sitä, että julkisten tilojen ylläpito on aina julkisen tahon vastuulla heidän enemmistönsä ei edellytä. Tosin sitäkin melkein joka toinen heistä toivoo.

Keskustalaiset ovat näkemyksineen lähellä perussuomalaisia. Ainoa merkittävämpi ero syntyy suhtautumisessa ilmaston suojelemiseen ja päästöjen vähentämiseen.

Perussuomalaisista keskimääräistä selvästi harvempi on sitä mieltä, että nämä teemat koskevat myös kuntia ja maakuntia.

Joka kolmas perussuomalainen kuitenkin ajattelee niin.

7 Sosiaali- ja terveystalveluihin liittytvät käsitykset

Sosiaali- ja terveystalvelut olivat aiheena useammassa kysymyksessä.

Ensinnäkin kysyttiin, kuinka hyvin tai huonosti eräät sote-uudistuksen julkilausutut tavoitteet ovat kansalaisten mielestä toteutuneet.

Lisäksi selvitettiin, kuinka tyytyväisiä he ovat oman kotipaikkakuntansa julkisiin sosiaali- ja terveystalveluihin tällä hetkellä.

Vastajat saivat myös kertoa mielipiteensä sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksujen suuruudesta sekä siitä pitäisikö hyvinvointialueille antaa itsenäinen verotusoikeus toimintansa rahoittamiseen samaan tapaan kuin kunnilla nykyisin on.

Oma kysymyksensä oli siitäkin, miten sote-palveluiden rahoituksen leikkaus pitäisi toteuttaa käytännössä, jos sellaiseen tilanteeseen päädytään.

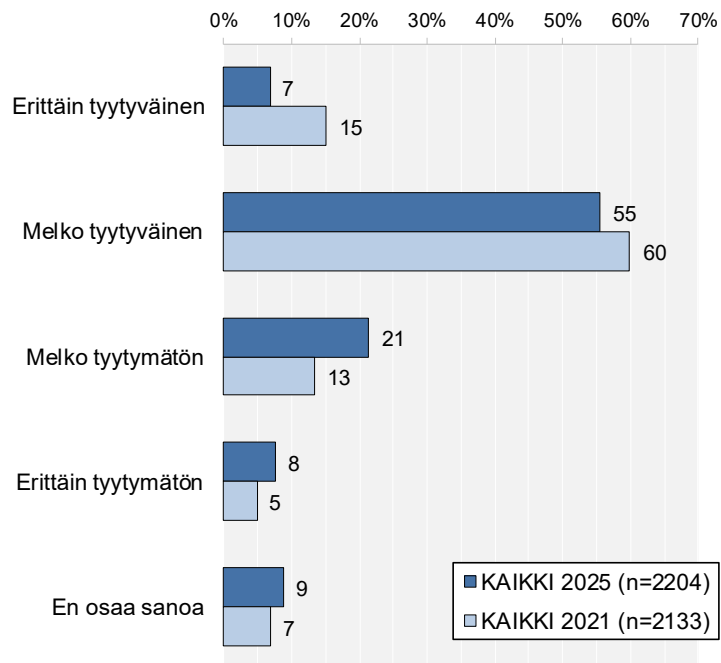
Tyytyväisyys oman kotipaikkakunnan julkisiin sosiaali- ja terveystalveluihin vähentynyt

Suomalaisten enemmistö (62 %) on enemmän tai vähemmän tyytyväinen oman kotipaikkakuntansa julkisiin sote-palveluihin tällä hetkellä.

Vain seitsemän prosenttia on niihin erittäin tyytyväinen, 55 prosentin ollessa melko tyytyväinen.

Runsa neljäsosa - vajaa kolmasosa (29 %) kertoi tyytymättömyydestään. Kahdeksan prosenttia on oman kotipaikkakuntansa sote-palveluihin erittäin, 21 prosenttia melko tyytymätön. Yhdeksällä prosentilla ei ollut mielipidettä asiasta.

KUINKA TYYTYVÄINEN OLET OMAN KOTIPAIKKAKUNTASI JULKISIIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIHIN TÄLLÄ HETKELLÄ? (%)

Väestöryhmien tyytyväisyys on kuvattu liitteenä olevassa kuviossa.

70-vuotta täyttäneet ovat sote-palveluihinsa hieman tyytyväisempiä kuin muun ikäiset. 72 prosenttia iäkkäimmistä kertoi olevansa niihin vähintään melko tyytyväinen.

Maan eri osissa ja erityyppisillä paikkakunnilla asuvien näkemyksissä ei ollut eroja. Tilanne koetaan samantyyppisesti kaikkialla Suomessa. Myöskään sillä, asuuko henkilö oman kuntansa keskustassa, esikaupunki- tai haja-asutusalueella ei ollut vaikutusta arvioihin.

Käsitys omasta taloudellisesta toimeentulosta sen sijaan jakaa näkemyksiä.

Erinomaisesti (69 %) ja melko hyvin (66 %) toimeentulevista jonkin verran suurempi osa kuin niistä, jotka joutuvat tinkimään ajoittain (54 %) tai lähes aina (49 %) kertoi olevansa tyytyväinen oman kotipaikkakuntansa julkisiin sote-palveluihin.

Tunne siitä, kuinka hyvät eväät ja turvan suomalainen yhteiskunta antaa elämään, jakaa sen sijaan mielipiteitä enemmän.

Niistä, joiden mielestä eväitä on erittäin vähän, vain 21 prosenttia on tyytyväinen sote-palveluihin. Jos taas ajattelee suomalaisen yhteiskunnan tarjoavan paljon eväitä, on mitä luultavimmin (76 %) varsin tyytyväinen sen sote-palveluihinkin.

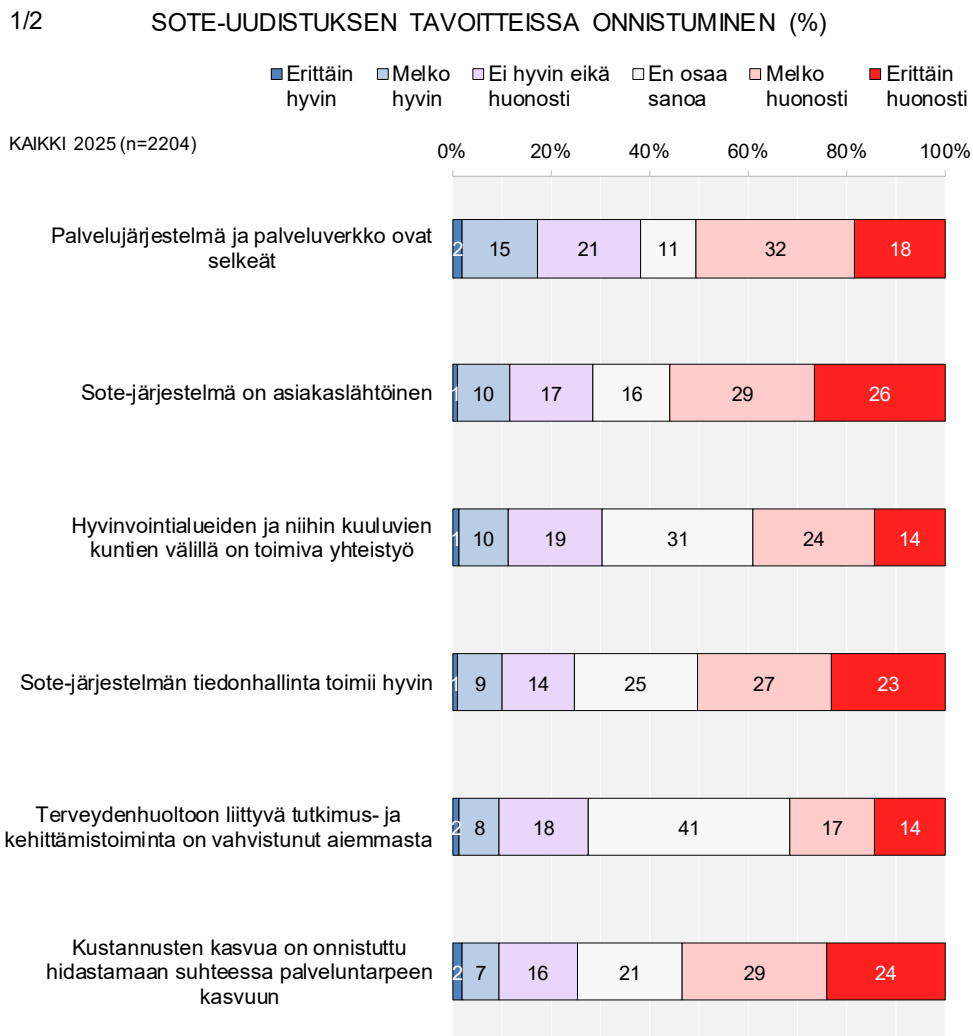
Tyytyväisyys sote-palveluihin on hieman laskenut kuluneen neljän vuoden aikana. Mittaus-ten väliin osuu sosiaali- ja terveystalouden uudistus.

Nyt 13 prosenttiyksikköä harvempi kertoi olevansa tyytyväinen. Tämä tarkoittaa sitä, että noin puoli miljoonaa suomalaista on muuttanut käsityksensä oman kotipaikkakuntansa sote-palveluista aiempaa kielteisemmiksi.

Sote-uudistuksen tavoitteet ovat toteutuneet heikosti

Tutkimukseen osallistuneille esitettiin sitten 12 sote-uudistuksen julkilausuttua tavoitetta ja pyydettiin kertomaan, kuinka hyvin tai huonosti ne ovat toteutuneet.

Säännönmukaisesti onnistumista huonona pitäviä löytyi selvästi enemmän kuin niitä, joiden mielestä tavoitteissa on päästy toivottuun lopputulokseen.

Itse asiassa enemmistö piti lopputulosta huonona kymmenessä tapauksessa kahdestatoista.

Niissä kahdessa tapauksessa, jossa enemmistön tuomiota ei tullut, asiaan vaikutti se, että vailla mielipiteitä olevia oli tavanomaista selvästi enemmän.

31 prosenttia ei osannut ottaa kantaa siihen, onko hyvinvointialueilla ja niihin kuuluvilla kunnilla toimivaa yhteistyötä ja peräti 41 prosenttia ei tiennyt, onko terveydenhuoltoon liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistunut sote-uudistuksen myötä.

2/2 SOTE-UUDISTUKSEN TAVOITTEISSA ONNISTUMINEN (%)

Heikoimmat arvosanat sote-uudistus saa sote-henkilöstön riittävydestä. Kaksi suomalaista kolmesta (68 %) arvioi, että tämä tavoite on toteutunut huonosti.

61 prosentin mielestä sote-henkilöstön saatavuudelle ja pysyvyydelle ei ole hyviä edellytyksiä.

55 prosenttia ei pidä sote-järjestelmää asiakaslähtöisenä. Tavoitteena ollut palvelujärjestelmän ja palveluverkon selkeys toteutuu huonosti joka toisen (50 %) mielestä.

Yhtä moni on samaa mieltä siitä, kuinka sote-järjestelmän tiedonhallinta toimii (50 %) tai kuinka hyvin kustannusten kasvua on onnistuttu hidastamaan suhteessa palveluntarpeen kasvuun (51 %).

57 prosentin mielestä soten toiminta täyttää huonosti taloudellisen kestävyden määritelmän. 58 prosenttia ei pidä sitä mitenkään joustavana ja 50 prosenttia epäilee sen kriisinkestävyyttä.

Suunnitelmien mukaan sote-uudistuksen myötä perustason palvelujen saatavuuden olisi pitänyt lisääntyä. Tämä on onnistunut heikosti 60 prosentin mielestä.

Noin kymmenesosa uskoo melkein minkä tahansa uudistuksen tavoitteen toteutuneen hyvin. Kuitenkin vain kolmessa tapauksessa useampi kuin joka kymmenes antoi sote-uudistukselle hyvän arvosanan.

11 prosenttia arvelee sote-järjestelmän olevan asiakaslähtöinen. Yhtä monella riittää uskoa siihen, että hyvinvointialueiden ja niihin kuuluvien kuntien välillä on hyvä yhteistyö.

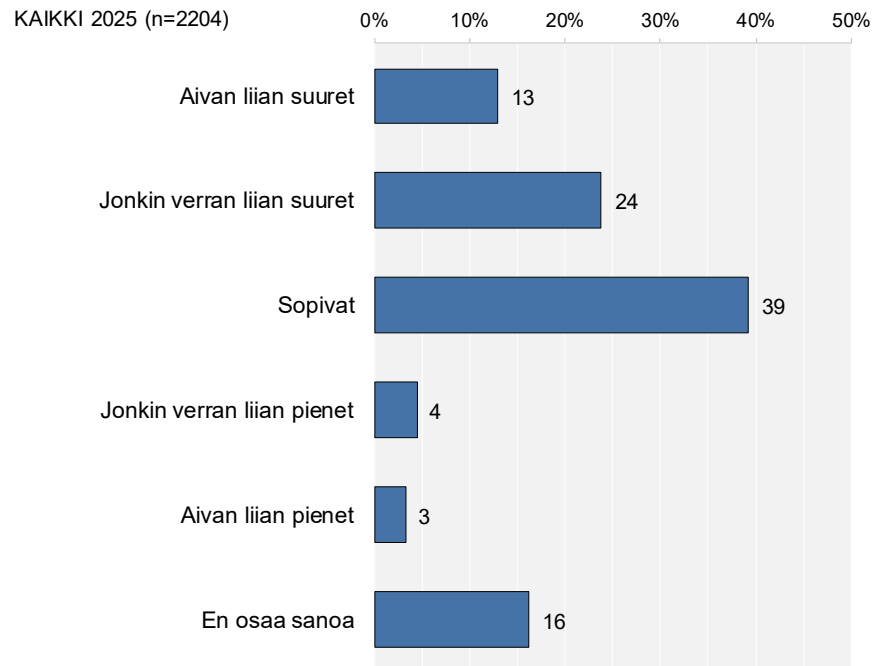
Eniten kiitosta uudistus saa palvelujärjestelmän ja palveluverkon selkeydestä. 17 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että siinä uudistus on onnistunut vähintään melko hyvin.

Enemmistö pitää sote-maksuja sopivina tai jonkin verran liian suurina

Runsa kolmasosa (37 %) suomalaisista pitää sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuja liian suurina. Aivan liian suurina ne ovat 13 ja jonkin verran liian suurina 24 prosentin mielestä.

39 prosenttia pitää maksuja sopivan suuruisina. Seitsemän prosenttia on sitä mieltä, että ne ovat joko aivan (3 %) tai jonkin verran (4 %) liian pienet. 16 prosenttia ei osannut sanoa, mitä ajatella taksoista.

MITÄ MIELTÄ OLET SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN
ASIAKASMAKSUJEN SUURUUDESTA VUONNA 2025? (%)

Naisista (41 %) hieman useampi kuin miehistä (33 %) pitää asiakasmaksuja liian suurina. Eri-ikäisistä tämä käsitys on etenkin 50–59- (45 %) ja 60–69-vuotiailla (43 %). Myös Länsi- (43 %) sekä Pohjois- ja Itä-Suomessa (42 %) asuvista keskimääräistä useammalla on sama kriittinen näkemys hintatasosta.

Perus-, kansa- tai keskikoulun käyneistä peräti 57 prosenttia pitää hintoja liian korkeina. Toisen ääripään tässä muodostavat yliopistotutkinnon suorittaneet, joista vain 25 prosenttia on samaa mieltä.

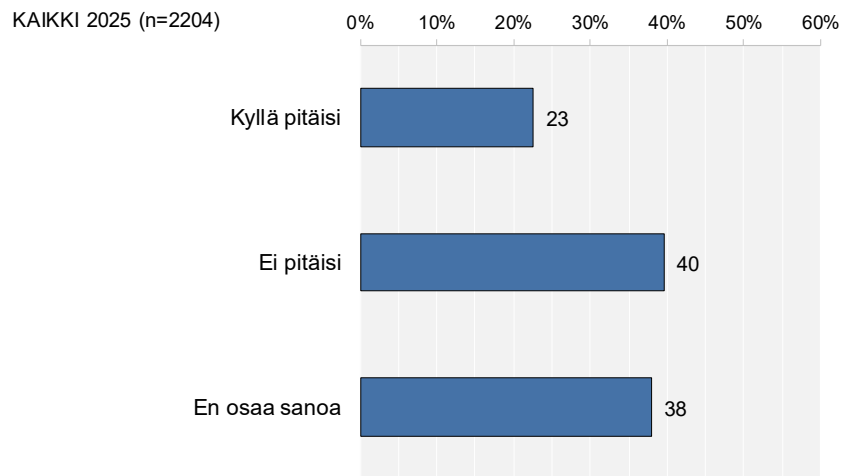
Poliittisesti vasemmalla olevat pitävät hintoja varmemmin liian kovina kuin oikeistolaiset. Puoluekannatuksen tasolla tilanne näkyy niin, että siinä missä hintataso on kokoomuslaisten enemmistön (50 %) sopiva, vasemmistoliittolaisten enemmistö (57 %) moittii sitä liian kovaksi.

Hyvinvointialueiden verotusoikeus vaikeasti hahmotettava asia, veroa vastustetaan enemmän kuin kannatetaan

Vajaa neljäsosa suomalaisista antaisi hyvinvointialueille itsenäisen oikeuden kerätä veroa, jolla niiden toimintaa rahoitetaan. 40 prosenttia on asiasta eri mieltä.

Se, pitäisikö hyvinvointialueilla olla verotusoikeus vai ei, on monelle tavalliselle kansalaiselle varsin hankala kysymys. Harvinaisen moni, peräti 38 prosenttia, oli nimittäin vailla mielipidettä, eikä osannut sanoa, miten asiassa tulisi menetellä.

TULISIKO HYVINVOINTIALUEILLE MIELESTÄSI ANTAA ITSENÄINEN
VEROTUSOIKEUS TOIMINTANSA RAHOITTAMISEEN SAMAAAN TAPAAN
KUTEN KUNNILLA NYKYISIN ON? (%)

Kysyypä asiasta keneltä tahansa, monella ei ole siihen mielipidettä. Toisaalta kaikista väestöryhmistä löytää sekä veron puolesta että sitä vastaan kantaa ottavia.

Varsinaisesti näkemykset jäsentyvät ideologisin perustein. Mitä oikeistolaisemmasta henkilöstä on kyse, sitä todennäköisemmin hän vastustaa ”maakuntaveroa”.

Taulukko 5. Mielipiteet siitä, tulisiko hyvinvointialueille antaa itsenäinen verotusoikeus toimintansa rahoittamiseen samaan tapaan kuten kunnilla nykyisin on. Mielipiteet puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Pitäisi antaa verotusoikeus.....	32	19	20	20	29	31
Ei pitäisi antaa verotusoikeutta	29	53	55	44	29	22
Ei osaa sanoa	38	28	25	36	42	47

Sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliittolaisten joukoista löytää suhteellisesti ottaen eniten niitä, joka ovat verotusoikeuden kannalla. Myös keskimääräistä useampi vihreä on tätä mieltä.

Perussuomalaisten (53 %) ja kokoomuslaisten (55 %) enemmistöt vastustavat ajatusta. Keskuksalaiset ovat näkemyksineen suhteellisen lähellä koko joukon keskiarvoa.

Yhteistyö naapurihyvinvointialueen kanssa ja yksityiseltä hankittavien palveluiden lopettaminen suosituimmat tavat hallita mahdollisia supistuksia

Sitten tutkimukseen osallistuneita pyydettiin kertomaan, että jos sote-palveluiden rahoitusta päädytään leikkaamaan, miten se pitäisi toteuttaa käytännössä. Kuudesta mahdollisesta keinosta pyydettiin valitsemaan enintään kaksi parasta.

Yhteistyö naapurihyvinvointialueen kanssa kalleimpien palveluiden tuottamisessa sai tutkimukseen osallistuneilta kaikkein eniten suosiota. 40 prosenttia heistä valitsi sen.

34 prosentin mielestä on vähennettävä yksityiseltä sektorilta hankittavia palveluita tai lopetettava ne kokonaan, jos sote-palveluiden rahoitusta päädytään leikkaamaan.

Muut keinot mainittiin harvemmin. 17 prosenttia karsisi palveluverkkoja eli sulki joitakin toimipisteitä ja keskittäisi palvelut vain muutama paikkaan.

11 prosenttia supistaisi palveluvalikoimaa eli vähentäisi tai lopettaisi kokonaan joidenkin palvelujen tarjoamisen.

Vain harvat ulottaisivat leikkaukset hyvinvointialueiden henkilöstöön. Viisi prosenttia alen-taisi heidän palkkojaan tai pidentäisi heidän työaikaansa. Yhtä moni päätyisi vähentämään hyvinvointialueiden palveluksessa olevan henkilöstön määrää.

Seuraavan sivun taulukkoon on kerätty suurimpien puolueiden kannattajien näkemykset.

Kaikki suhtautuvat kielteisesti henkilöstön palkanalennukseen ja työaikojen pidennykseen. Saman voi todeta henkilöstövähennyksistäkin, vaikka perussuomalaisista löytääkin monin-kertaisesti enemmän (12 %) asian hyväksyviä kuin muiden puolueiden kannattajista.

Vain yksi sadasta sosialidemokraatista ja vasemmistoliittolaisesta hyväksyisi henkilöstövähennykset, kaksi sadasta palkanalennukset tai työaikojen pidennykset.

Ehdotukset palveluvalikoiman supistamisesta tai palveluverkon karsimisesta saavat vasta-kaikua vain joissakin kokoomuslaisissa. Palveluverkon karsiminen tuntuu vihreille ja perus-suomalaisille paremmalta ajatukselta kuin palveluvalikoiman supistaminen.

JOS SOTE-PALVELUIDEN RAHOITUSTA PÄÄDYTÄÄN LEIKKAAMAAN, NIIN MITEN SE PITÄISI TOTEUTTAA KÄYTÄNNÖSSÄ? (%)

Yksityiseltä sektorilta hankittavista palveluista luopuminen tai niiden vähentäminen miellyttää ajatuksena useaa vasemmistoliittolaista ja sosialidemokraattia. Kokoomuslaisista se kävisi vajaalle viidesosalle eli keskimääräistä selvästi harvemmalle.

Yhteistyö naapurihyvinvointialueen kanssa erityisesti kaikkein kalleimpien palveluiden tuottamisessa taas miellyttää erityisen paljo kokoomuslaisia. Yhteistyö miellyttää useaa, kysyypä asiaa minkä tahansa suurimman puolueen kannattajilta.

Taulukko 6. Jos sote-palveluiden rahoitusta päädytään leikkaamaan, miten se pitäisi toteuttaa käytännössä? Mielenpitoet puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Supistetaan palveluvalikoimaa	9	15	22	13	7	3
Karsitaan palveluverkkoa	12	25	30	15	21	5
Vähennetään/lopetetaan yksityiseltä sektorilta hankittavat palvelut	49	27	18	34	31	59
Vähennetään hyvinvointialueiden henkilöstöä	1	12	6	6	8	1
Alennetaan henkilöstön palkkoja/pidennetään työaikoja	2	5	7	10	7	2
Tuotetaan kalleimmat palvelut yhteistyössä naapurihyvinvointialueiden kanssa	38	38	52	45	37	40
Muu keino	6	8	8	6	10	6
Ei mikään edellä mainituista	8	8	2	4	7	7
Ei osaa sanoa	12	9	10	11	15	13

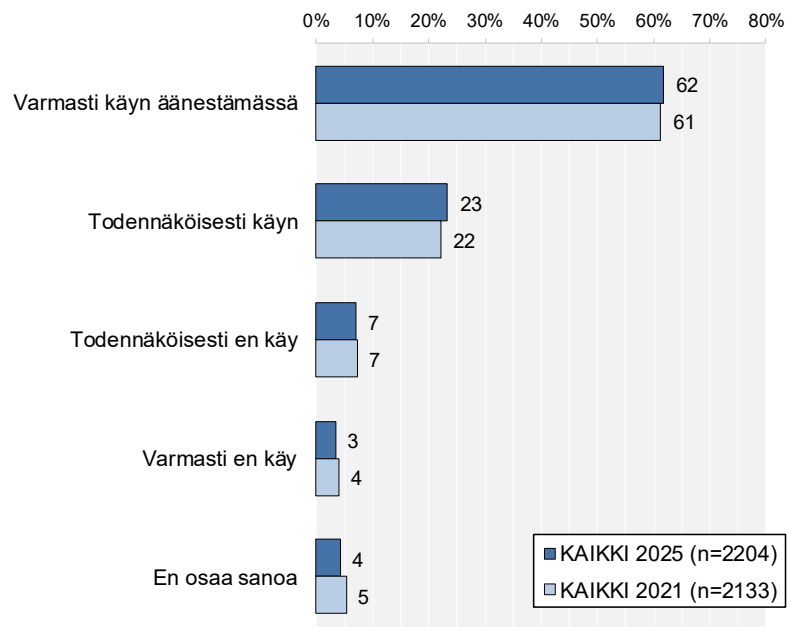
8 Kunta- ja aluevaalien merkitys ja äänestysaikeet

Kuntavaalit erittäin tärkeä asia runsaalle kolmasosalle, 62 prosenttia aikeissa varmasti äänestää, aluevaalit innostavat vähemmän

62 prosenttia tutkimukseen osallistuneista kertoi aikovansa varmasti äänestää tulevilla kuntavaaleilla. 23 prosenttia totesi todennäköisesti tekevänsä niin. 10 prosenttia ei luultavasti äänestä.

Sama kysymys esitettiin neljä vuotta sitten ennen kuntavaaleja. Tulos oli silloin käytännössä sama kuin nyt.

KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT ÄÄNESTÄMÄSSÄ KUNTAVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

Neljä vuotta sitten kuntavaalien äänestysaktiivisuus jäi ennätysellisen matalaksi. Ainoastaan 55,1 prosenttia äänesti.

Tuoreen tuloksen perusteella äänestysaktiivisuuden merkittävä kasvu olisi yllätys. Toisaalta voi hyvin ajatella niinkin, ettei ainakaan tässä vaiheessa ole näkyvissä merkkejä sen merkittävästä heikkenemisestäkään.

Ikä ja koulutustaso vaikuttavat merkittävästi äänestysaktiivisuuteen.

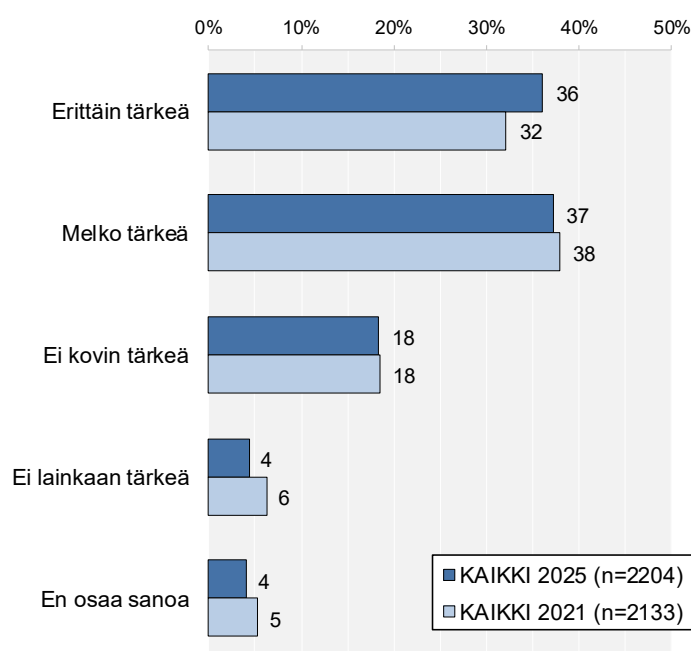
Mitä iäkkäämmästä henkilöstä on kyse, sitä todennäköisempänä tämän äänestämistä voi pitää. Vastaavasti enemmän muodollista koulutusta saaneet käyvät todennäköisemmin äänestämässä kuin vähemmän koulutetut.

Tutkimukseen osallistuneista 70 vuotta täyttäneistä 78 prosenttia aikoo varmasti käydä äänestämässä. Enintään 30-vuotiaista vastaava ajatus on 50 prosentilla.

Yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneista 75 prosenttia kertoi äänestävänsä varmasti, peruskoulutetuista 51 ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneista 49 prosenttia.

Enemmistö (73 %) pitää kuntavaaleja itselleen merkittävänä asiana. Tosin vain runsaalle kolmasosalle (36 %) ne ovat erittäin tärkeitä, 37 prosentin pitäessä niitä melko tärkeinä.

KUINKA TÄRKEÄ ASIA KUNTAVAALIT OVAT SINULLE? (%)

Tässäkin tuore tulos muistuttaa paljon neljä vuotta sitten mitattua. Ero kuntavaaleja tärkeänä pitävien osuuksissa on vain kolme prosenttiyksikköä.

Mitä iäkkäämmältä henkilöltä asiaa kysyy, sitä todennäköisemmin hän pitää kuntavaaleja tärkeinä.

70 vuotta täyttäneiden enemmistö (54 %) pitää niitä erittäin tärkeinä. Enintään 30-vuotiaista harvempi kuin joka kolmas (30 %) on samaa mieltä.

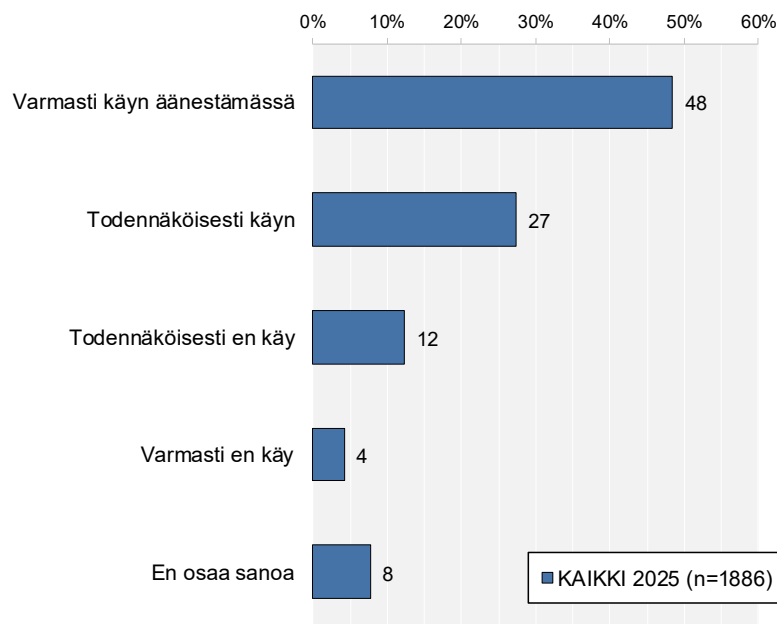
Koulutuksen voi mainita tässäkin. Mitä enemmän muodollista koulutusta henkilöllä on, sitä todennäköisemmin hän pitää kuntavaaleja tärkeinä.

Yliopistotutkinnon suorittaneista 45 prosentin mielestä ne ovat erittäin tärkeitä. Ammatillisen perustutkinnon hankkineista 27 prosenttia jakaa tämän käsityksen.

Aluevaaleissa äänestäminen kiinnostaa harvempaa. Vain 48 prosenttia aikoo äänestää varmasti niissä. Luku on laskettu muista kuin helsinkiläisistä, koska Helsingissä hyvinvointialuevaaleja ei järjestetä.

Viime aluevaaleissa 47,5 prosenttia äänioikeutetuista osallistui. Vaikuttaa siltä, että into olisi nyt yhtä laimeaa kuin neljä vuotta sitten.

KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT ÄÄNESTÄMÄSSÄ HYVINVOINTIALUEVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

Aluevaaleissa äänestämiseen pätee sama kuin äänen antamiseen kuntavaaleissa. Mitä iäkäämmästä tai koulutetummasta henkilöstä on kyse, sitä todennäköisemmin omaa äänestämistä pidetään varmana.

Siinä, missä 70-vuotiaista ja vanhemmista 65 prosenttia aikoo varmasti äänestää, enintään 30-vuotiaista samoja aikeita on vain 38 prosentilla. Akateemisesti koulutettujen selvä enemmistö (61 %) äänestää varmasti, ammatillisen perustutkinnon suorittaneista vain 40 prosenttia.

Taulukko 7. Äänestysaiheet kunta- ja aluevaaleissa. Arviot puoluekannatuksen mukaan (%).

	SDP	PS	KOK	KESK	VIHR	VAS
Äänestää varmasti kuntavaaleissa	71	61	78	63	64	77
Äänestää todennäköisesti	23	30	16	25	24	17
Todennäköisesti ei äänestä	4	4	4	5	6	4
Varmasti ei äänestä	1	2	1	4	5	1
Äänestää varmasti aluevaaleissa	57	40	61	54	48	61
Äänestää todennäköisesti	27	40	26	30	29	24
Todennäköisesti ei äänestä	9	9	9	11	17	7
Varmasti ei äänestä	1	3	1	2	5	1

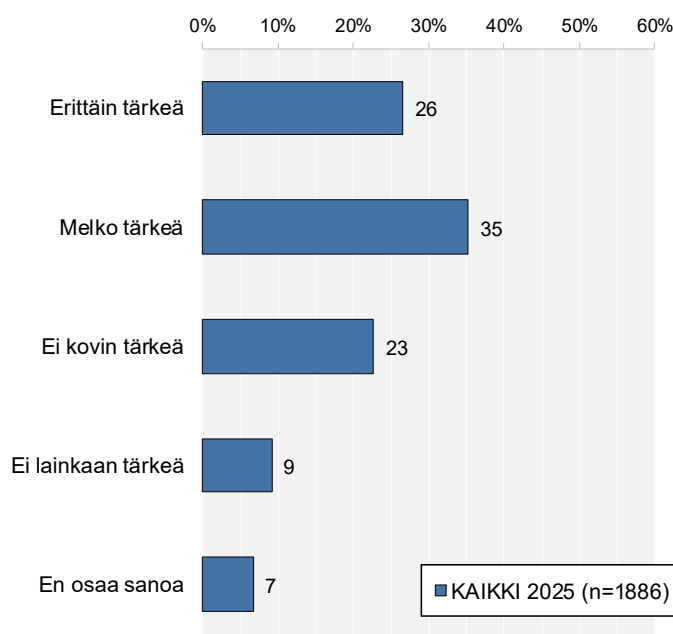
Suurimpien puolueiden kannattajista kokoomuslaisilla (78 %), vasemmistoliittolaisilla (77 %) ja sosialidemokraateilla (71 %) on tässä vaiheessa eniten äänestysaikeita.

Perussuomalaisista (61 %), keskustalaisista (63 %) ja vihreistä (64 %) tällä tavalla ajattelevia löytää jonkin verran vähemmän.

Kokoomuslaiset (61 %), vasemmistoliittolaiset (61 %) ja sosialidemokraatit (57 %) ovat aikeissa äänestää myös aluevaaleissa innokkaammin kuin varsinkaan perussuomalaiset (40 %).

Keskustalaisten enemmistö (54 %) pitää omaa äänestämistä selviönä, vihreistäkin melkein joka toinen (48 %).

KUINKA TÄRKEÄ ASIA HYVINVOINTIALUEVAALIT OVAT SINULLE? (%)

Hyvinvointialuevaalit ovat erittäin tärkeitä joka neljännelle (26 %). Kun tähän lisää sen 35 prosenttia, jolle ne ovat melko tärkeitä, voi aluevaalien sanoa olevan merkittävät enemmistölle (61 %).

23 prosenttia ei pidä niitä kovin tärkeänä asiana. Joka kymmenennen (9 %) mielestä aluevaalit eivät ole lainkaan tärkeitä.

Ikäihmiset löytävät muita enemmän merkitystä aluevaaleistakin. 70 vuotta täyttäneistä 42 prosentin mielestä ne ovat erittäin tärkeitä. 31–39-vuotiaat muodostavat tässä toisen ääripään. Heistä vain 16 prosenttia ajattelee aluevaaleista samoin.

9 Lopuksi: julkisiin palveluihin luotetaan

Julkiset palvelut ovat olennainen osa suomalaista ja suomalaisten elämää. Jopa puolet tutkimukseen osallistuneista koki käyttävänsä julkisia palveluja joka viikko. Viidesosa turvaa niihin joka ikinen päivä.

Julkiset palvelut kattavat tärkeitä elämänalueita. Useimpien kosketuspiste niihin löytyy terveydenhuollosta. Omana aikanaan jokainen pääsee myös nauttimaan kasvatuksen ja sivistyksen palveluista. Muuten useimmiten tulee kyseeseen kulttuuri (etenkin kirjasto), joukko-liikenne ja liikunta.

Tämän lisäksi suomalaiset ovat yhteydessä julkisiin palveluihin sitä usein tiedostamattaan, aina silloin, kun pääsevät nauttimaan monista infrastruktuurin varmistamista asioista kuten lämmöstä, vedestä, puistoista tai liikenneverkosta.

Arvostus julkisia palveluja kohtaan on varsin suurta. Suomalaiset ovat tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Sen lisäksi he luottavat siihen, että tarvitessaan julkisia palveluja, he pääsevät niiden piiriin tai niiden asiakkaaksi.

Huoli palveluista on kuitenkin todellinen. Niitäkin löytyy, joiden mielestä niiden tila on parantunut viime vuosina. Vielä enemmän on kuitenkin heitä, jotka uskovat tilanteen muuttuneen huonompaan suuntaan.

Kuluneen neljän vuoden aikana jälkimmäisellä tavalla ajattelevia on valitettavasti tullut lisää.

Julkiset palvelut halutaan pitää julkisina. On tärkeä, että julkinen sektori kantaa järjestämistä vastuun ja palvelut rahoitetaan verovaroin. Näin on mahdollista pitää palvelut mahdollisimman kattavina, mikä on kansalaisille hyvin tärkeää.

Julkiset palvelut nähdään myös itse palvelua laajempaan asiana. Hyvät julkiset palvelut edesauttavat huoltovarmuuden säilyttämistä. Moni myös uskoo siihen, että julkiset palvelut toimisivat myös poikkeusolosuhteissa.

Julkisten palveluiden imago ei ole yhtä dynaaminen kuin vastaavien yksityisesti tuotettujen palvelujen.

Yksityisten palvelujen koetaan olevan nykyaikaisempia, tehokkaampia, tarjonnaltaan laajempia ja monipuolisempia sekä sellaisia, että niiden piiriin pääsee nopeasti.

Vastaavia julkisia palveluita moititaan vanhakantaisiksi ja tehottomiksi. Tämän vastapainona voi kuitenkin todeta, että julkiset palvelut löytyvät helposti, siellä toimii osaavaa väkeä vastuullisesti ja suomalaisten hyvinvointia edistävästi.

Lisäksi julkiset palvelut ovat suomalaisten mielestä sellaisia, että niihin voi luottaa.

Niin tekevät käytännössä kaikki taustasta tai yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Yksityiskohdista voidaan sitten olla eri mieltä ja välillä ollaankin, esimerkiksi, kun mietitään palveluiden kehittämistä tai niiden järjestämisvastuuta laajentamista.

Silloin on tyypillistä, että oikeistolaiset ja vasemmistolaiset erottuvat, välillä myös yhteisö- ja yksilökeskeiset.

Ero tulee näkyviin varsinkin siellä, missä keskustelun kohteena on yksityisen ja julkisen sektorin välinen suhde ja näiden rooli julkisten palvelujen taustalla.

Vasemmistolaiset ovat suojelevampia ja haluavat voimakkaammin pitää kiinni siitä, kuinka julkiset palvelut nykyisin järjestetään ja tuotetaan. Oikeistolaiset vaativat markkinaehtoisuuden lisäämistä.

Perusasetelmaa tämäkään ei silti muuta. Myös oikeistolaiset pitävät julkisten palveluiden ytimessä olevia asioita tärkeänä.

Heidänkin mielestään julkisten palveluiden pitää olla julkisen sektorin – kuntien tai alueiden tuottamia ja järjestämiä: Lisäksi julkisten palveluiden rahoitus pitää heidänkin mielestään toteuttaa verovaroin.

Oman kotipaikkakunnan sote-palvelut tyydyttävät nyt aiempaa harvempaa.

Edellinen mittaus toteutettiin ennen sote-palveluiden uudistusta. Neljän vuoden takainen tyytyväisyys kohdistui silloiseen malliin.

Nyt arvioissa on aimo annos uuden järjestelmän asiakkaana tulleita kokemuksia. Palveluiden käyttäjien yleistytyväisyys sote-palveluihin ei eroa koko väestön näkemyksistä.

Yleiskäsityksen lisäksi kysyttiin siitä, kuinka hyvin sote-uudistuksen yhteydessä lausutut tavoitteet ovat toteutuneet.

Niiden tulosten lukeminen ei ole kovin mairittelevaa. Suomalaisten enemmistön mielestä melkeinpä kaikki on toteutunut melko kehnosti. Yleensä ottaen vain noin kymmenesosa kansalaisista uskoو muutoksen tuottaneen tässä suhteessa hyvän lopputuloksen.

Sote-palveluiden asiakasmaksut ovat monen mielestä kohdallaan, mutta melko usean mielestä käyttäjän kustannukset voisivat olla pienemmät.

Palveluiden rahoituksen järjestäminen on vaikea kysymys ja monelle tavalliselle kansalaiselle vaikeasti ymmärrettävä asia.

Tämän havaitsee mm. silloin, kun kysyy, että pitäisikö hyvinvointialueille antaa verotusoikeus tarjoamiensa palvelujen kustannusten kattamiseksi.

Merkittävä osa suomalaisista ei osaa sanoa, miten tulisi menetellä. Niistä, joilla on mielihavainto, suurempi osa jättäisi verotusoikeuden myöntämättä.

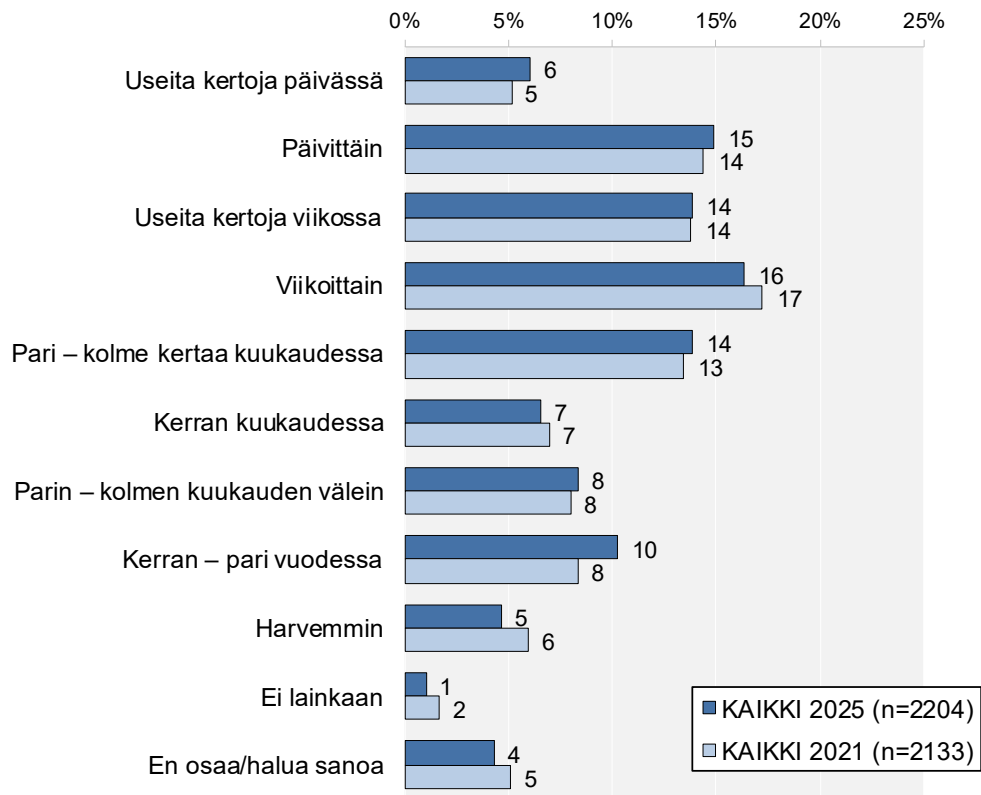
Siitä, miten pitäisi toimia, jos jostain on säästettävä, suomalaisilla sen sijaan on varsin selkeä näkemys.

Hyvinvointialueiden rajat ylittävä yhteistyö etenkin kaikissa kalliissa operaatioissa on enemmän kuin suotavaa.

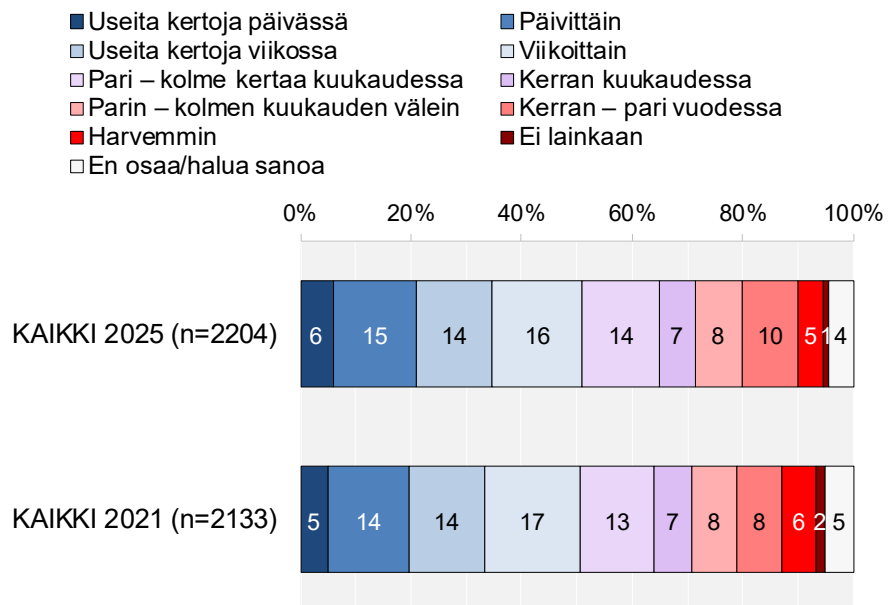
Yksityiseltä sektorilta hankittavien palveluiden merkittävä vähentäminen tai jopa lopettaminen olisi toinen monelle suomalaiselle kelpaava tapa säästää.

LIITEKUVAT

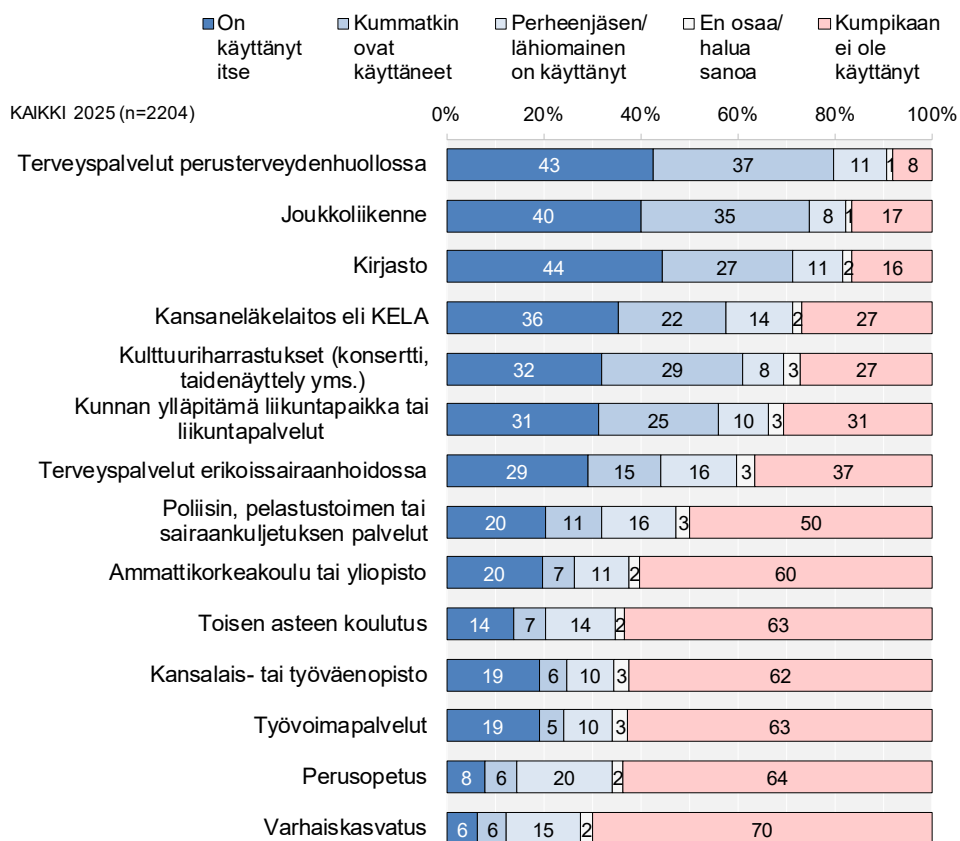
KUINKA USEIN KÄYTÄT JULKISIA PALVELUJA YLEENSÄ? (%)

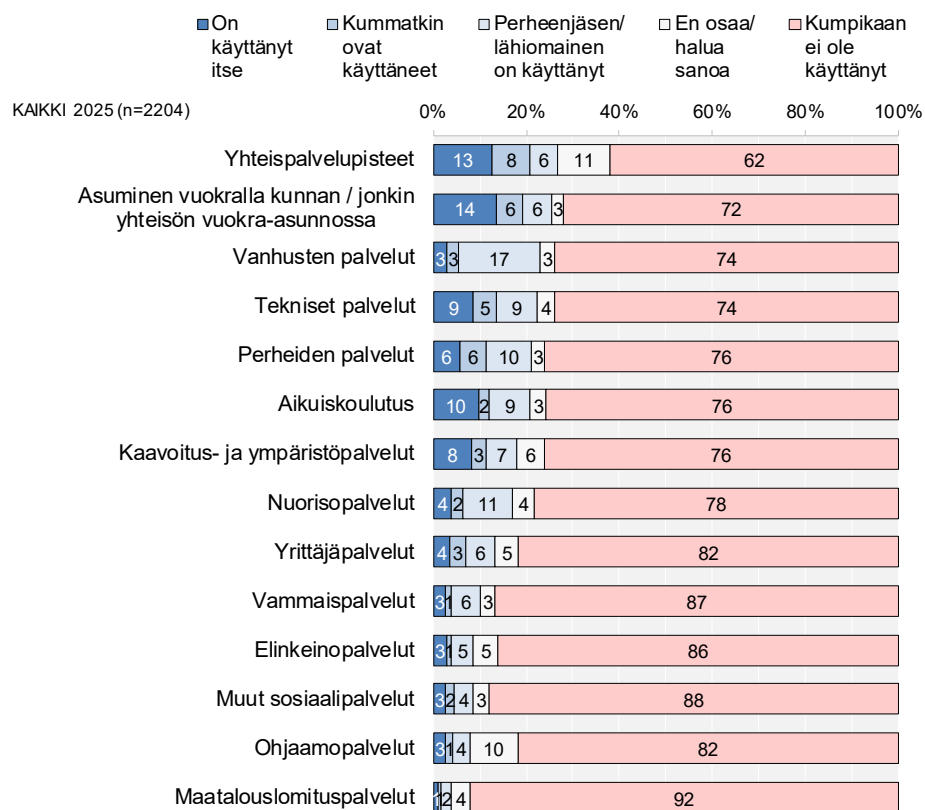
KUINKA USEIN KÄYTÄT JULKISIA PALVELUJA YLEENSÄ? (%)

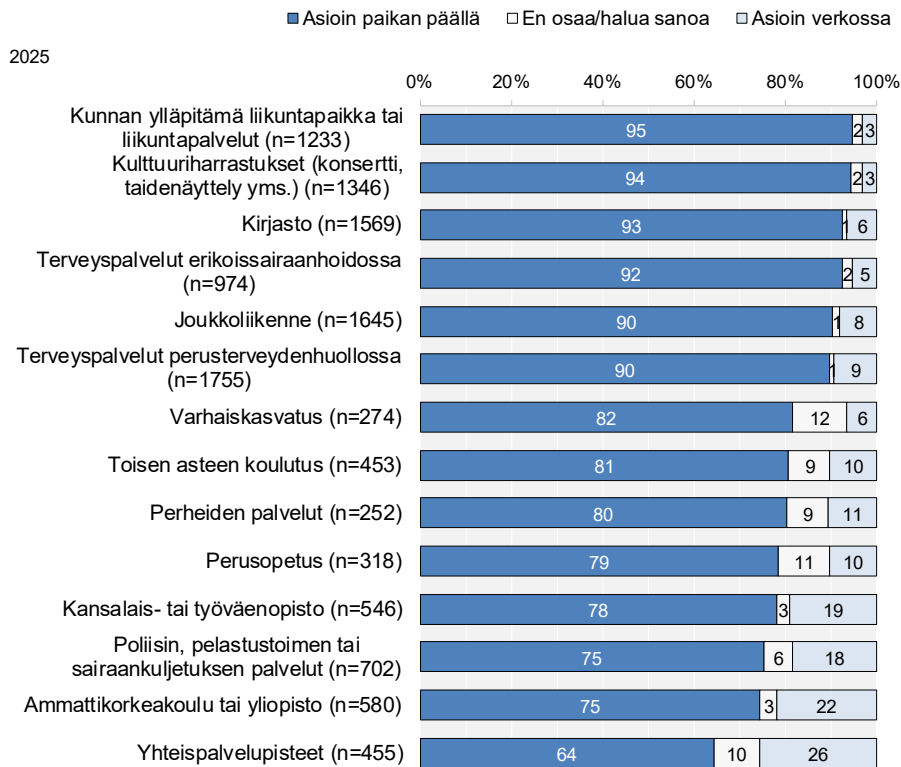
1/2 JULKISTEN PALVELUIDEN KÄYTTÄMINEN 2 VUODEN AIKANA (%)

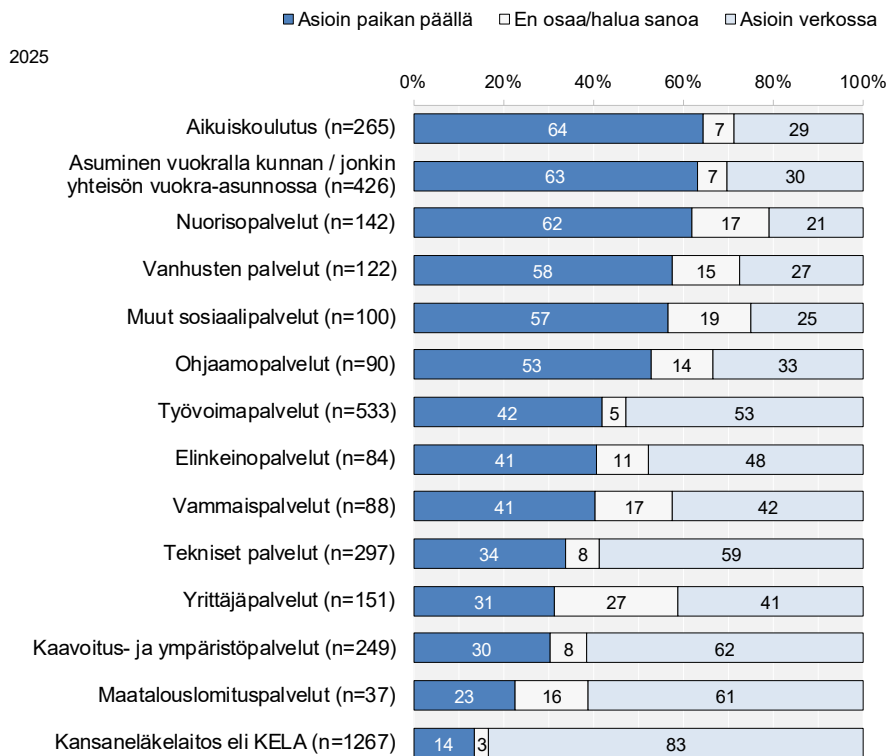
2/2 JULKISTEN PALVELUIDEN KÄYTTÄMINEN 2 VUODEN AIKANA (%)

1/2 ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

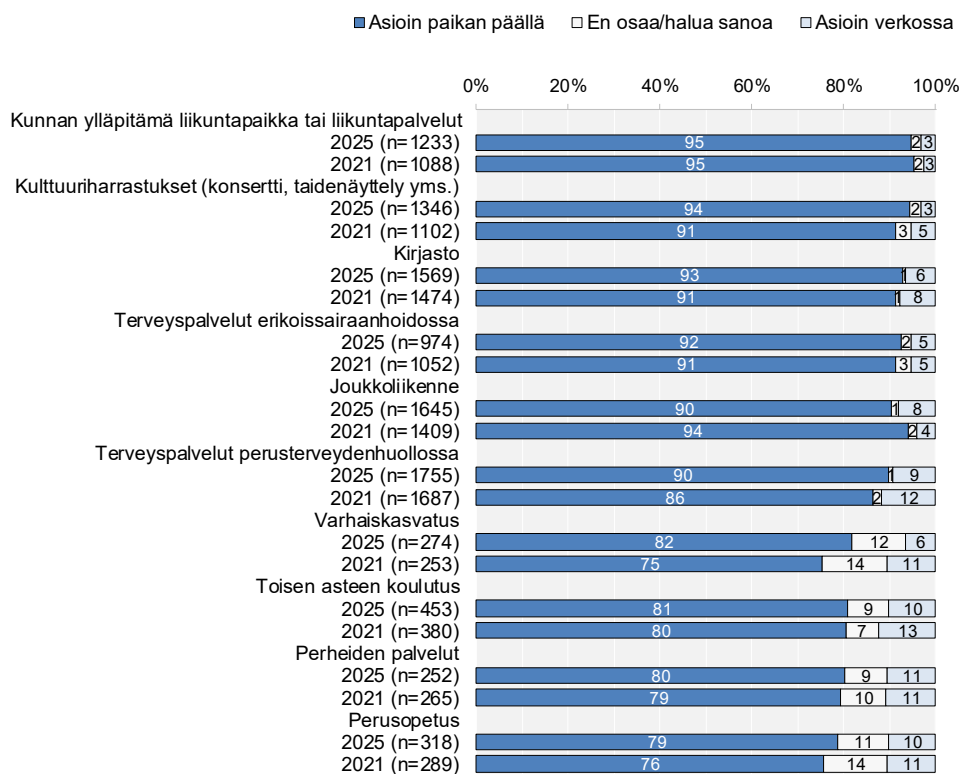

2/2 ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

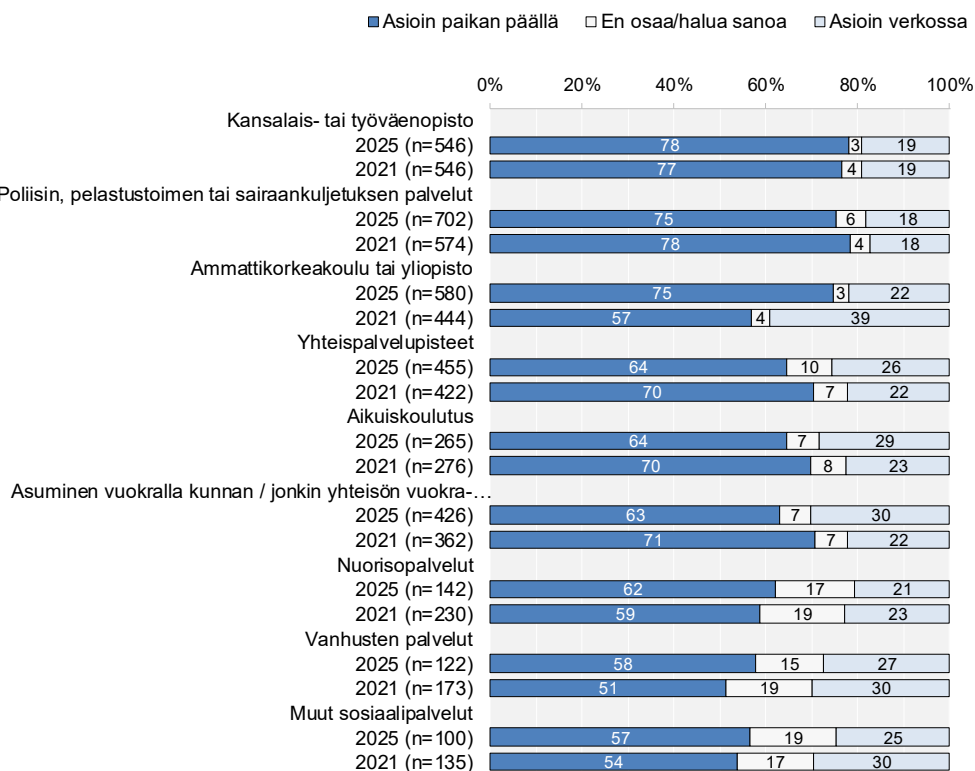
1/3

ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

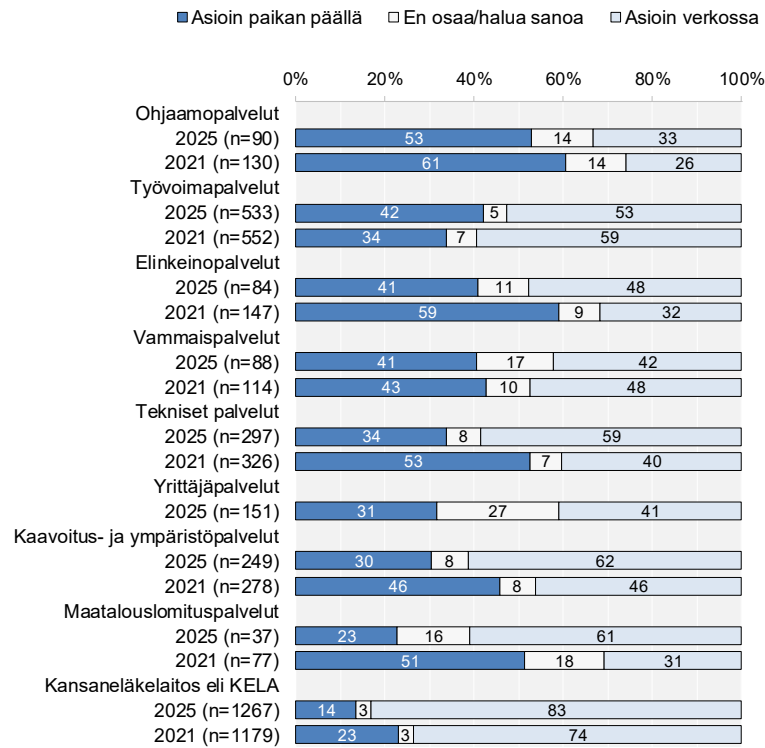
2/3

ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

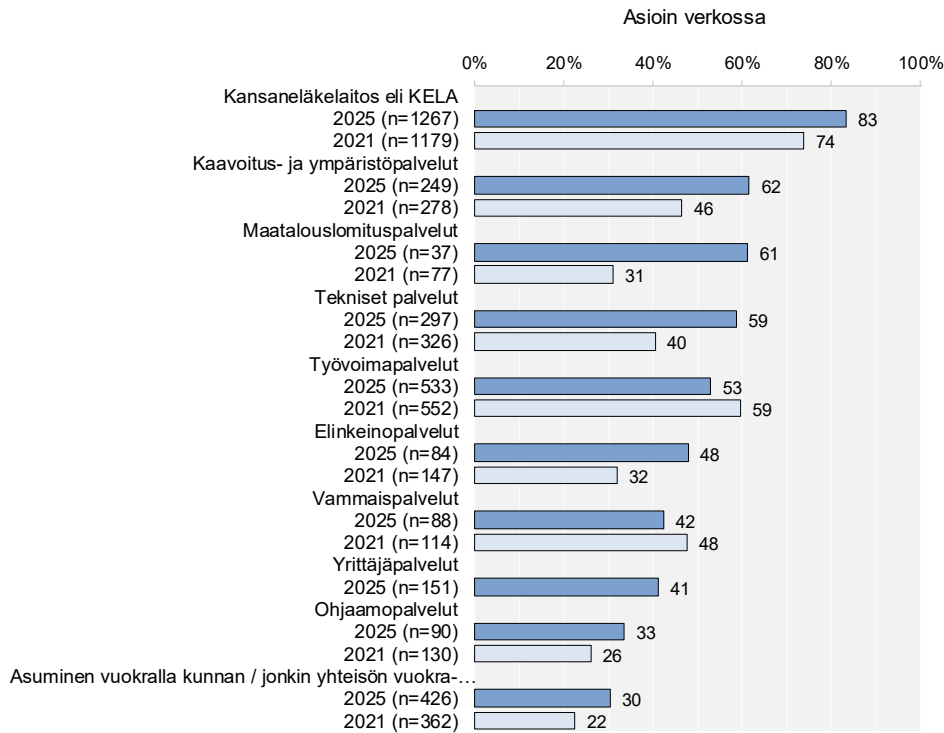

3/3

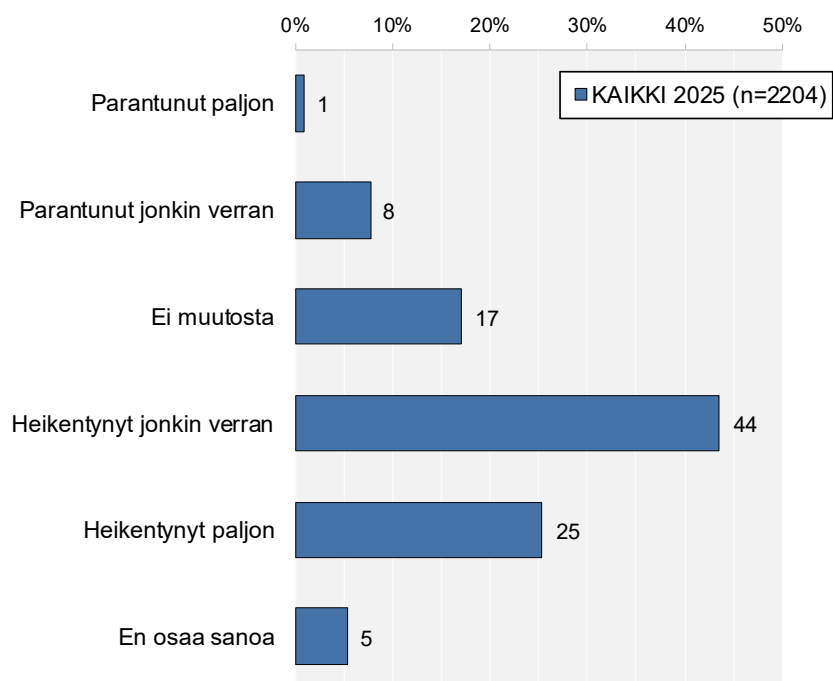
ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

ASIOINTITAPA VIIMEKSI ASIOITAESSA (% asioineista)

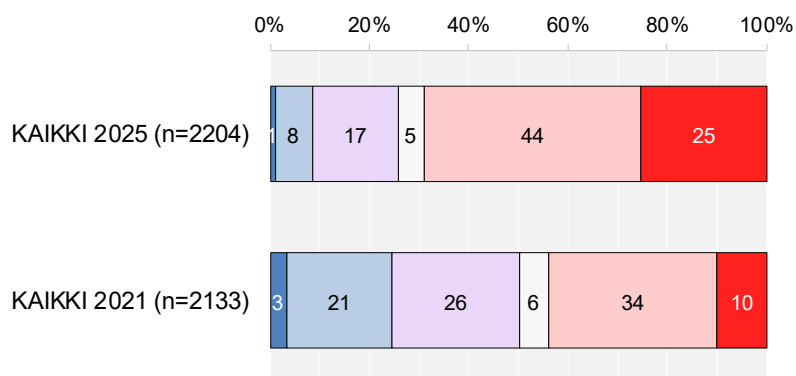

MIHIN SUUNTAAN MAAMME JULKISTEN PALVELUIDEN TILA ON MUUTTUNUT VIIMEISTEN VUOSIEN AIKANA YLEENSÄ OTTAEN? (%)

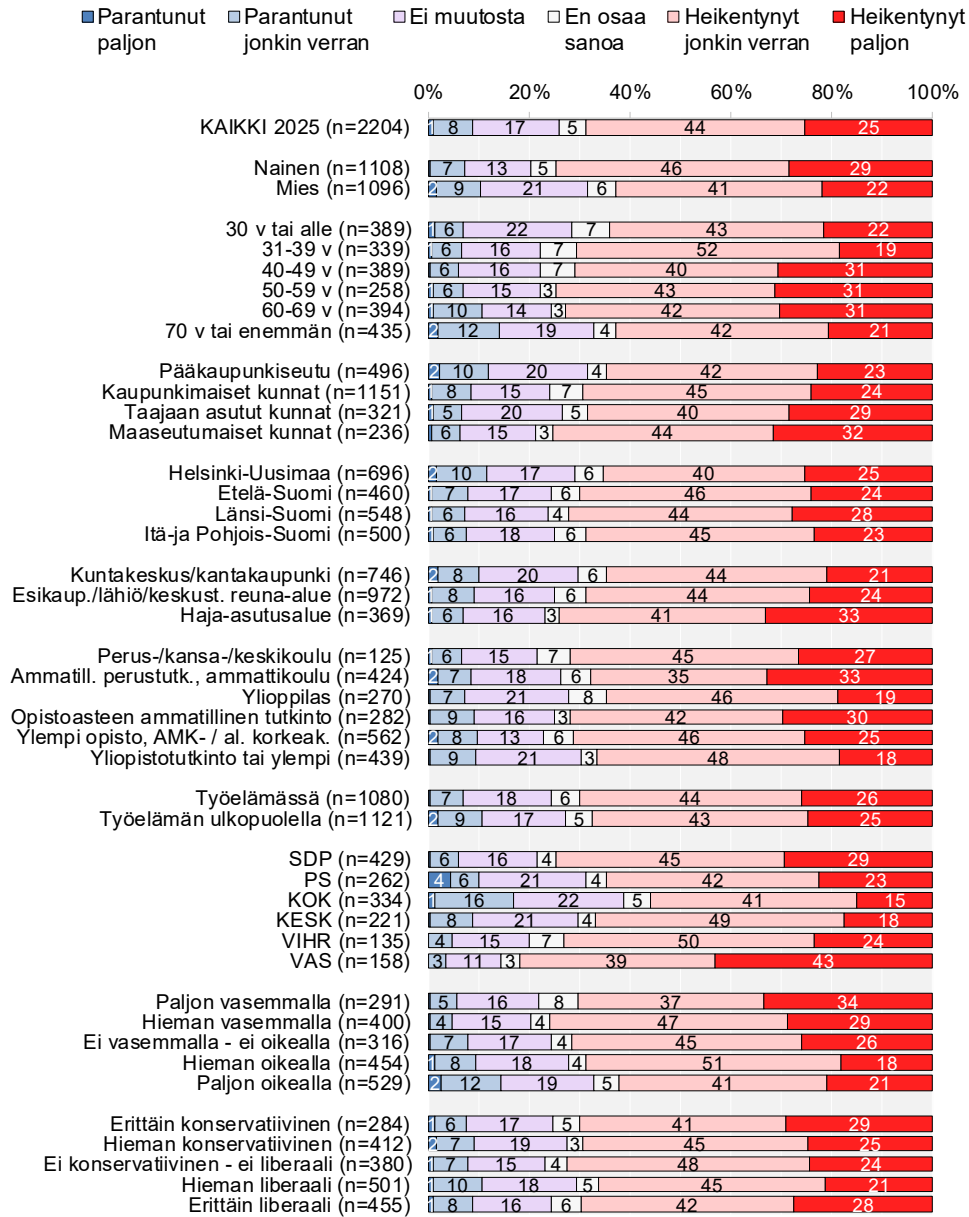

MIHIN SUUNTAAN MAAMME JULKISTEN PALVELUIDEN TILA ON MUUTTUNUT VIIMEISTEN VUOSIEN AIKANA YLEENSÄ OTTAEN? (%)

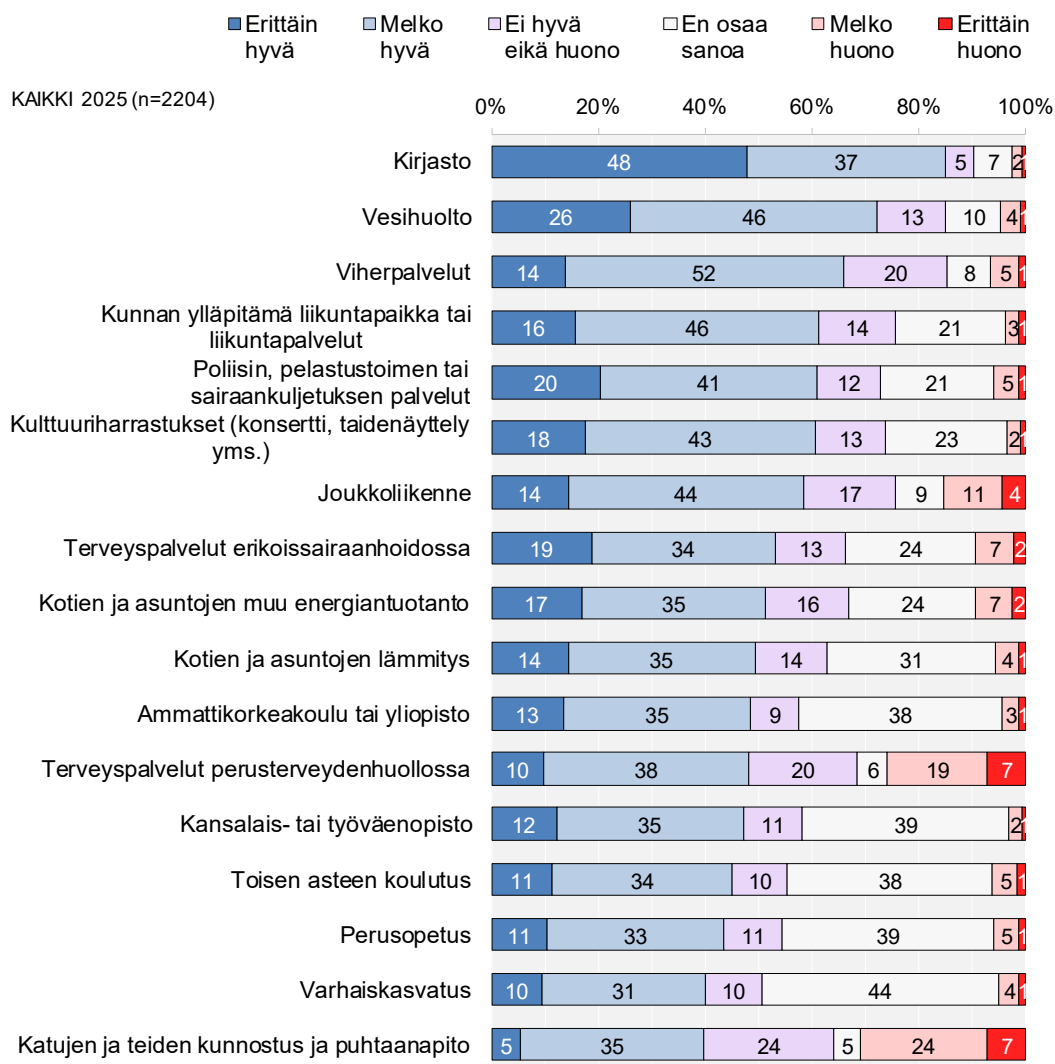
■ Parantunut paljon ■ Parantunut jonkin verran ■ Ei muutosta ■ En osaa sanoa ■ Heikentynyt jonkin verran ■ Heikentynyt paljon

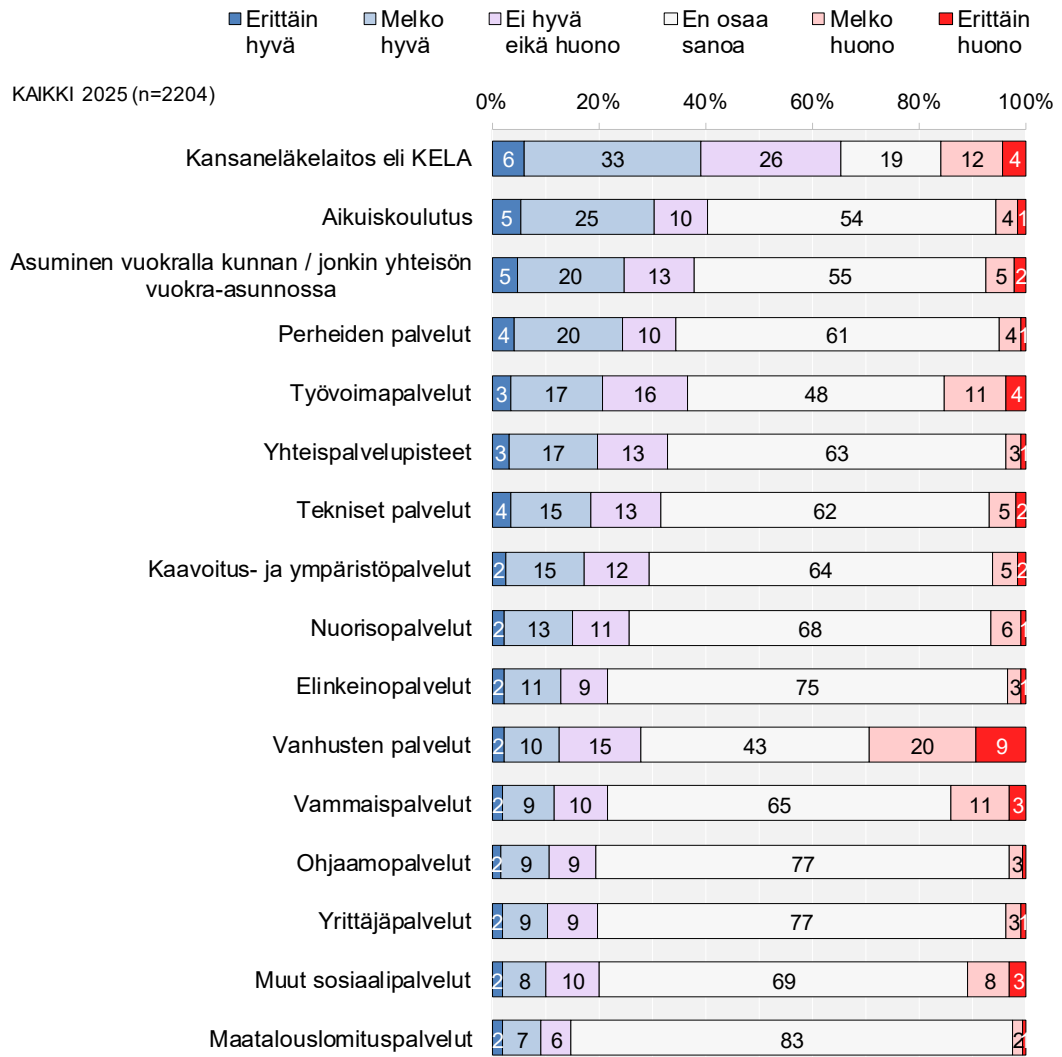
MIHIN SUUNTAAN MAAMME JULKISTEN PALVELUIDEN TILA ON MUUTTUNUT
VIIMEISTEN VUOSIEN AIKANA YLEENSÄ OTTAEN? (%)

1/2 ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (%)

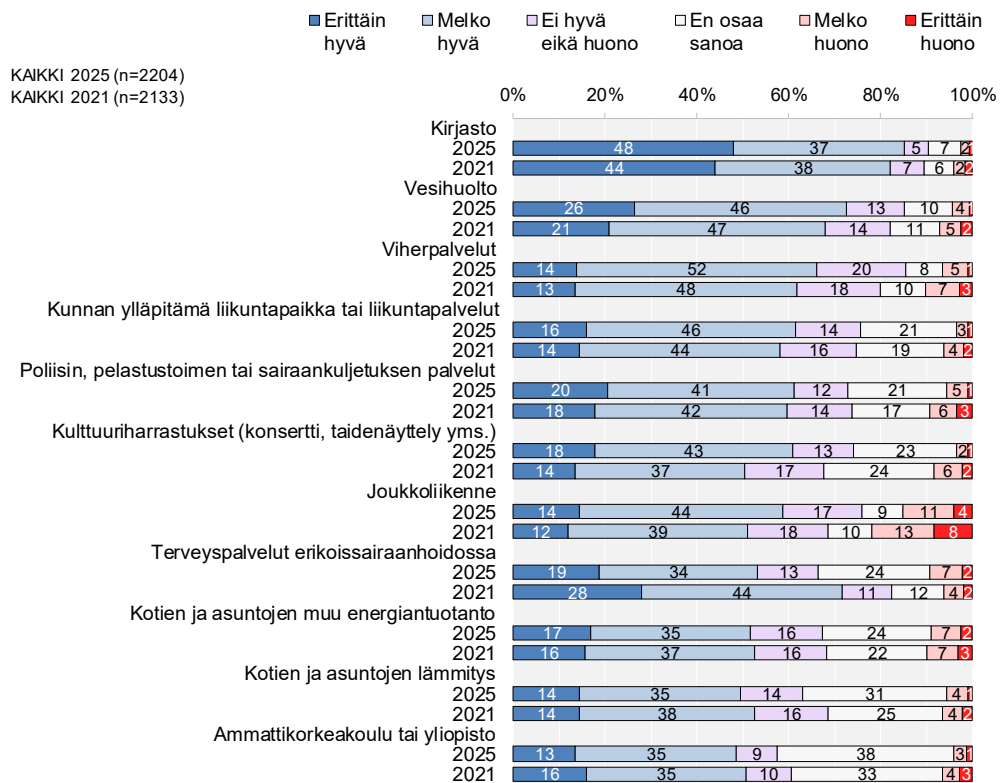

2/2 ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (%)

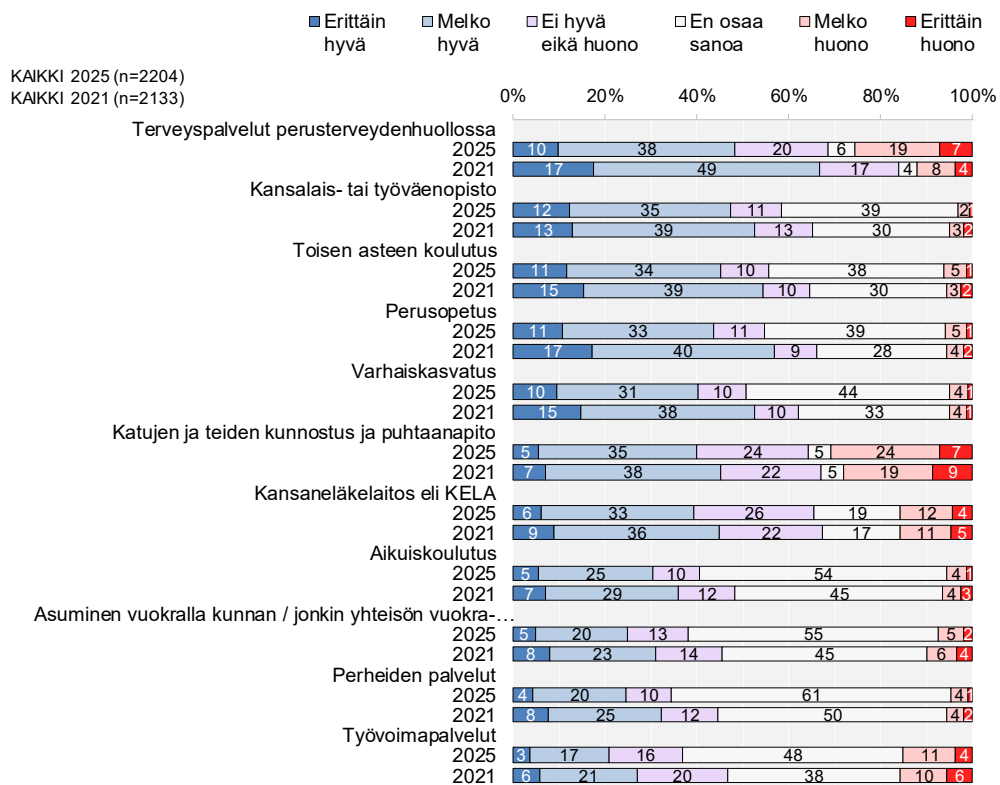
1/3

ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (%)

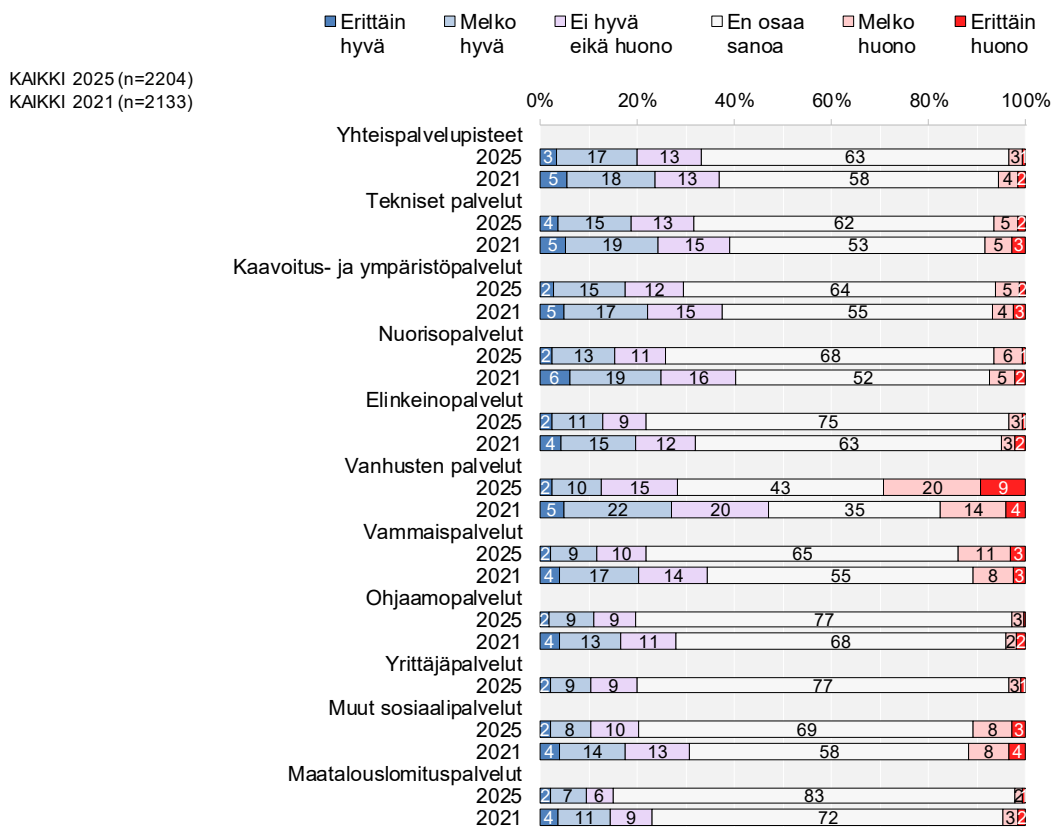
2/3

ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (%)

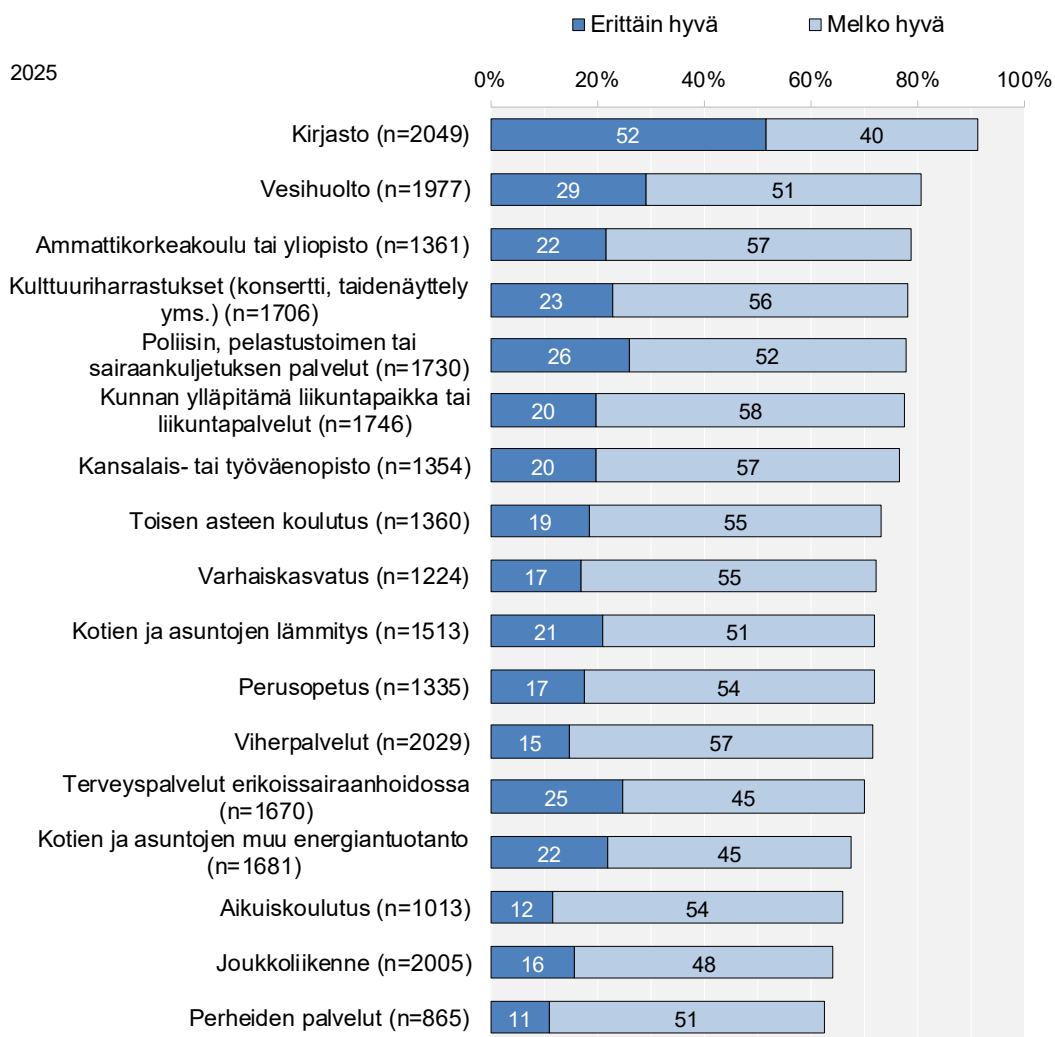

3/3

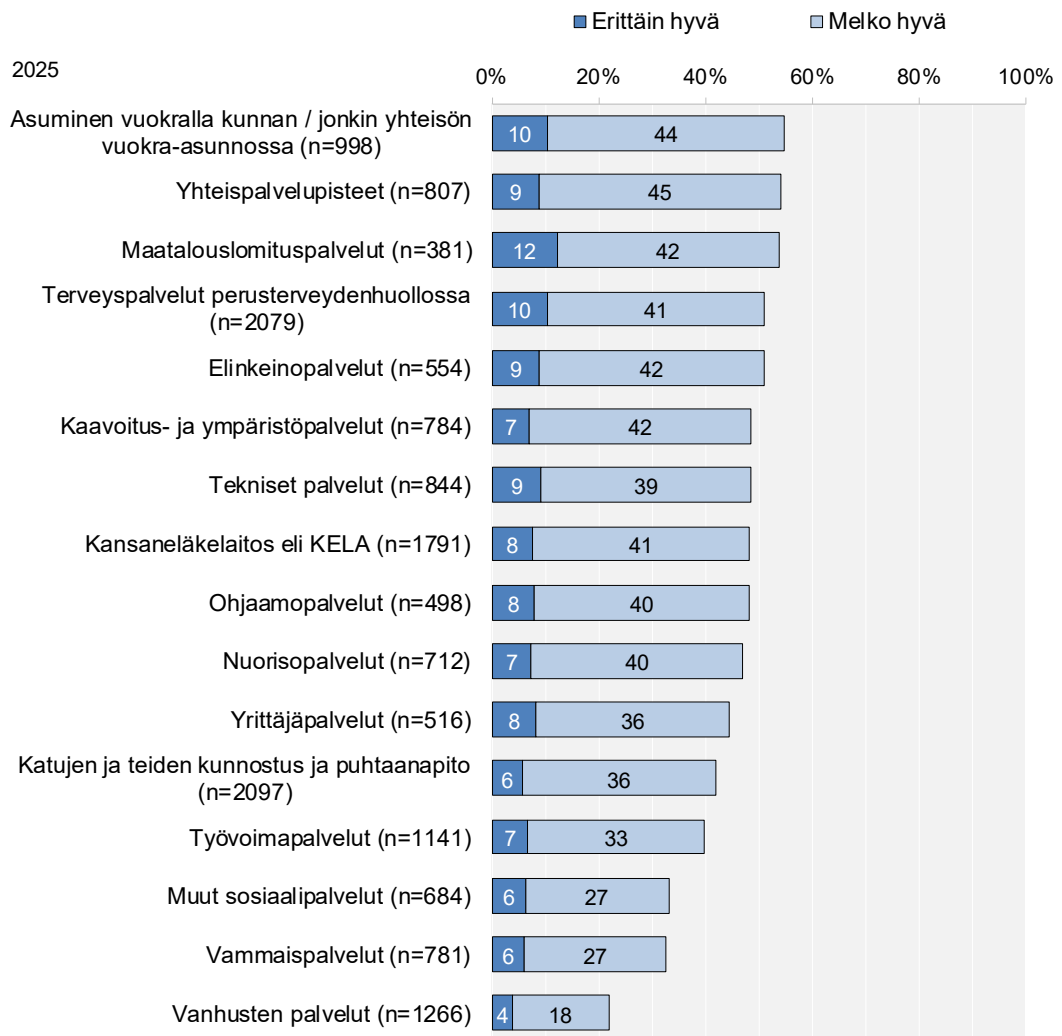
ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN (%)

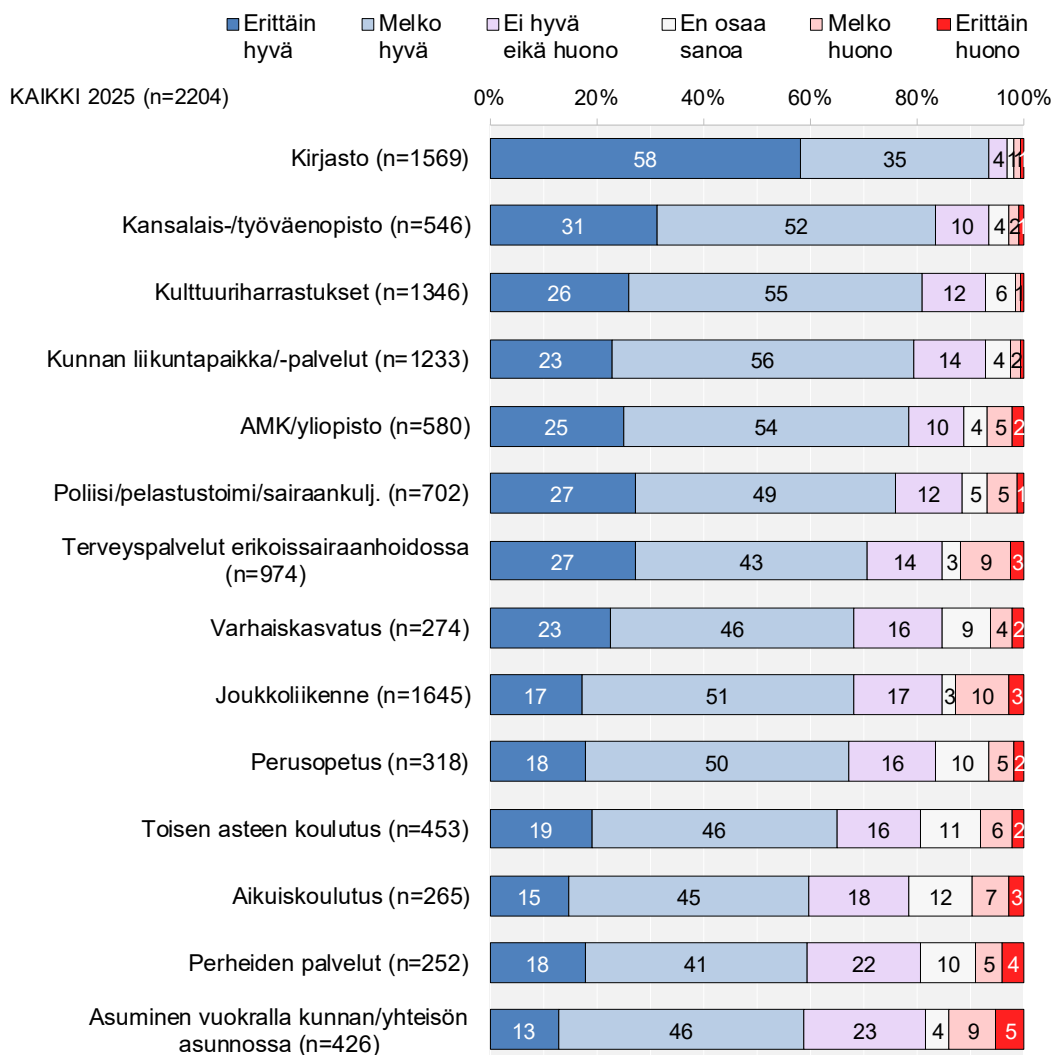
1/2 ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN
(% niistä, joilla oli mielipide palvelun tasosta)

2/2 ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN
(% niistä, joilla oli mielipide palvelun tasosta)

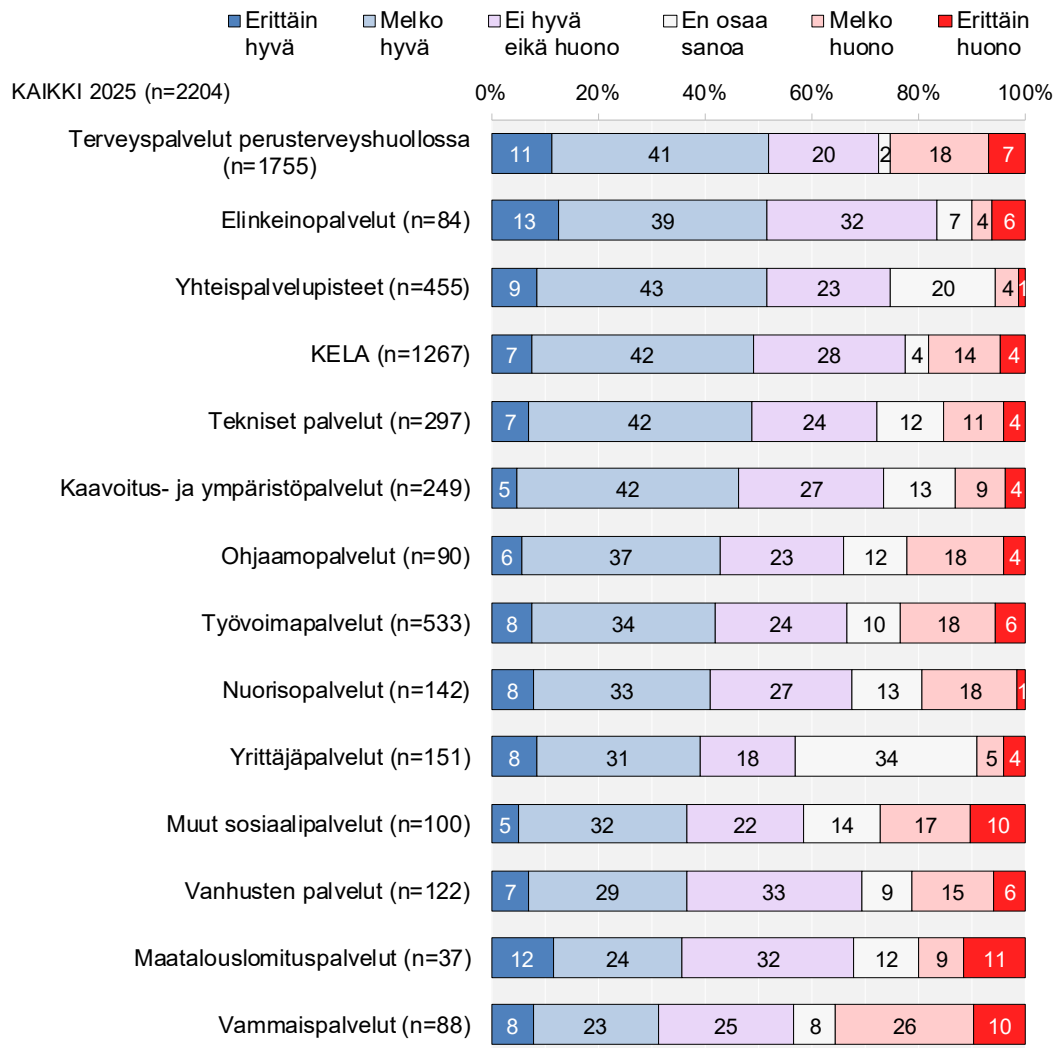

1/2

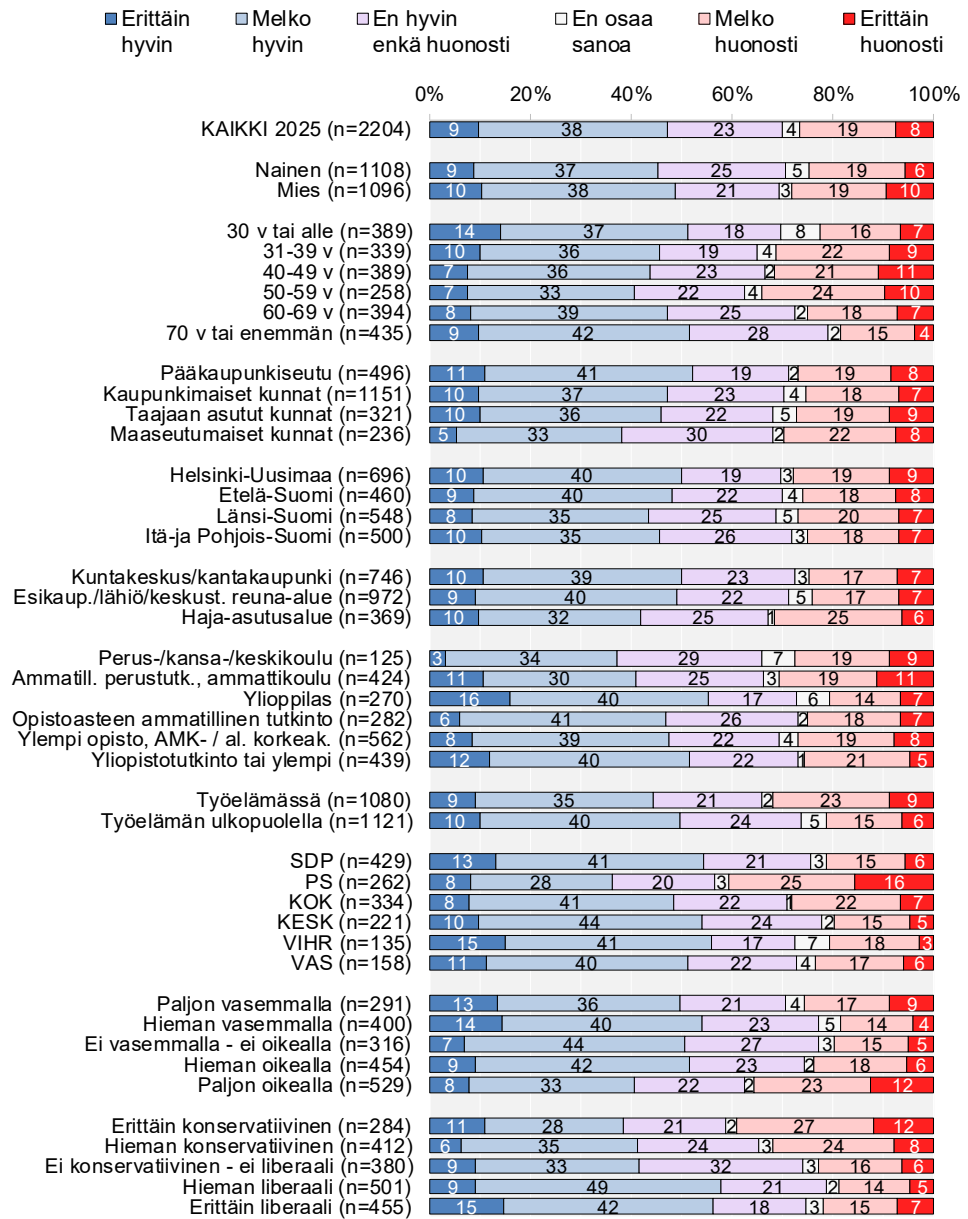
ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN
 (% ko. palvelua 2 v aikana käyttäneistä)

2/2

ARVOSANA JULKISILLE PALVELUILLE YLEENSÄ OTTAEN
(% ko. palvelua 2 v aikana käyttäneistä)

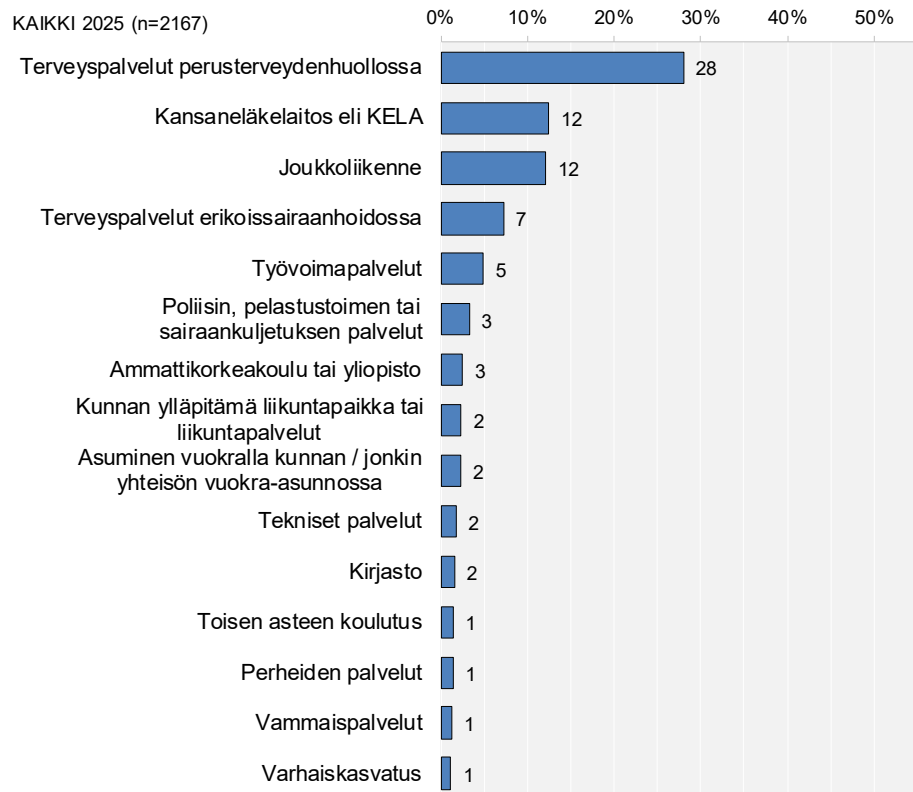

KUINKA HYVIN TAI HUONOSTI KOET SAAVASI VASTINETTA MAKSAMILLESI
VEROILLE JULKISTEN PALVELUIDEN MUODOSSA? (%)

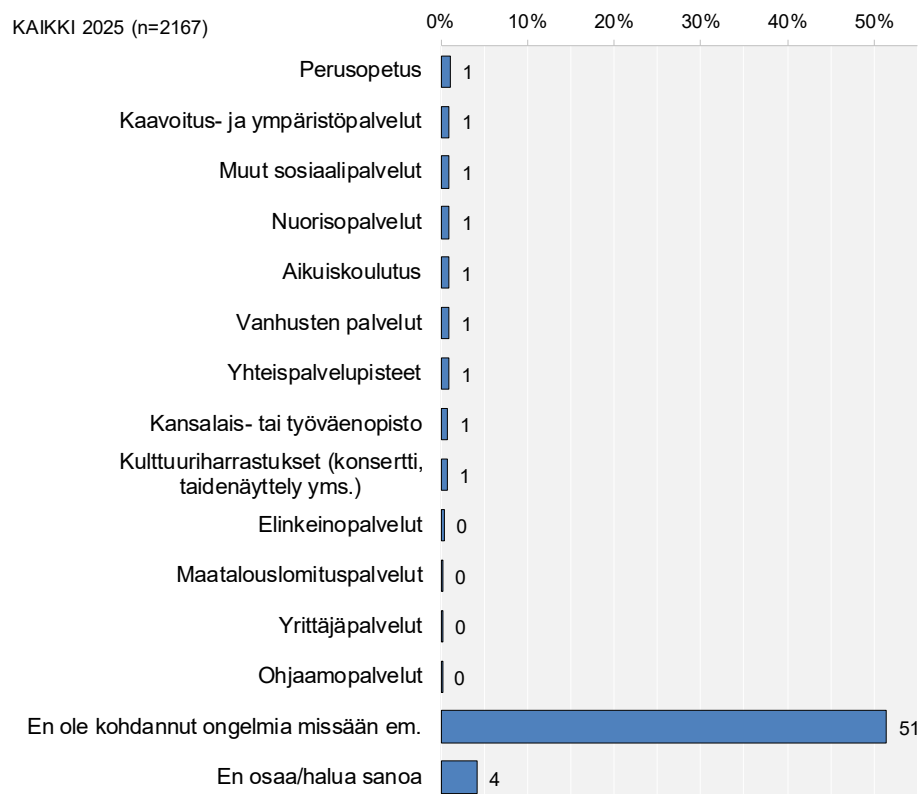
1/2

MITÄ SEURAAVIA PALVELUJA KÄYTTÄESSÄSI OLET KOHDANNUT ONGELMIA? (%)

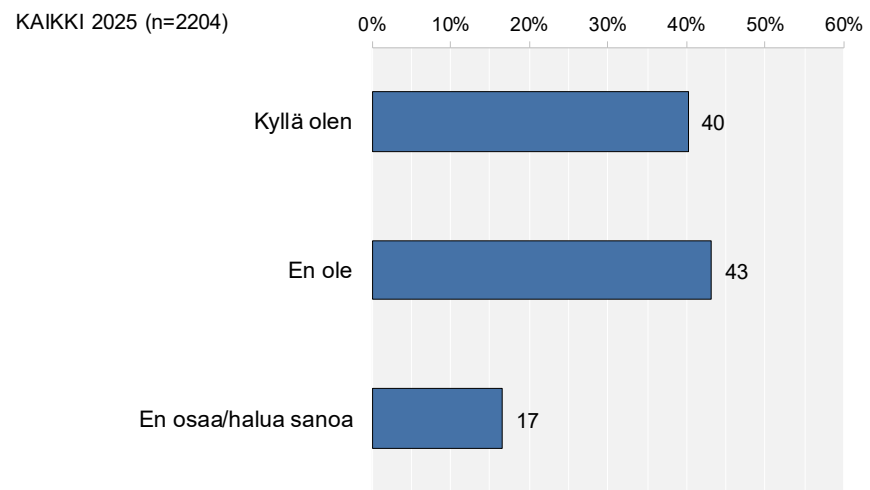

2/2

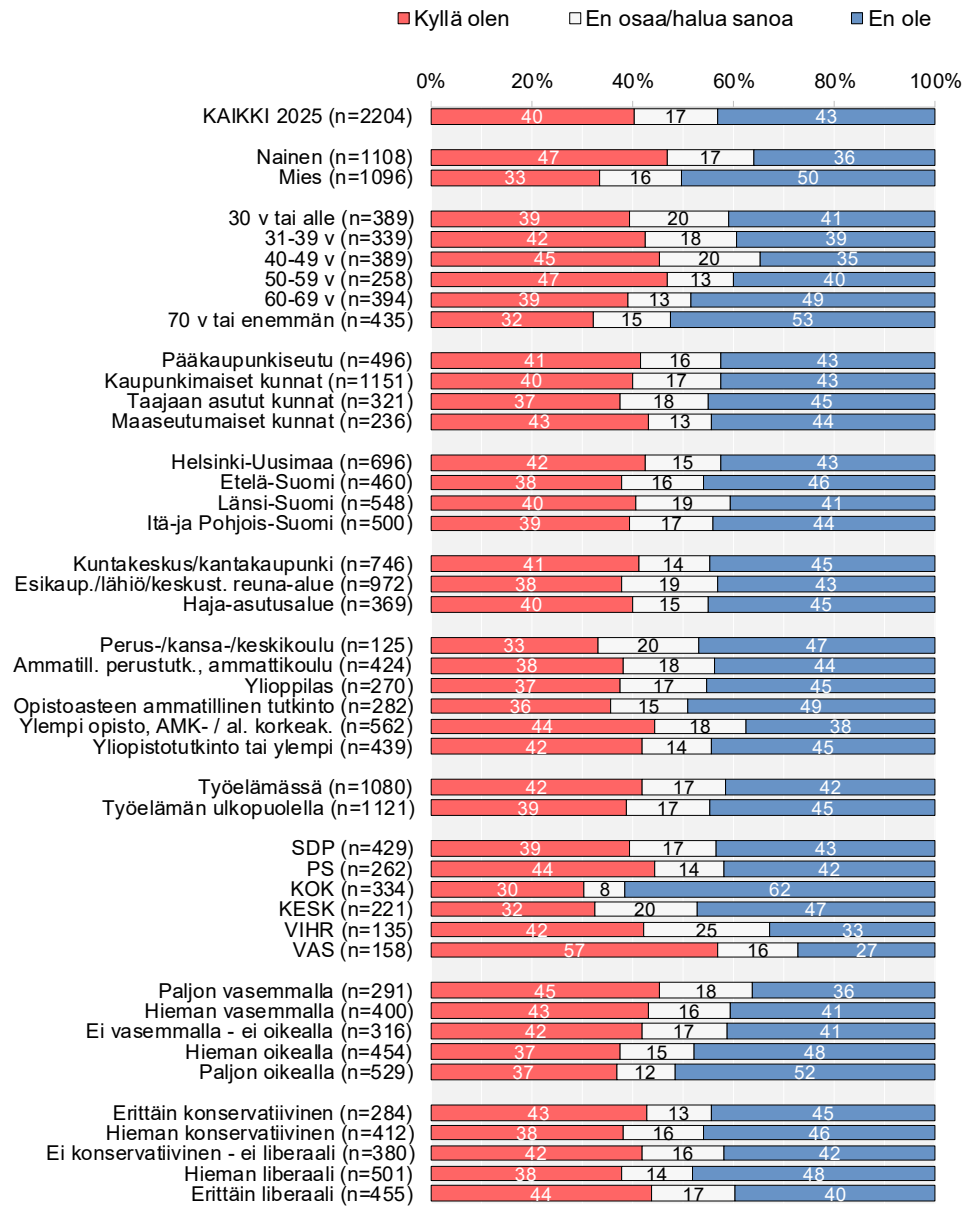
MITÄ SEURAAVIA PALVELUJA KÄYTTÄESSÄSI OLET KOHDANNUT ONGELMIA? (%)

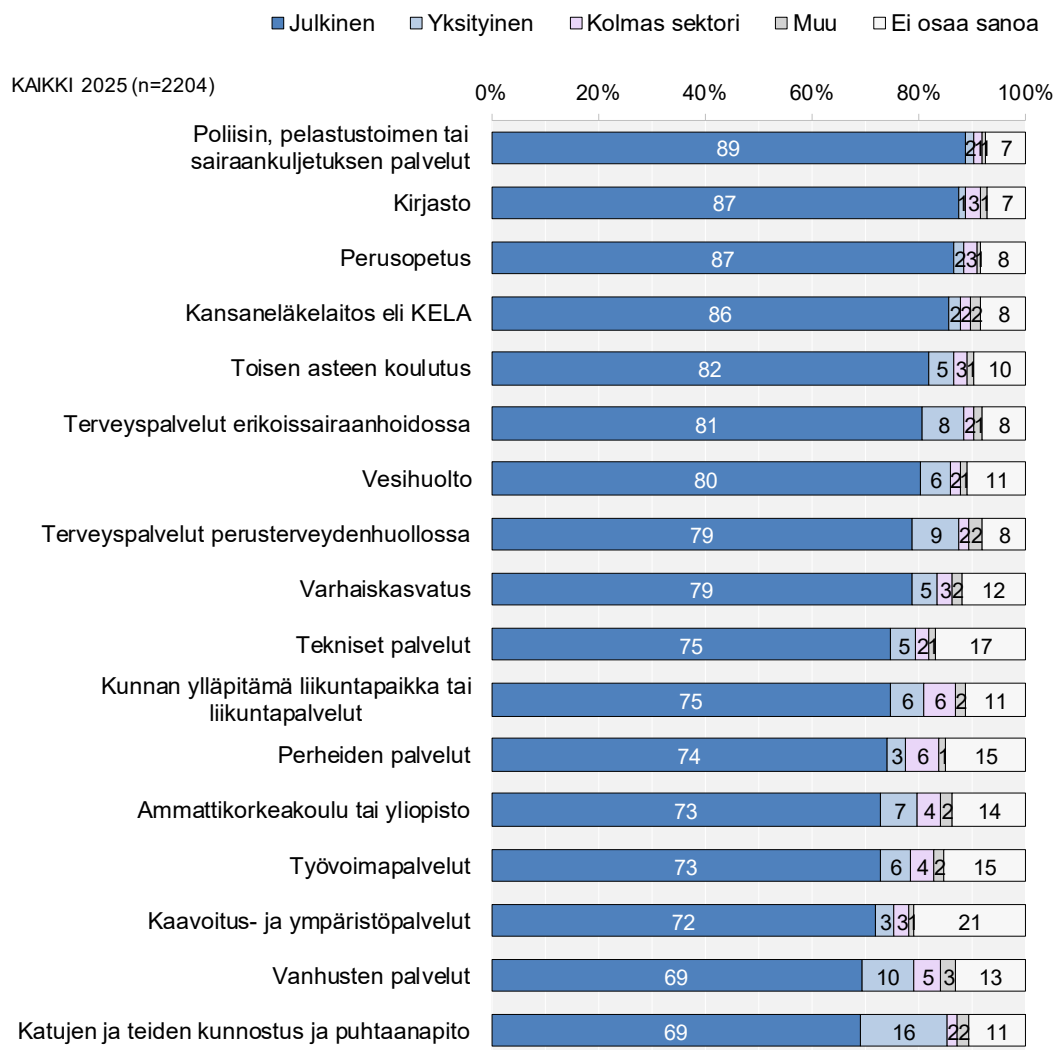
ENTÄ OLETKO ELÄMÄSI JOSSAIN VAIHEESSA TAI ELÄMÄNTILANTEESSA
KAIVANNUT JULKISIA PALVELUJA, MUTTA JÄÄNYT NIITÄ VAILLE? (%)

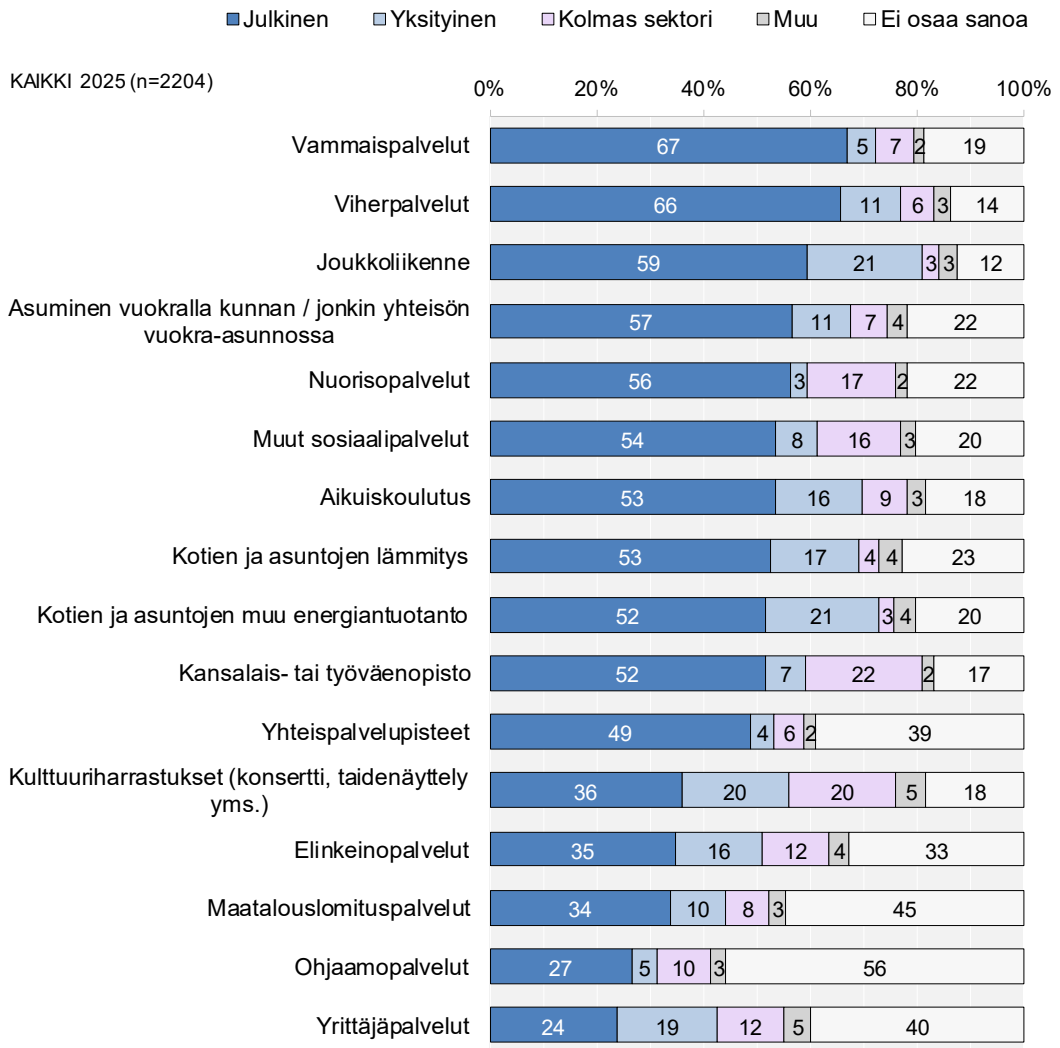
ENTÄ OLETKO ELÄMÄSI JOSSAIN VAIHEESSA TAI ELÄMÄNTILANTEESSA
KAVANNUT JULKISIA PALVELUJA, MUTTA JÄÄNYT NIITÄ VAILLE? (%)

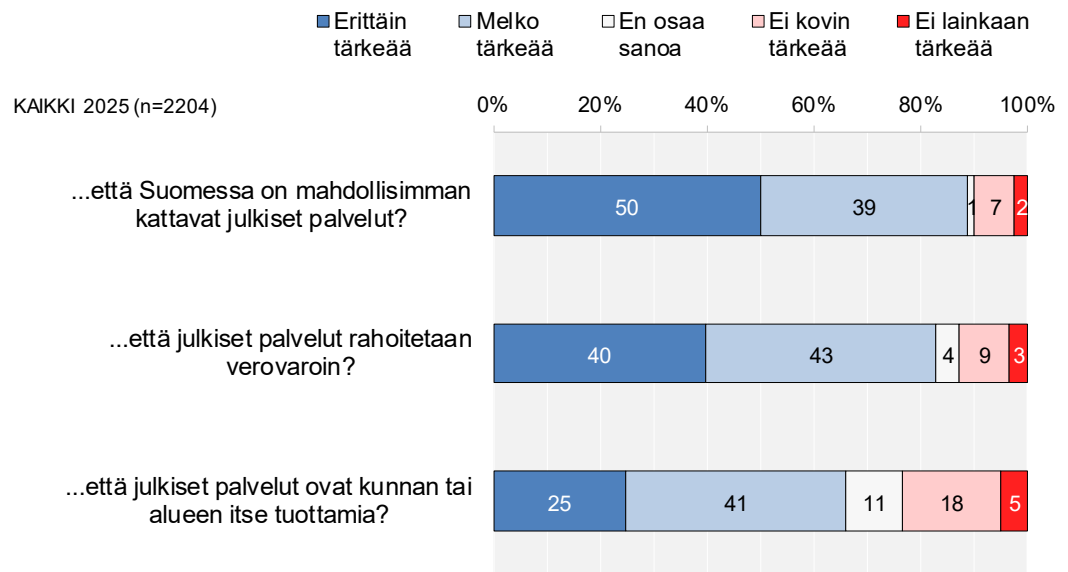
1/2 PARAS TAPA TUOTTAÄ JULKISET PALVELUT KANSALAISILLE (%)

2/2 PARAS TAPA TUOTTAÄ JULKISET PALVELUT KANSALAISILLE (%)

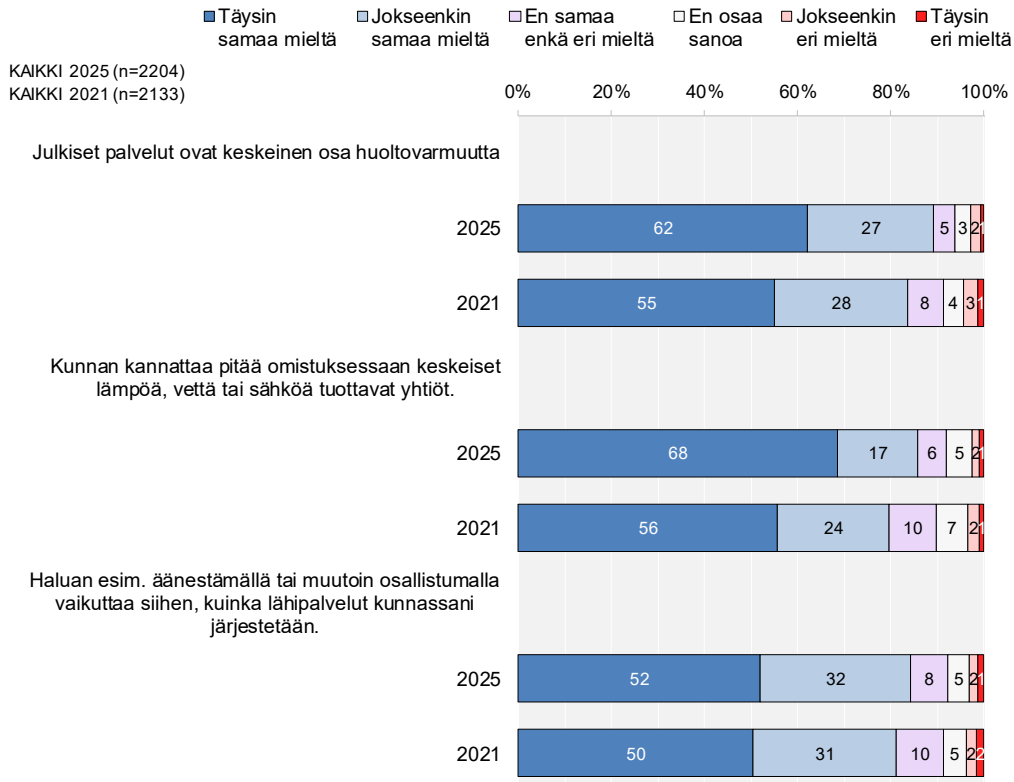

ERÄIDEN ASIOIDEN TÄRKEYS. KUINKA TÄRKEÄÄ ON... (%)

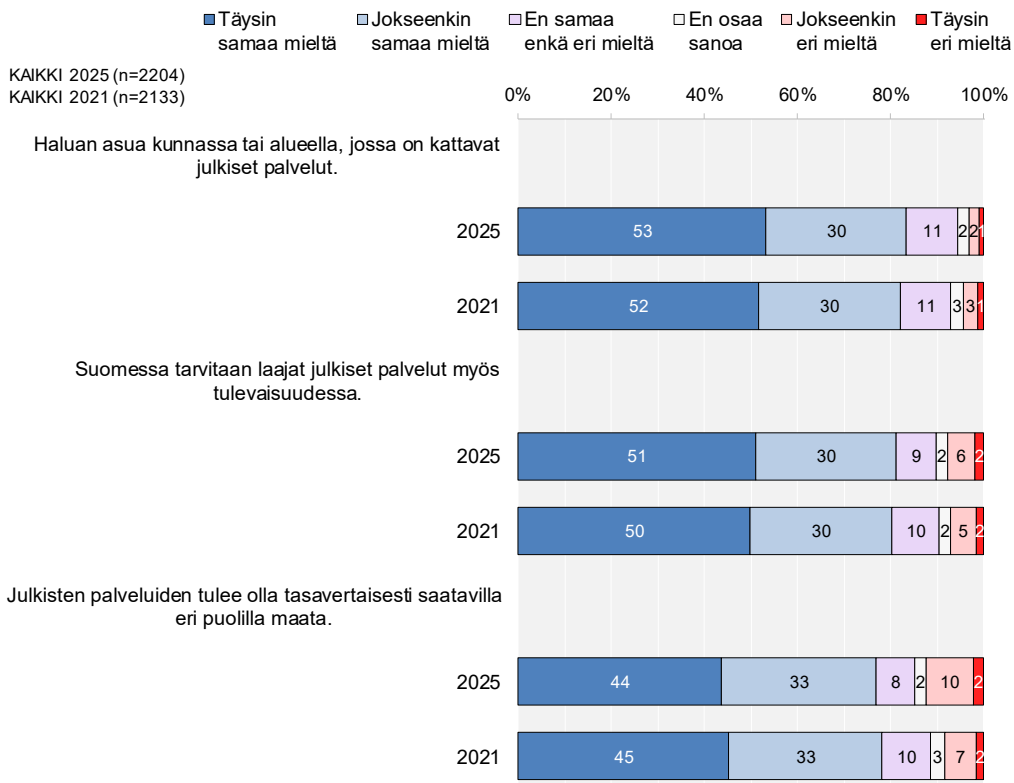
1/4

JULKISIIN PALVELUIHIN LIITTYVIÄ MIELIPITEITÄ (%)

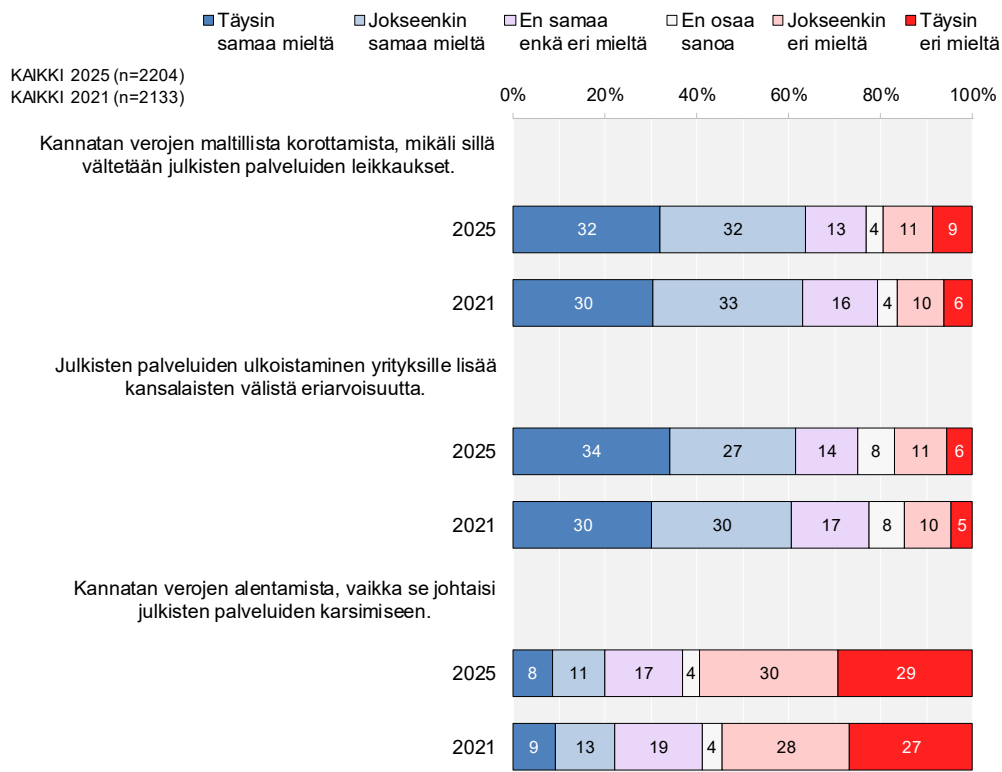
2/4

JULKISIIN PALVELUIHIN LIITTYVIÄ MIELIPITEITÄ (%)

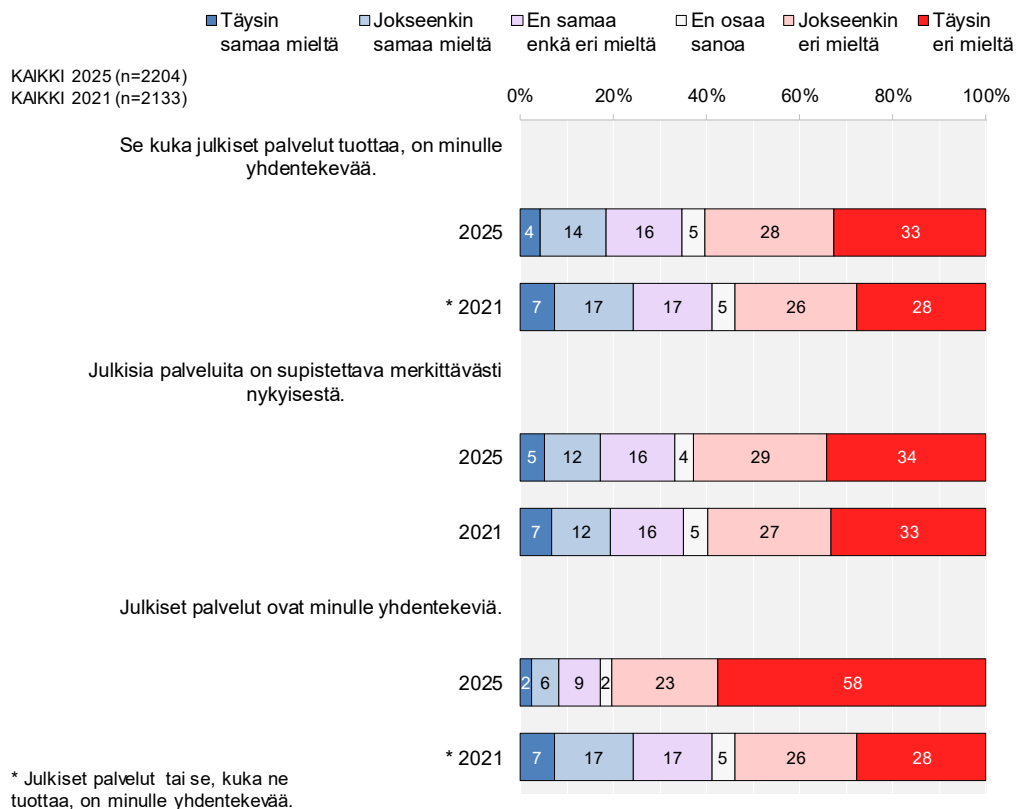
3/4

JULKISIIN PALVELUIHIN LIITTYVIÄ MIELIPITEITÄ (%)

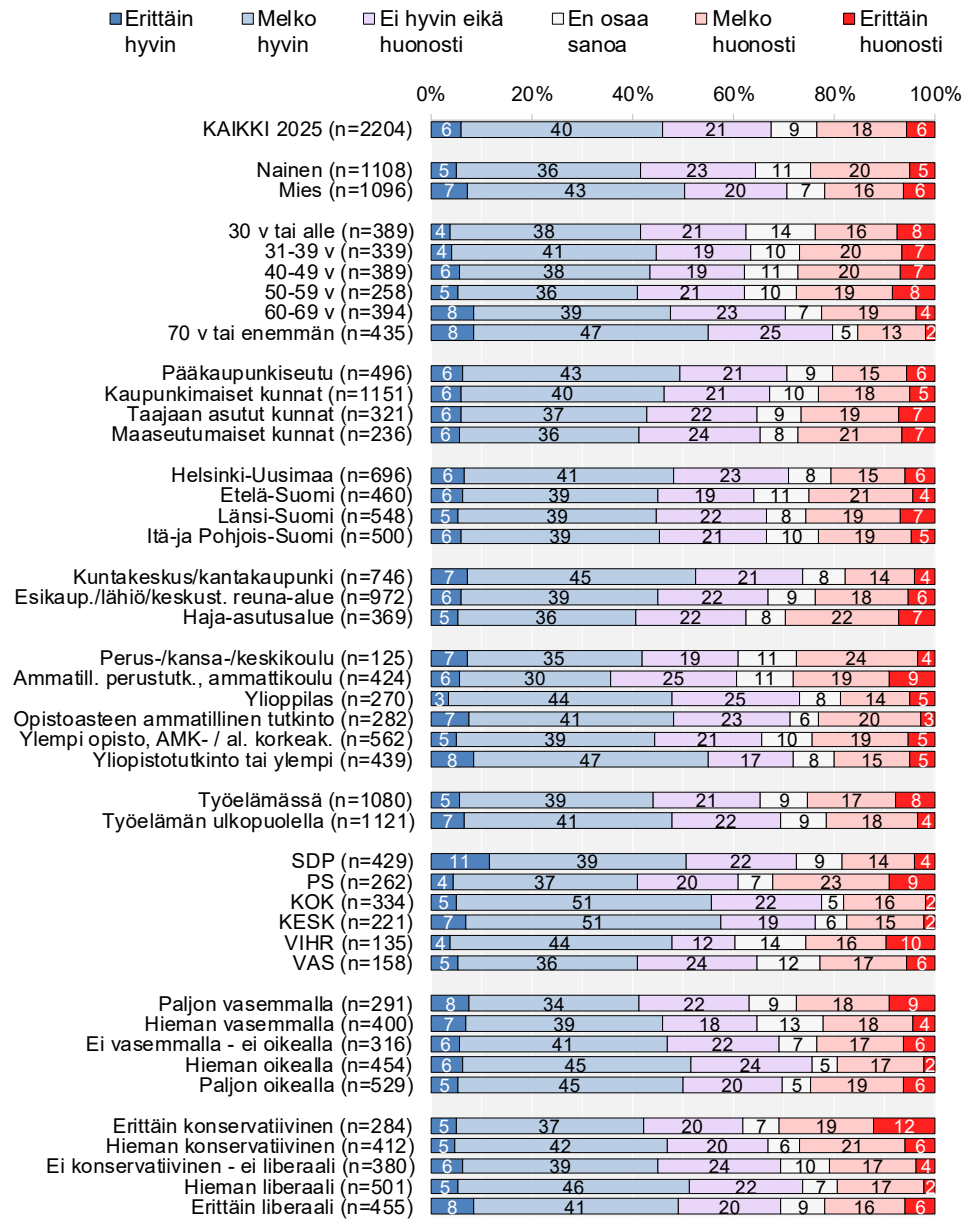

4/4

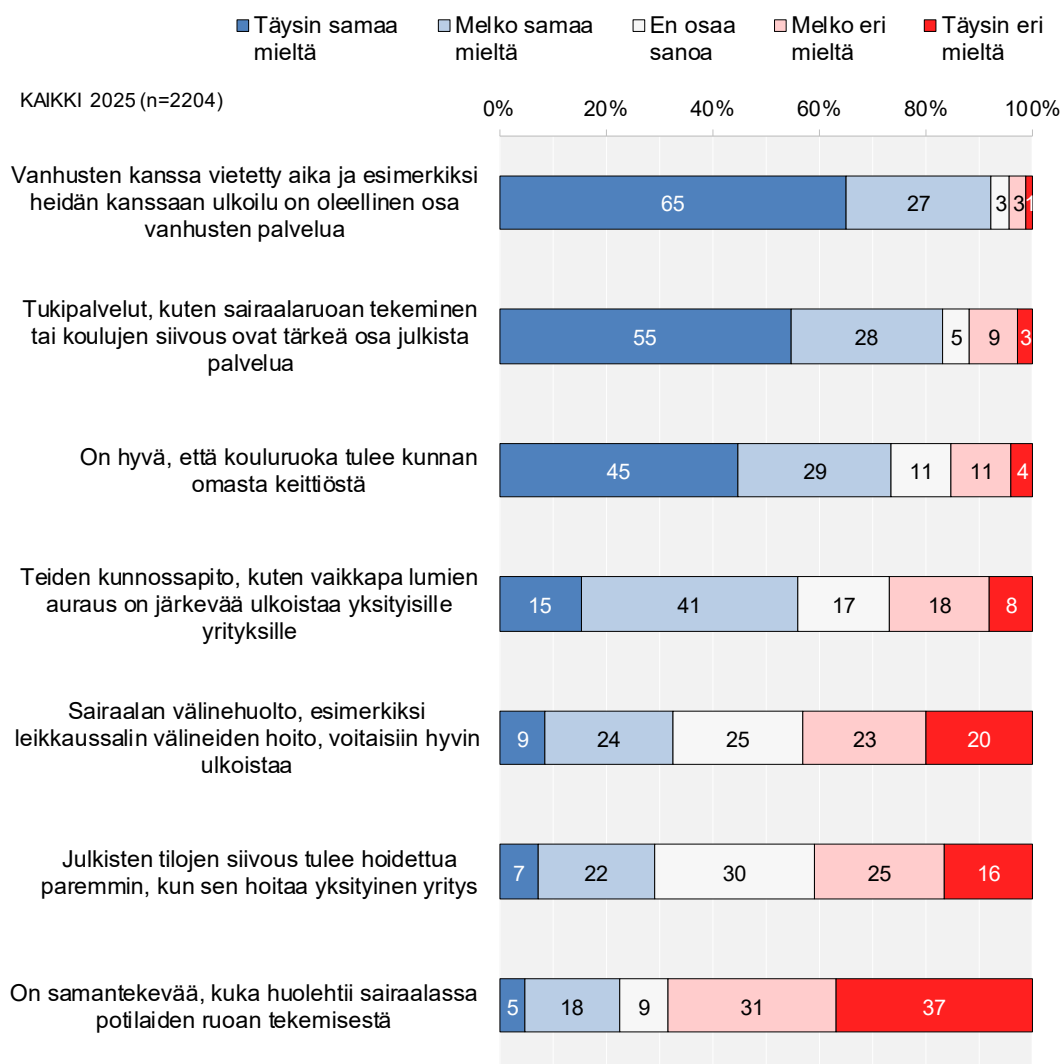
JULKISIIN PALVELUIHIN LIITTYVIÄ MIELIPITEITÄ (%)

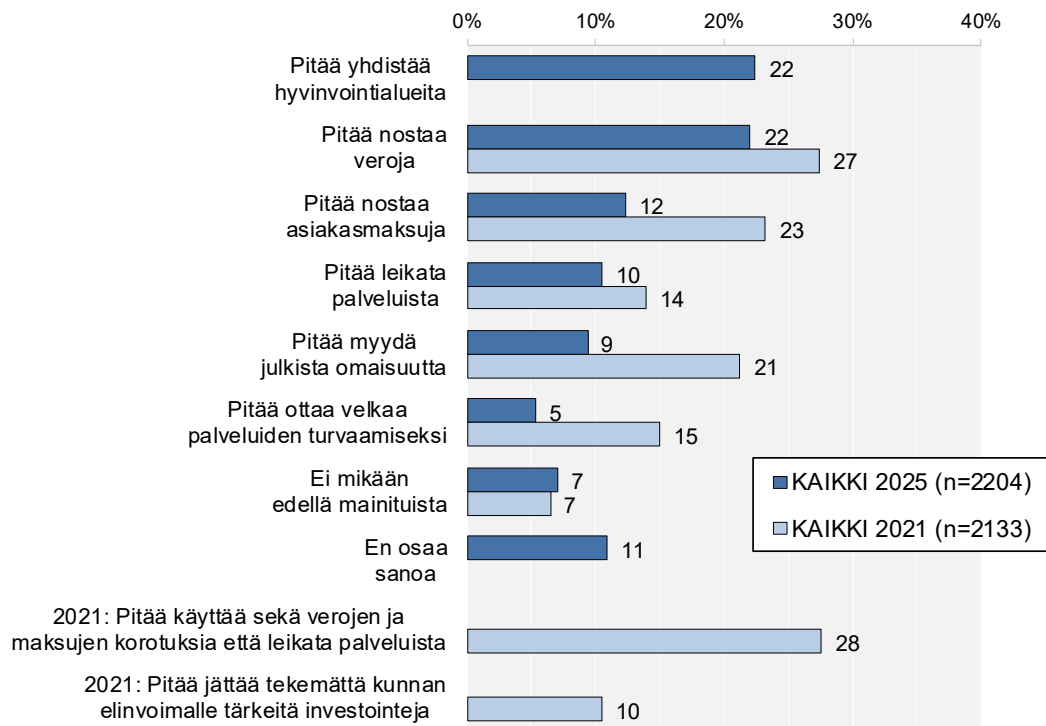
USKOTKO, ETTÄ NYKYISET JULKISET PALVELUT KYKENEVÄT TURVAAMAAN TOIMIVAN YHTEISKUNNAN MYÖS POIKKEUSOLOISSA? (%)

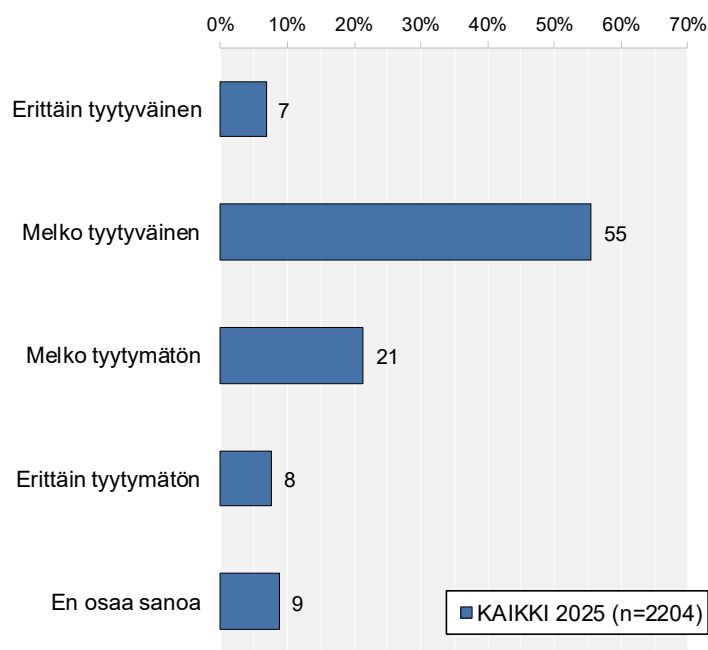
TUKIPALVELUITA KOSKEVIA MIELIPITEITÄ (%)

JOS ON TALOUDELLISESTI TIUKKAA, EIKÄ NYKYISTÄ PALVELUTASOA PYSTYTÄ YLLÄPITÄMÄÄN, MITÄ PITÄISI TEHDÄ? (%)

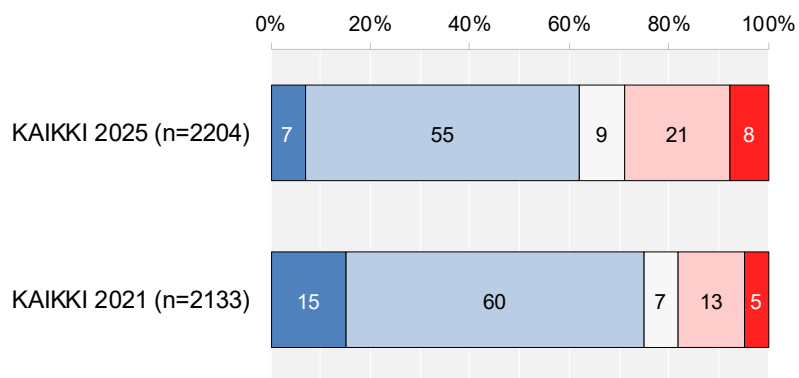

KUINKA TYYTYVÄINEN OLET OMAN KOTIPAIKKAKUNTASI JULKISIIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIHIN TÄLLÄ HETKELLÄ? (%)

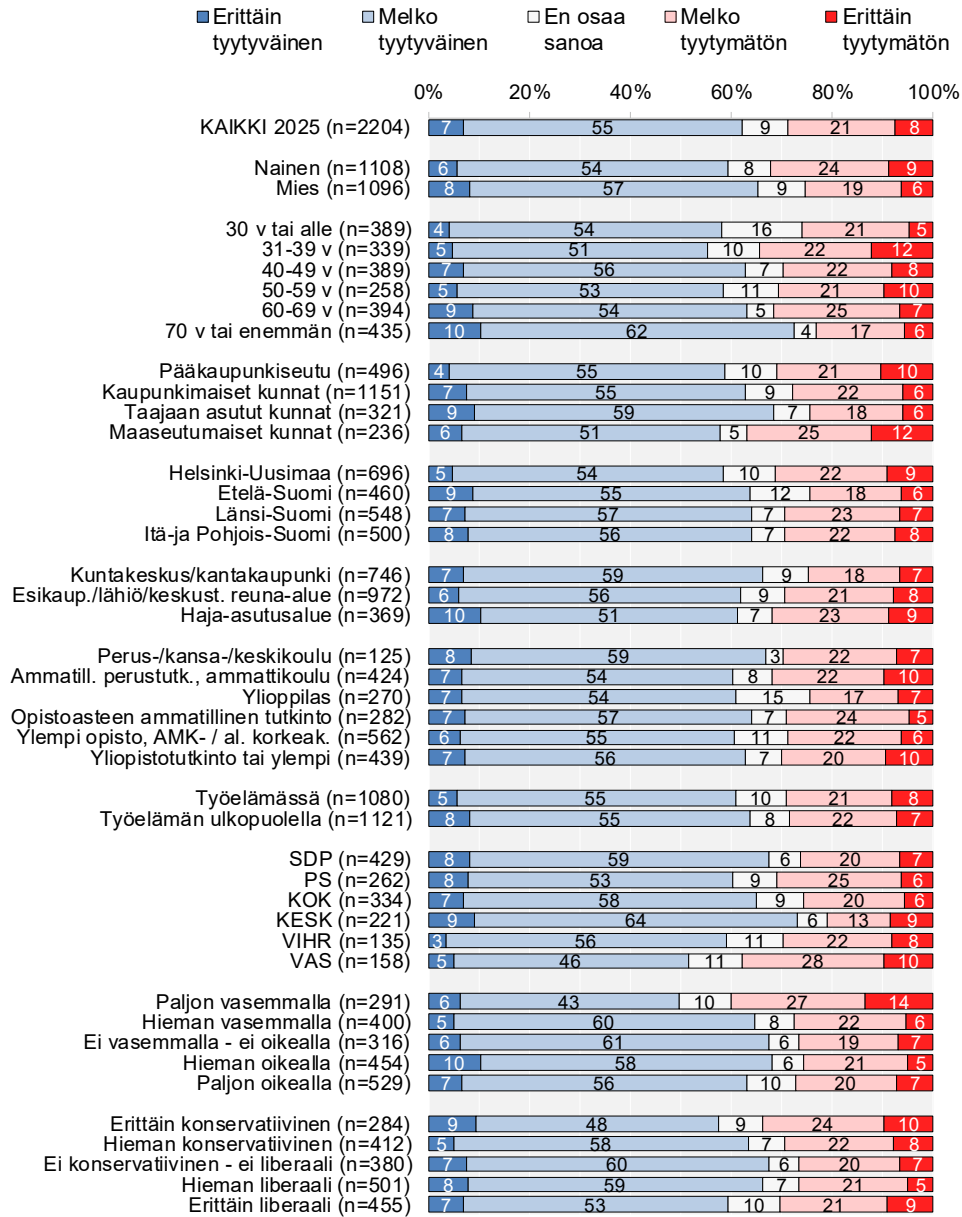

KUINKA TYYTYVÄINEN OLET OMAN KOTIPAIKKAKUNTASI JULKISIIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIHIN TÄLLÄ HETKELLÄ? (%)

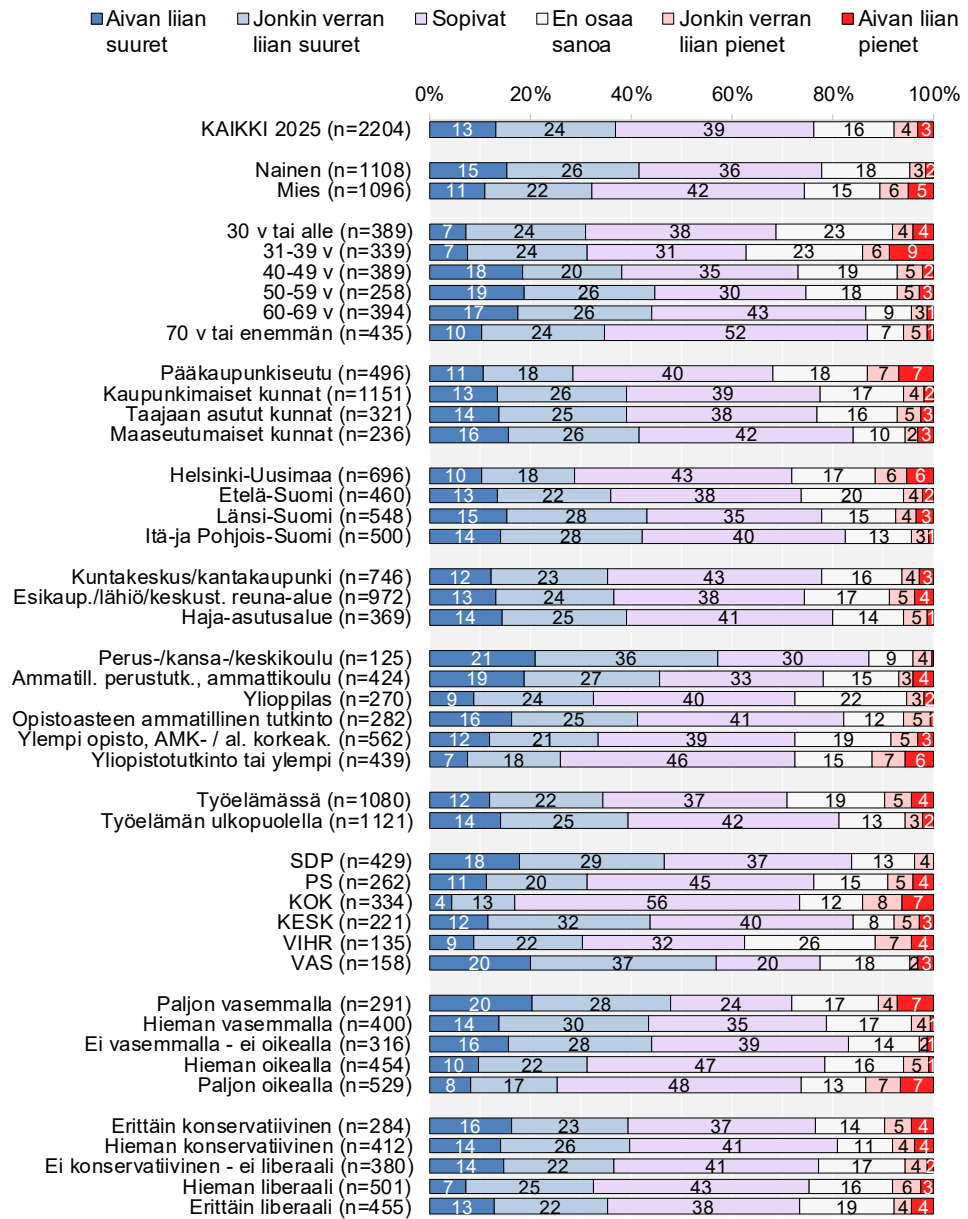
■ Erittäin tyytyväinen ■ Melko tyytyväinen □ En osaa sanoa ■ Melko tyytymätön ■ Erittäin tyytymätön

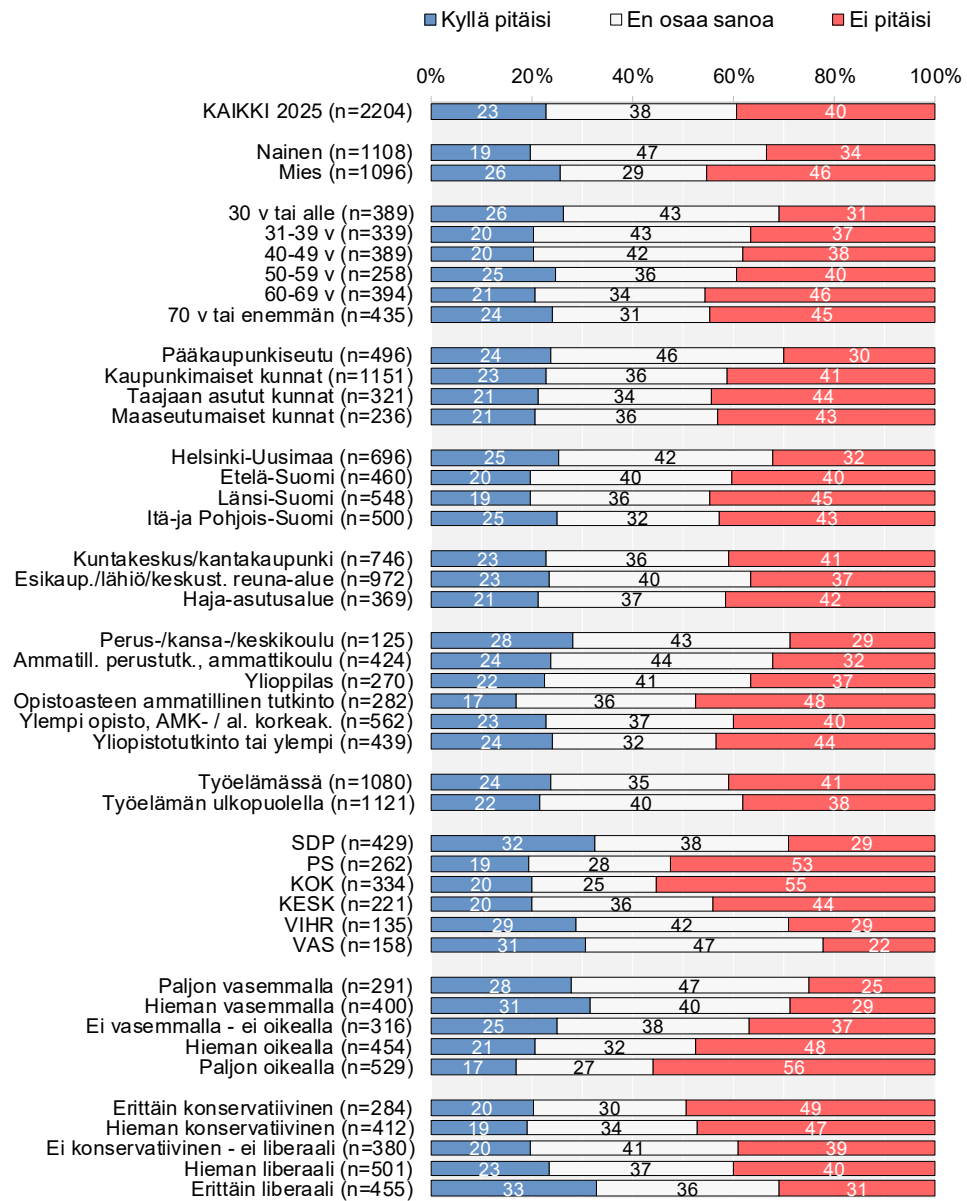
KUINKA TYYTYVÄINEN OLET OMAN KOTIPAIKKAKUNTASI JULKISIIN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIHIIN TÄLLÄ HETKELLÄ? (%)

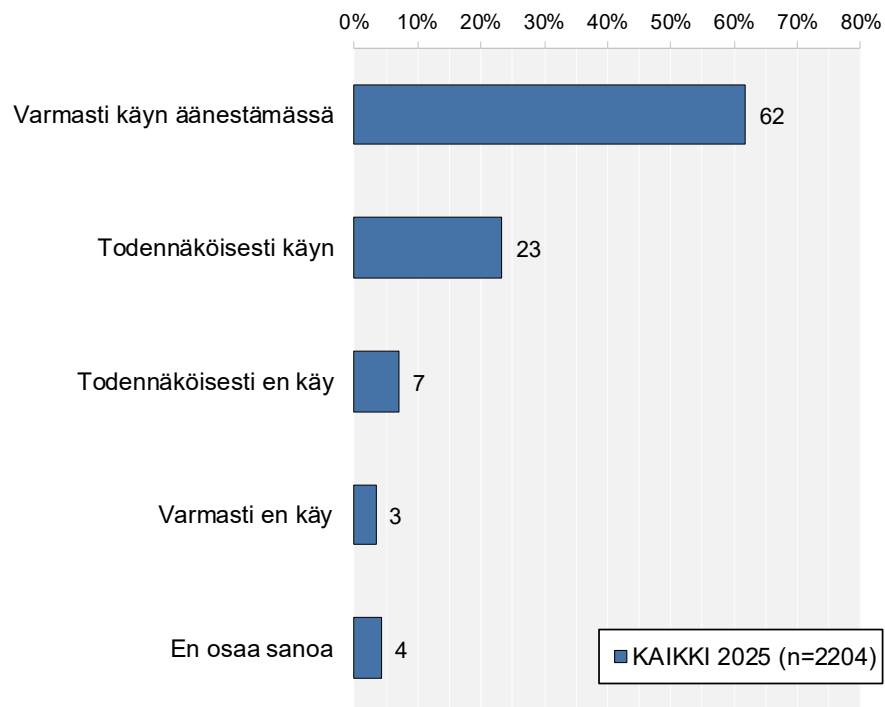
MITÄ MIELTÄ OLET SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN ASIAKASMAKSUJEN SUURUUDESTA VUONNA 2025? (%)

TULISIKO HYVINVOINTIALUEILLE MIELESTÄSI ANTAA ITSENÄINEN
VEROTUSOIKEUS TOIMINTANSA RAHOITTAMISEEN SAMANA TAPANA KUTEN
KUNNILLA NYKYISIN ON? (%)

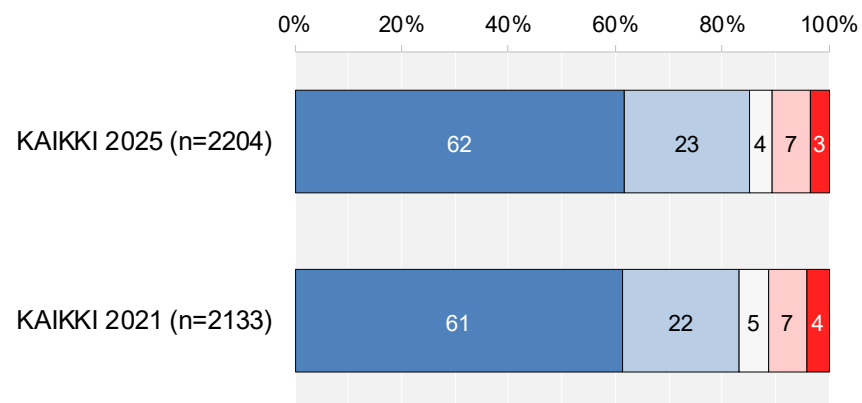

KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT ÄÄNESTÄMÄSSÄ KUNTAVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

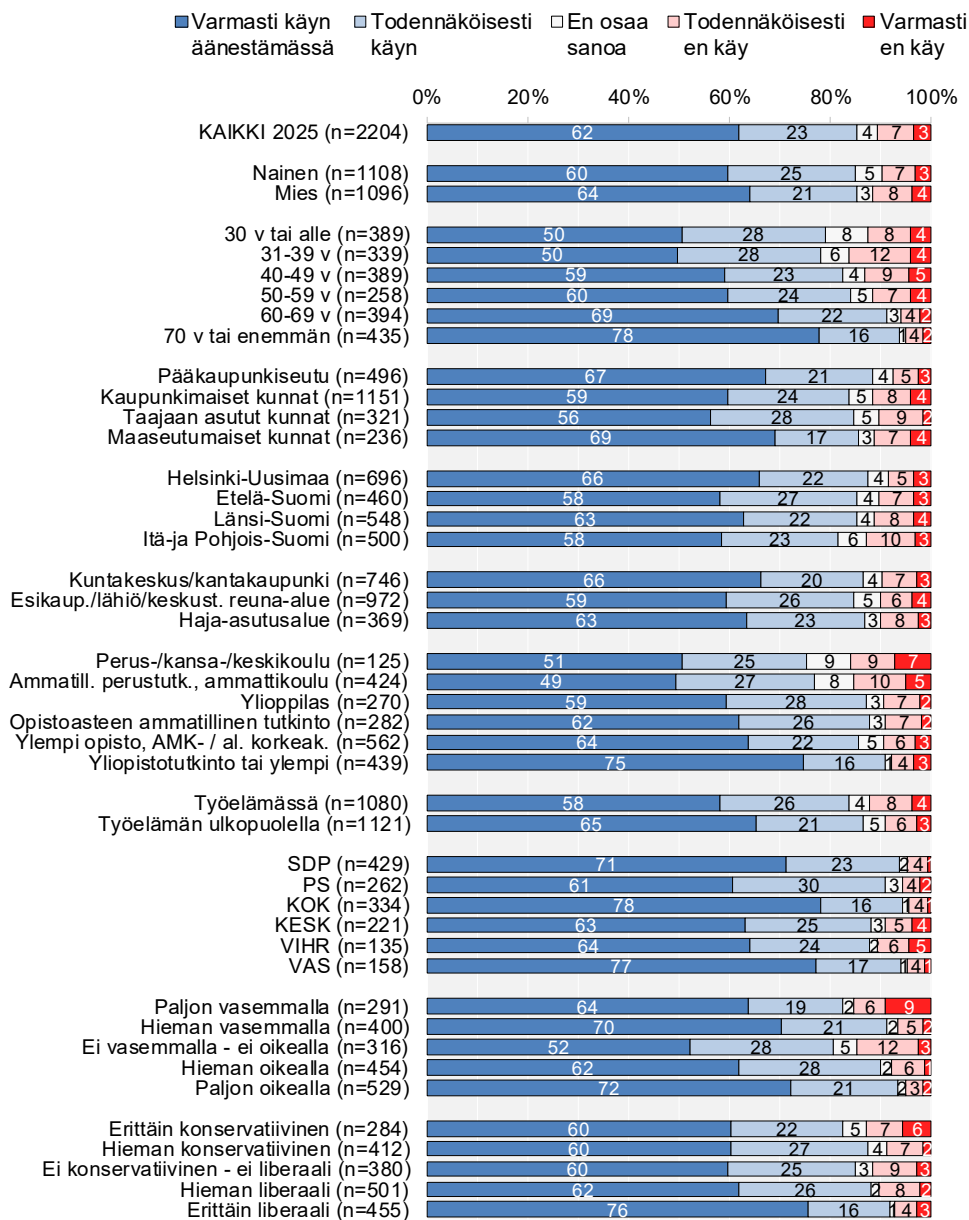

KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT ÄÄNESTÄMÄSSÄ KUNTAVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

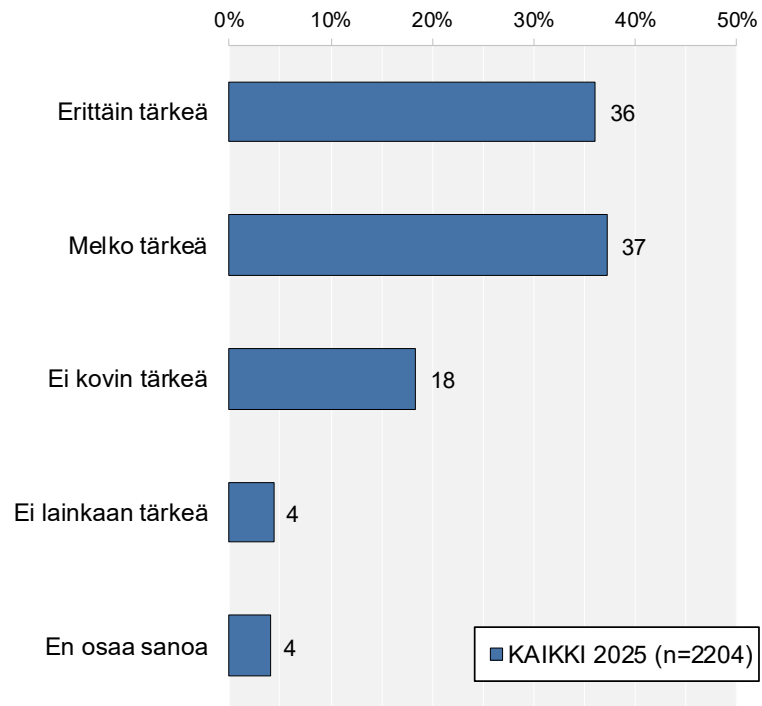
■ Varmasti käyn äänestämässä ■ Todennäköisesti käyn □ En osaa sanoa ■ Todennäköisesti en käy ■ Varmasti en käy

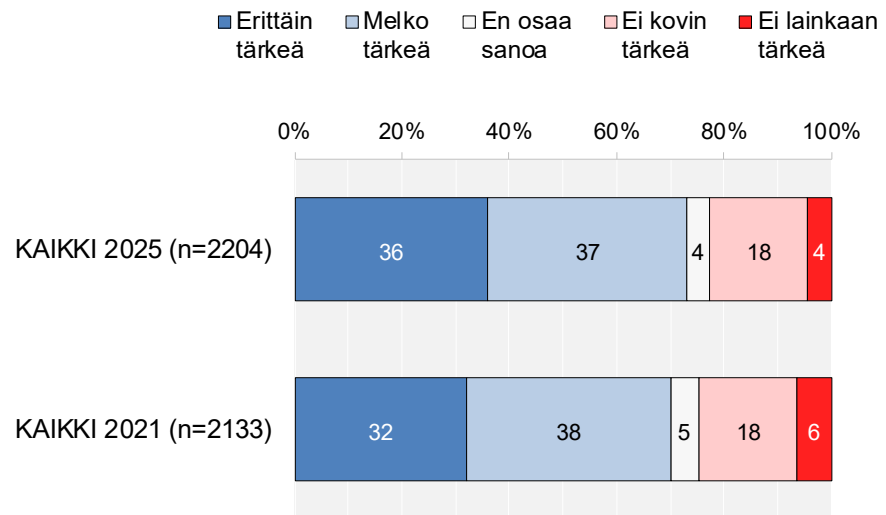
KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT
ÄÄNESTÄMÄSSÄ KUNTAVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

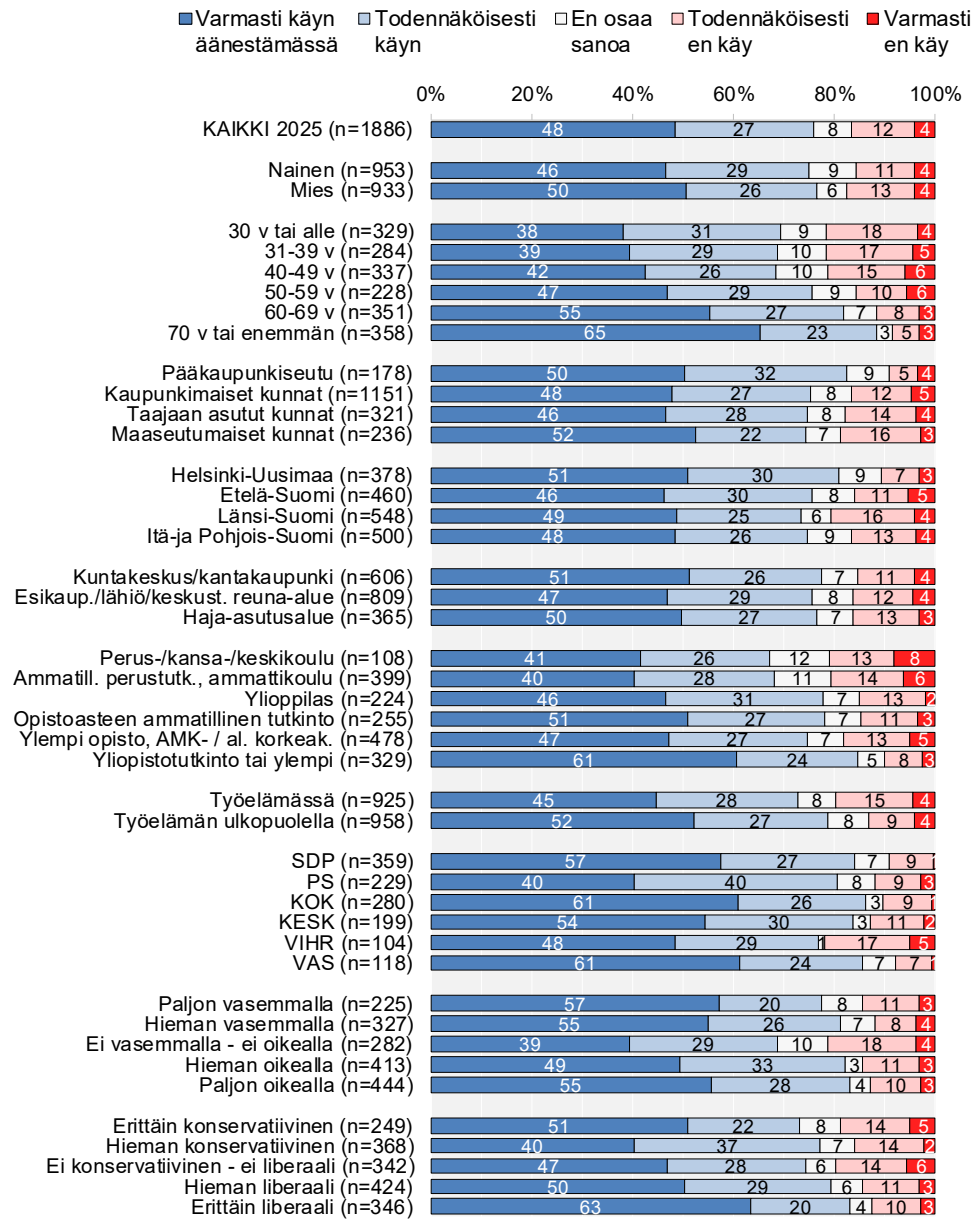
KUINKA TÄRKEÄ ASIA KUNTAVALIT OVAT SINULLE? (%)

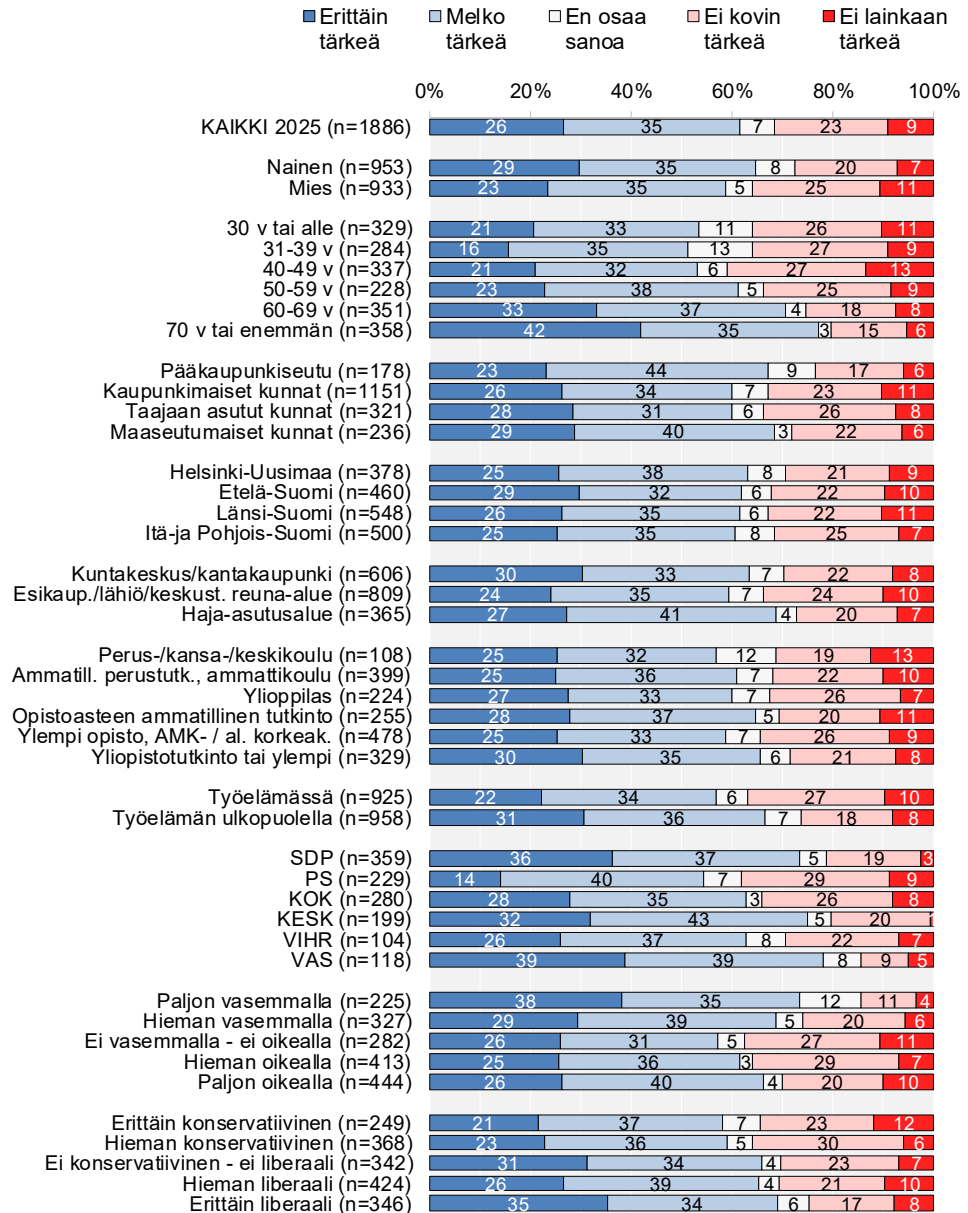
KUINKA TÄRKEÄ ASIA KUNTAVALIT OVAT SINULLE? (%)

KUINKA TODENNÄKÖISTÄ TAI EPÄTODENNÄKÖISTÄ OLISI SE, ETTÄ KÄYT
ÄÄNESTÄMÄSSÄ HYVINVOINTIALUEVAALEISSA ENSI HUHTIKUUSSA? (%)

KUINKA TÄRKEÄ ASIA HYVINVOINTIALUEVAALIT OVAT SINULLE? (%)

Ammattiliitto JHL julkaisee Julkisten palveluiden barometria noin neljän vuoden välein. Barometrin toteuttaa Verian Oy.

Edellinen barometri tehtiin vuonna 2021. Vuoden 2025 barometri kuvaa myös suomalaisten asenteissa tapahtuneita muutoksia. Keskeisenä nostona sisällöstä jopa 69 prosenttia suomalaisista arvioi julkisten palveluiden tilan heikentyneen viimeisten vuosien aikana.

Julkisten palveluiden barometrin tutkimusaineisto on koottu Verianin käyttämässä Forum -vastaajapaneelissa tammi-helmikuussa 2025. Haastatteluja tehtiin yhteensä 2 204 kpl. Vastaajat edustavat maamme 18 vuotta täyttäneitä väestöä pl. Ahvenanmaalla asuvat.

Tulosten luottamusväli on koko maan väestöä koskevan aineiston osalta keskimäärin noin 2,1 prosenttiyksikköä suuntaansa.

BAROMETRI 2025

